

● GünXəbər

İsrailin yeni prezidenti seçildi

Xəbər verilir ki, İsak Hersoq parlamentdə keçirilən səsvermə ilə bu postu keçib. İsak Hersoq "Yəhudi" agentliyinin rəhbəri və Fəhlə Partiyasının keçmiş lideridir.

14 hərbcimiz itkin düşüb

Müdafiə Nazirliyi Vətən müharibəsində itkin düşmüş şəxslərin yeni siyahısını yayıb. İyunun 2-dək itkin düşmüş hesab olunan 14 nəfərin foto şəkilləri, adları, soyadları, hərbi rütbəsi və doğum tarixi haqqında məlumat təqdim olunub. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Vətən müharibəsində şəhid olmuş hərbi qulluqçularından iyunun 2-dək dəfn edilən 2900 nəfərin foto şəkilləri, adları, soyadları, hərbi rütbəsi və doğum tarixi haqqında məlumat təqdim olunub.

Peşə bayramında «peşəkarların» davası

Gəncə Hava Limanında vəzifəli şəxslər arasında dava olub. Hava limanının Aviasiya Təhlükəsizliyi xidmətinin rəisi Akif Aliyev və Yerüstü xidmət sahəsinin növbəçi rəisi Elcan Babayev əlbəyaxa olublar. Dava zamanı onlar bir-birinə xəsarət yetiriblər. Hadisə hər iki şəxsin xidmətdə olduğu zaman baş verib. A.Aliyev və E.Babayev arasında əvvəllər də mübahisə olduğu bildirilir. İnsidentə polis müdaxilə edib.

Qeyd edək ki, sözügedən hadisə dünən Aviasiya işçilərinin peşə bayramı günü baş verib.

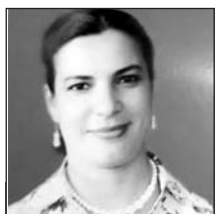
Düşmən Kəlbəcərə soxulmağa cəhd edib

İyunun 1-i saat 20.00 radələrində Ermənistan silahlı qüvvələri təqribən 40 nəfərə yaxın şəxsi heyətlə Azərbaycan Respublikasının Kəlbəcər rayonunun Armudlu kəndi istiqamətində 400 metr Azərbaycan ərazisinə daxil olub və 40 dərəcə 04 dəqiqə 30 saniyə şimal enliyi, 45 dərəcə 54 dəqiqə 42 saniyə şərq uzunluğu coğrafi koordinatlarında mövqe tutublar.

Səh. 2

Gələcəyimiz...

Onları bircə gün deyil, bir ömür müdafiə edək!

Səh.8

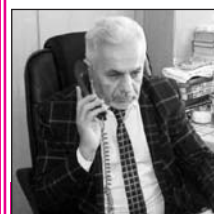
Jurnalistlərin "Formula 1" qayğısı

"Formula 1" kimə və nəyə faydalıdır?

Səh. 4

Könüllü məcburetmə

Azərbaycanda vaksinasıya

Səh. 7

Ermənistan sərhəddə təxribat törətməklə vəziyyəti gərginləşdirmək istəyir

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi Ermənistanın Kəlbəcər rayonu istiqamətində törətdiyi təxribatı pisləyib.

Nazirliyin hadisə ilə bağlı yaydığı açıqlamada deyilir: "Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi və Dövlət Sərhəd Xidmətinin məlumatına əsasən 1 iyun 2021-ci il tarixində Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın Kəlbəcər rayonunun Armudlu kəndi istiqamətində növbəti təxribatının qarşısı alınıb.

Belə ki, 40-a yaxın şəxsi heyətlə Azərbaycan ərazisinə daxil olan erməni silahlı qüvvələri Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin dərhal və silah tətbiq etmədən həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində ölkəmizin ərazisindən çıxarılıb.

Ermənistan tərəfinin iki dövlət sərhədində davamlı təxribatlara əl atması bu ölkənin məqsədyönlü şəkildə bölgədə vəziyyətin gərginləşdirilməsinə xidmət edən addımlar atdığı nümayiş etdirir.

Tərəfimizdən bu kimi təxribatların yolverilməzliyini bir daha vurğulayırıq və sərhəd məsələsində mövcud olan fikir ayrılıqlarının yalnız danışıqlar yolu həllinin vacibliyini vurğulayırıq. Azərbaycan iki dövlət sərhədinin delimitasiya və demarkasiya prosesinin başlanmasını tərəfdardır.

Ermənistanı beynəlxalq hüquq prinsiplərinə riayət etməyə, əsassız şəkildə sərhəd məsələsində gərginliyi artırmaqdan çəkinməyə və sərhəd məntəqəsində təxribatlara son qoymağa çağırırıq".

«Zənci» Jirinovskinin arzuları

Putinlə Baydenin görüşü tet-a-tet formatında keçirilməlidir, çünki orada iki lider dünyanı bölüşdürəcək. Tərcüməçilər istisna olmaqla, hər kəsin otaqdan çıxarılması gərəkdir. Danışıqlar bitəndən və nüfuz zonalarının bölüşdürülməsindən sonra tərcüməçilər güllələnməlidir ki, heç kəs iki liderin nədən danışdığını bilməsin.

Bu barədə "Rossiya-1" telekanalında "Vladimir Solovyovla axşam" verilişinin efirində Rusiya Liberal Demokrat Partiyasının lideri Vladimir Jirinovski deyib.

Onun sözlərinə görə, görüş zamanı liderlər dünyanı təsir zonalarına bölməli olacaqlar: "Yaxın və Uzaq Şərqdə hər şey aydındır. Amma Moldovanın bir hissəsinin Rusiya, digərinin isə Rumıniyanın təsiri altına keçəcəyi ilə bağlı mübahisə aparmaq lazım gələcək. Həm də Ukraynanın 6 qərb bölgəsini vermək məcburiyyətində qalacağıq. Burada Lvov paytaxt olacaq. Ukraynanın bütün qalan hissəsi isə Rusiyaya keçəcək. Belarus tam olaraq Rusiyanın nəzarətində olacaq. Bu sözsüzdür. Baltıyanı ölkələrdə sərhədlər dəqiqləşdiriləcək. Tallinə köhnə adını - "Revel"i qaytaracağıq, Tartu isə onsuz da Rusiya şəhəri kimi tanınırdı. Cənubi Latviya ruslara, Vilnüs diyarı isə Belarusa qaytarılacaq. Onlara isə Kaunas (Litva) qalacaq.

Bu, sadəcə sözlər deyil. İllər əvvəl mən Yaxın Şərqi xəritəsini çəkmişdim. İndi orada hər şey mən dediyim kimidir", - deyər Jirinovski qeyd edib.

Düşmən Kəlbəcərə soxulmağa cəhd edib

İyunun 1-i saat 20.00 radələrində Ermənistan silahlı qüvvələri təqribən 40 nəfərə yaxın şəxsi heyətlə Azərbaycan Respublikasının Kəlbəcər rayonunun Armudlu kəndi istiqamətində 400 metr Azərbaycan ərazisinə daxil olub və 40 dərəcə 04 dəqiqə 30 saniyə şimal enliyi, 45 dərəcə 54 dəqiqə 42 saniyə şərq uzunluğu coğrafi koordinatlarında mövqə tutublar.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyi və Dövlət Sərhəd Xidməti birgə məlumat yayıb.

Azərbaycan Respublikasının silahlı qüvvələrinin dərhal həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələri ölkəmizin ərazisindən çıxarılıb.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin şəxsi heyətinin ölkəmizin ərazisindən çıxarılması zamanı silahlı qüvvələrimiz tərəfindən silah tətbiq edilməyib.

Ermənistan silahlı qüvvələri

nin Azərbaycanın ərazisinə müdaxiləsi növbəti təxribatdır və bunun məsuliyyəti tam şəkildə Ermənistan tərəfinin üzərinə düşür. Baş verən hadisə bir daha onu göstərir ki, beynəlxalq ictimaiyyətin və Azərbaycan tərəfinin sərhəd məsələlərinin danışıqlar və dialoq yolu ilə həll edilməsi ilə bağlı çağırışlarına zidd olaraq Ermənistan iki ölkənin dövlət sərhədi boyunca vəziyyəti gərginləşdir-mək məqsədini güdür.

Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədlərinin pozulması və ölkəmizin ərazisinə Ermənistan silahlı qüvvələrinin müdaxiləsi hallarının qarşı-

sı bundan sonra da qəti tədbirlər vasitəsilə alınacaq. Ermənistan məsuliyyətli davranmalı, qonşu dövlətlərin sərhədlərinə və ərazi bütövlüyünə hörmət etməli və regionda vəziyyəti gərginləşdirə biləcək təxribatlardan çəkinməlidir.

Müdafiəsini yüksək səviyyədə təmin edib, mühakimə etməliyik

Bu məhkəmə açıq olmalı, beynəlxalq media və jurnalistlər, səfirlik nümayəndələri prosesə dəvət olunmalıdır. Nəzərə alınmalıdır ki, biz bununla dünyaya erməni cinayətlərini göstərmək imkanı əldə edəcəyik.

Bu sözləri beynəlxalq hüquq üzrə ekspert Fərhad Mehdiyev açıqlamasında bildirib.

"Birinci Qarabağ müharibəsində azərbaycanlılara qarşı cinayətlər törətmiş şəxslərin məhkəmə prosesin-

də törədilən hərbi cinayətlər yaxşı şəkildə işlənib, sübutlarla ortaya qoyulmalıdır. Bu məhkəmə prosesinə sıradan bir hadisə kimi yox, hüquqi akt kimi, aksiya kimi baxmaq lazımdır. İlk dəfədir ki, azərbaycanlılara qarşı dəhşətli işğəncələr törətmiş şəxsin əməllərini hüquqi müstəvidə dünyaya çıxarmaq üçün yaxşı bir fürsət qazanmışıq və bundan maksimum istifadə etməliyik", - F.mehdiyev deyib.

Professorun sözlərinə görə, bununla bərabər, bu cinayətkarların

prosesual müdafiə hüquqları da yüksək səviyyədə yerinə yetirilməlidir: "Əgər bu hüquqlar yerinə yetirilməzsə, Avropa Məhkəməsi Azərbaycan əleyhinə qərar çıxara bilər. Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsində göstərilən ədalətli mühakimə hüququ üzrə təminatlar mütləq şəkildə icra edilməlidir. Bu cinayətkarların keyfiyyətli müdafiəsi təmin olunmalıdır. Ermənistan vəkili tuta bilər və ya ehtiyac olduğu təqdirdə əcnəbi vəkilin gəlməsinə imkan yaradılmalıdır.

Çünki Azərbaycan Vəkil-lər Kollegiyasının üzvlərinin bu müdafiəni qərəzsiz keçirib-keçirmədiyi daim sorğulanacaq, amma əcnəbi vəkildə belə hal olmayacaq. Azərbaycan vətəndaşı olan vəkil həm də ictimai rəyin təzyiqi altında qala bilər. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsində proses qiymətləndirildiyi təqdirdə bizim əleyhimizə 2-ci, 3-cü və 6-cı maddənin pozuntusu ilə bağlı hər hansı məhkəmə qərarının olmaması üçün bu məsələlərə diqqət olunmalıdır".

Xatırladaq ki, bu gün Birinci Qarabağ müharibəsində azərbaycanlı əsirlərə işğəncə vermiş və digər cinayətlər törətmiş erməni yaraqlıları Mkrçiyan Lüdvik Mkrçiçoviç və Xosrovyan Alyoşa Aramaisoviçin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başlayıb.

Təcili tibbi yardım xidməti icbari tibbi sığortaya aiddir

"Təcili tibbi yardım xidməti icbari tibbi sığortaya aiddir. Dərman təminatı da sığorta zərfinə daxildir".

Bu fikirləri İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin Marketing və ictimaiyyətlə əlaqələr departamentinin rəhbəri Aynurə Əhmədova deyib.

Agentlik rəsmisi qeyd edib ki, hər hansı bir tibbi xidmət pasiyentin istəyinə görə deyil, həkimin təyinatı ilə pulsuz göstərilə bilər: "Hansısa tibb müəssisəsinin həkiminin göndəriş verməməsi ilə bağlı narazı qalan vətəndaş həmin səhiyyə ocağının rəhbərliyinə müraciət edə bilər. Əgər xəstənin istəyi əsaslıdırsa, onun şikayəti təmin edilə bilər".

A.Əhmədova bildirib ki, pasiyent icbari tibbi sığorta xidməti zamanı həkim seçimində azaddır.

Əlillik təyinatında daha bir yenilik

Əlillik müddəti bitən şəxsə sonrakı altı ayda yenidən əlillik təyin olunduqda, ötürülmüş müddət nəzərə alınacaq. Həmin müddət üçün də sosial ödənişləri aparılacaq

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi əlilliyi olan şəxslərin hüquqlarının daha dolğun təminatı məqsədilə "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə yeni qanun layihəsi hazırlayıb.

Layihə artıq Milli Məclisə təqdim edilib. Layihədə əlillik müddəti bitdikdən sonra 6 ay ərzində şəxsin əlilliyi yenidən müəyyən edildikdə, ötürülmüş müddətin nəzərə alınması təklifi yer alıb.

Bu o deməkdir ki, əgər şəxs əlillik müddəti bitəndən sonra altı aya qədər dövr ərzində yenidən əlillik təyin edilibsə, bu yeni əlillik təyinatı onun əvvəlki əlillik müddətinin bitdiyi tarixdən rəsmiləşəcək. Həmin müddət üçün də vətəndaşın sosial ödənişləri aparılacaq.

Qazini intihara sürükləyənlər

Son zamanlar əhalinin həssəs qrupu olan Birinci və İkinci Qarabağ müharibəsi iştirakçıları, qazilər və şəhid ailələrinə qarşı müxtəlif çinli məmur və sahibkarların kobud davranışları barədə həyacanlı xəbərlər eşitməyə az qala vərdiş etmişik. Bir neçə il əvvəl Azərbaycan Respublikası Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası ilə uzun mübahisədən sonra Qarabağ döyüşlərində sağlamlığını üçüncü dərəcəli əlilliyə qədər itirmiş Zaur Həsənovun özünü yandıraraq intihar etməsi yəqin ki, heç kimin yadından çıxmıyacaq. Yadinızdadırsa o zaman qazimizi həkimlər xilas edə bilmədi, bir neçə gündən sonra Zaur Həsənov xəstəxanada dünyasını dəyişdi. Belə bir hadisənin baş verdiyi ilk andan, insidentin yarıdığı gündən Azərbaycan hökuməti bu barədə ölçü götürməli idi. Çox təəssüflər olsun ki, bu baş vermədi. Ona görə də canı boğazına yığılan, bezdirilən neçə qazimiz canına qiymət, neçəsi əsəblərini

cilovlaya bilməyib intiharın digər üsullarına el atdı, maşınını, evini yandıranlar oldu. Bu günə qədər onlarla belə hadisələrin şahidi olmuşuq və bu pro-

ses bu gün də davam edir. İkinci Qarabağ savaşına hazırlaşanda (*Azərbaycan vətəndaşları torpaqlarımızın azadlığı uğrunda bir savaşın olacağına tam əmin idi*) belə bir düşünce var idi ki, bizim veteranlara, qazilərə və şəhid ailələrinə bu cür münasibət sərgilənsə, torpaqlarımız uğrunda döyüşməyə kim-sə tapılacaqmı? Amma bu millətin namusu, qeyrəti o etinasız münasibətə qalib gəldi, hamı kin-küdrətini

udaraq vətən uğrunda savaşa yollandı.

Bəli, 44 günlük müharibədə bütün Azərbaycan xalqı savaşı. Lakin buna baxmayaraq, bu etinasızlığa hələ də son qoyulmayıb, hələ də, onlarla narazı müharibə iştirakçımız, qazimiz və şəhid ailələrimiz var.

Budur, onlardan biri, birinci qrup Qarabağ əlili, Biləcəri qəsəbə sakini, qazi Məhəmmədəli Hacıyev özünü yandıraraq intihara cəhd edib. Sosial şəbəkələrdə yayılan məlumata görə bir qədər əvvəl polis Binəqədi rayonu ərazisində yerləşən "Sevgi Palase" şadlıq sarayının qarşısında meyvə satan 1-ci qrup Qarabağ əlili Məhəmmədəli Hacıyevlə kobud davranıb, onun meyvə-tərəvəz piştaxtasını dağıdıb. Buna etiraz olaraq qazimiz intihara cəhd edib - özünü yandıraraq. Qazimizin durumu ağırdır, hazırda 5 sayılı şəhər klinik xəstəxanasındadır.

Şahnaz Salehqızı

"Televiziyalarımız daşdan çörək çıxaranların əlindədi, yəni tüpür üzümə, ancaq bizə bax..."

"Telekanalları bağlayırlar-sonra açırlar, amma heç nə dəyişilmir. Mahiyyət olduğu kimi qalır. "Lider" TV bağlandı, "Space" kanalından bir neçə nəfər çıxdı və bu insanlar harda işləyəcək, neyləyəcək, sual altındadı. Ümumiyyətlə, bu gün bir çox sənət adamlarının vəziyyəti yaxşı deyil, amma televiziyaçıların vəziyyəti isə olduqca acınacaqlıdır"

Bunu açıqlamasında aktyor, aparıcı Kamran Həsənlı deyib. O, televiziyaçıların vəziyyətin illərdən acınacaqlı olduğunu bildirib: "Telekanalları bağlayırlar-sonra açırlar, amma heç nə dəyişilmir. Mahiyyət olduğu kimi qalır. "Lider" TV bağlandı, "Space" kanalından bir neçə nəfər çıxdı və bu insanlar harda işləyəcək, neyləyəcək, sual altındadı. Ümumiyyətlə, bu gün bir çox sənət adamlarının vəziyyəti yaxşı deyil, amma televiziyaçıların vəziyyəti isə olduqca acınacaqlıdır. Heyf ki, "Lider" TV-nin radiosunu da bağladılar. Əgər "Lider" televiziyası pis idisə, bağlanmaqdan daha düzəlməsi daha yaxşı olardı. Amma radiosu əla idi, yeganə radio idi ki, ona qulaq asırdım. Radiolarımızda da vəziyyət ürəkəcan deyil. Adi bir Gürcüstanın radiolarını qulaq asın və görün musiqinin, dıceylərinin keyfiyyəti hansı səviyyədədi. "Lider" FM caz FM idi və yaxşı da kompozisiyalar verirdilər və o da pisin badına getdi".

K.Həsənlı deyib ki, telekanallara qey-

ri-peşəkarlar rəhbərlik etdiyi üçün dəyişən heç nə yoxdu: "Bu gün yenilik olmayan sahələrin ən bariz nümunəsi televiziyaçıdır. Çünki rəhbərləri peşəkar deyil. Televiziya rəhbərləri peşəkar olmalıdı və həm də onların televiziyaçıları uğuru olmalıdır. Bizdə isə televiziyaçıdan xəbəri olmayanları rəhbər təyin edirlər. Televiziya ölkənin içində ayrıca bir ölkədir, dünyadır. Bunu qeyri-peşəkar adama həvalə edəndə əlbəttə ki, heç nə bacarmayacaq".

K.Həsənlı "Space" və AzTV kanallarının vəziyyətindən də danışdı: "Space" kanalının vəziyyəti olduqca acınacaqlıdır. Kanalın düzəlməsi üçün bina yerlə-yeksan edilib, təzədən tikilməlidir. Ora sanki sovet hökumətinin 50-ci illərdəki teatrıdır. Orda hər şey köhnəlib, dağılıb, kameralar, işıqlar atılması vəziyyətdədir.

AzTV-də o gündədi. AzTV-də baş verənləri Qulu müəllim daha yaxşı bilir. Çünki o, peşəkardı. Televiziyanı yaxşı bilir, fəlsəfi, siyasi, milli düşüncəsi var. Bir sözlə, hazır kadırdı, amma qıraqda qalıb. Təsəvvür edin ki, kanala 1 milyard pul ayrılıb və indi o kanal BBC ilə müqayisə olunmalı idi. Bütün kanallar daşdan çörək çıxaran adamların əlindədi. Yəni get müğənnini gətir və kim olur olsun, burax içəri. Bir dənə normal tok-şou, ulduz aparıcılar yoxdu. Məşhur aparıcılar var və əslində onlar da ultra qeyri-aparıcılar. Çünki sosial şəbəkəni açan kimi baxırsan ki, hamı onları söyür. Televiziya aparıcısını sevdələr e, söyməzlər. Onun fanatları olar, hərəkətlərini təkrar edirlər, onun hansısa məsələyə münasibətinə önəm verirlər. Bunlar söyülür və deyirlər ki, nə olsun, əsas odur ki, bizə baxırlar. Yəni tüpür üzümə, amma bizə bax".

Vasif Əlihüseyn

BAKININ ZƏNGƏZUR DƏHLİZİ ARZUSUNU RUSİYA ÖNLƏYİR

Bölgədə Türkiyənin təsiri artıb

Rusiyanın Ermənistanda hərbi iştirakı Azərbaycanın, necə deyirlər, Ermənistan ərazisindən Naxçıvana Zəngəzur dəhlizi açmaq istiqamətindəki canatması qarşısında önleyici amildir.

Bu barədə «RBK» agentliyinə (Rusiya) müsahibəsində eks-prezident Robert Köçeryan bəyan edib. Müsahibə iyunun 1-də dərc olunub.

Onun fikrincə, Azərbaycan tərəfindən Ermənistanın Sünik vilayəti (Azərbaycanın «materik» hissəsini Naxçıvan anklavı ilə birləşdrən bölgə) ərazisinin zəbt olunması təhlükəsi mövcuddur, ancaq hərbi sahədə Ermənistan-Rusiya ikitərəfli müqaviləsi Bakı qarşısında önleyici amildir.

«Mənim Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından (KTMT) hansısa böyük gözləntim yoxdur. Mən, bu barədə açıq şəkildə danışmam. Ermənistan hakimiyyəti bizim KTMT ilə münasibətlərimizi korlamaq istiqamətində hər şeyi etdi. Yuri Xaçaturova qarşı məlum cinayət işi (təşkilatın keçmiş Baş katibinə)... Bəli, həm də ikitərəfli planda KTMT-nin bütün üzv ölkələrlə Azərbaycanın daha isti münasibətləri var. Əlbəttə, Rusiyanın xüsusi yeri var. Amma KTMT-da qərarlar kollektiv qaydada qəbul olunur» - Köçeryan Ermənistan və Azərbaycan sərhədində son insidentlər seriyasını şərh edərkən bildirib.

Ermənistanın keçmiş lideri Nikol Paşinyanın bu yaxınlarda dediklərini (Robert Köçeryan 1999-cu ildə prezident olarkən, respublika Təhlükəsizlik Şurasının iclasında Mehrinin Azərbaycana verilməsi məsələsini müzakirə edib) səfehlik adlandırırıb.

«Bu adam (Nikol Paşinyan - Red.) verilə bilənənin hamısını verir. Əgər nə isə qalbsa, yalnız Rusiyanın səyləri hesabına qalır» - Köçeryan təsdiqləyib.

Köçeryan onu da qeyd edib ki, bölgədə Türkiyənin təsiri artıb, amma buna baxmayaraq, Rusiya belə təsiri məhdudlaşdırma biləcək yeganə ölkə olaraq qalır. Beləliklə, çağdaş Ermənistanda hakimiyyətə gəlmək iddiası ilə seçkilərə qatılmış namizəd, eks-prezident və hərbi canı Robert Köçeryan açıq şəkildə bəyan edir ki, Rusiya Cənubi Qafqazda Ermənistanın təhlükəsizliyinin əsas və yeganə qoruyucusudur! Beləde, məntiqi sual yaranır: Üçtərəfli noyabr bəyanatı əsasında «vasitəçi» (sülhməramlı) missiyası ilə Qarabağ savaşına müdaxilə etmiş Rusiya, gerçəkdə sülhməramlıdır, yoxsa Ermənistanın müdafiəçisi?

Mirzə AĞ

Mnatsakanyan: Nikol Fransada dəhşətli səhv buraxdı

Nikol Paşinyanın Fransa və Belçikaya səfəri oldu. Bununla o öz siyasi ölümünə qol çəkdi. Bəzən sonunu sürətləndirməmək üçün bu tip xaricə səfərlərdən çəkinmək gərəkdir.

Bu barədə Ermənistanın siyasi şərhçisi Ramella Mnatsakanyan bildirib.

Onun sözlərinə görə, ermənilər hər gün Nikol Paşinyanın qarşı sürülən çoxlu sayda ittihamların şahidi olurlar: "Şübhəsiz ki, o, sudan quru çıxmaq üçün çoxlu sayda yalan, riya, manipulyasiya və digər bu tip yollara əl atıb. Amma bu dəfə o, ölümcül, dəhşətli səhv etdi. Onun Fransa və Belçikaya səfərləri zamanı buraxdığı səhvlər yalnız siyasi opponentləri tərəfindən deyil, artıq bir çoxları tərəfindən dilə gətirilir. Hələ üstəlik səfərin günü də təsadüfə seçilməyib - Nikolun doğum gününə təsadüf edib. Bu, yəqin ki, Ermənistanın ən yeni tarixində ən bahalı baş nazir ad günü kimi tarixə düşəcəkdir.

Qərbi istiqamətində gedən Nikol göyə bumeranq buraxmış olub, hansı ki son-da onun özünə dəyəcək. O, Parisdə Rusiyanın son bəyanatlarına və addımlarına tamamilə məhəl qoymadı. Kremlə isə hər kəs bunu görür və qeyd alır.

O, bu səhv ilə yalnız özünü deyil, bütün Ermənistanın gələcəyini, müstəqilliyini, ümumiyyətlə dövlətçiliyini dəfn edir. Bu səhvdən sonra o, ən yaxşı halda baş nazir seçilməyəcək. Onu da qeyd edim ki, Ermənistanda kim seçkilərdə qalib olsa da, üçtərəfli razılaşmanın müddəalarına riayət edəcək".

Əli Məmmədov

Bu dövrdə ölkədə beynəlxalq yarışların əhəmiyyəti böyükdür

İstənilən beynəlxalq səviyyəli tədbir həmin ölkənin bir sıra istiqamətlərdə dünyada tanınmasına xidmət edir. İstər idman yarışları, istərsə də iqtisadi, siyasi və humanitar

tədbirlər ölkə haqqında geniş informasiya almaq imkanları yaradır. İdman yarışları da bu məsələdə xüsusi çəkiyə malikdir.

Bu fikirləri Milli Məclisin Əmək və Sosial Siyasət Komitəsinin sədri Musa Quliyev bildirib.

Onun fikrincə, "Formula 1" yarışlarının keçirilməsi Azərbaycanın mədəni, turizm, tolerant və sabit bir ölkə kimi təbliğində mühüm rola malikdir: *"Bu yarışlarla bağlı gələn qonaqlar ölkəmiz haqqında da mühüm informasiyalar əldə edəcək. Turistlərdə Azərbaycanın mədəniyyəti, tarixi, adət-ənənəsi, milli yeməkləri ilə bağlı geniş təsəvvür yaranacaq. Ölkəyə hər gələn turist özü ilə bərabər potensial biznes layihəsi də gətirmiş olur"*.

Komitə sədri hesab edir ki, bu cür tədbirlərin keçirilməsini xalq olaraq alqışlayırıq: *"Cənab Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycanı bütün beynəlxalq arenada tərənnümü istiqamətində gördüyü bütün işlər təqdirəlayiqdir. Azərbaycanda beynəlxalq humanitar tədbirlərin keçirilməsi məhz bu məqsədlərə xidmət edir. İlk Avropa Oyunları, İslam Oyunları, Avroviziya yarışması, beynəlxalq humanitar forumlar ölkəyə turist axınının genişlənməsini təmin edir. Eyni zamanda biznes və iqtisadi əlaqələrin genişlənməsinə imkan yaranır"*.

Musa Quliyevə görə, Azərbaycan bu cür yarışlardan təbliğat və iqtisadi dividendlər üçün yararlanmaq imkanı qazanır: *"Xüsusilə işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası ilə bağlı məsələlərin gündəmdə olduğu bu dövrdə belə yarışların əhəmiyyəti olduqca böyükdür"*.

Tapdıq Qurbanlı

Formula 1 ona düşmədi

Gənclər və İdman Nazirliyinin mətbuat katibi Səmayə Məmmədova vəzifəsindən ayrılıb.

Bu barədə S.Məmmədova jurnalistlərə açıqlamasında bildirib.

"Əslində mən bu xəbəri sizinlə rəsmi iş məzuniyyətim bitdikdən sonra bölüşməyi planlaşdırırdım. Xəbərin yayıldığını nəzərə alaraq bildirirəm ki, 21 may 2021-ci il tarixdə öz istəyimlə 14 il ərzində mətbuat katibi olaraq fəaliyyət göstərdiyim Gənclər və İdman Nazirliyindən ayrılışam. Rəsmi iş məzuniyyətim bitdikdən sonra nazirliyə qayıtmayacağam. Bu 14 il ərzində nazirlik mənim üçün böyük məktəb, ikinci ev, nazirliyin kollektivi isə doğma ailəm oldu. Bir ömür boyu ürəyimdə yaşayacaq nazirim Azad Rəhimov mənim mənəvi atam, dostum, qardaşım, böyük məktəbim, həyatım boyu haqqında qürurla danışacağım doğmam oldu. Bundan sonrakı dövrdə də hər kəsə böyük uğurlar, can sağlığı arzu edir, bir daha nazirliyin fəaliyyətində göstərdiyiniz dəstək və dostluğunuz üçün təşəkkürümü bildirirəm!"

S. Məmmədovanı bu postda Azərbaycan İdman Jurnalistləri Assosiasiyasının rəhbəri Qabil Mehdiyev əvəzləyəcək.

Bir neçə il əvvəl məşhur Bayıl türməsinin qəsəbədən köçürülməsi ilə düşündük ki, daha bu məkanın bədnamlıq etiketi üstündən götürüldü, Bayıl azad və abad məkana çevriləcək. Düşüncələrimizin abadlığa aid olan hissəsi təsəvvür etdiyimizdən də yüksək səviyyədə doğruldu. Qəsəbədə gözəl parklar və xiyabanlar salındı. Bulvar uzadılaraq qəsəbəni əhatə etdi. Salyan yolu genişləndirilərək prospekt görkəminə salındı, keçidlər, yol ötürücüləri və s. tikililər də Bayıla yeni gözəl görkəm verdi. Bu çox gözəldir, qiymətləndirmək gərəkdir, amma Bayıl, Bibiheybət qəsəbəsi və 20-ci sahə adlanan ərazi sakinləri yaradılan bu gözəlliklərdən, sözün həqiqi mənasında zövq ala bilmir. Çünki sözügedən ərazi Bakı şəhərinin qədim qəsəbələrindən biri, həm də şəhərə bitişik ərazi olsa da, şəhərin əsas hissəsi ilə əlaqə yalnız

arasında təzad yaranacaq qədər böyük bir fərq var. Sözsüz ki, paytaxt əhalisinin bir faizdən də az hissəsi olan Ralli azərkeşləri yarışlardan alacaqları həzzin həyacanını yaşayır, düşüncələrində Şumaxerin və digər pilotların yeni tryuklarını xəyallarında canlandırır və s. Lakin bu yarışlara ev sahibliyi edən Bakı şəhərinin sakinləri isə axşam işdən sonra necə evinə gedib çatacağını düşünərək həyacanlanır, əsəblər gərilir, gözlər kəllədə dörd olur. Hüseyin Cavid və Parlament prospektindən Badamdardan gəlib, 20-ci sahəyə doğru

qiyməti qaldırır - adi vaxtlarda adamın birini iki manata aparırsa, qaş qaralandan sonra qiymətlər qalxır üç manata. Ölkə iqtisadiyyatının heç bir sahəsində bazar iqtisadiyyatı modeli işləməsə də, taksiz biznesində bu model özünü daha çılpacılıqla göstərir.

Biz bilmirik, sözügedən problemi necə çözmək olar, bunu mütəxəssislər yaxşı bilər, amma elə məsələlər var ki, artıq burada mütəxəssis olmağa da ehtiyac yoxdur, çünki primitiv çarə tədbirləri belə görünür, vətəndaşın hərəkət hüququ asanlıqla və kobud şəkildə pozulur.

Məsələn, şəhərə aparan bir yol bağlanırsa, mütəlq alternativ açılmalıdır, amma bizdə buna da məhəl qoyan yoxdur. Elan edilir ki, 88, 6 və 5 sayılı xətt marşrutlarının hərəkət istiqaməti dəyişdirilir, halbuki, bu xətt marşrutlarının heç biri sərnini mənzil başına apara bilmir, yalnız Bayıl

Jurnalistlərin "Formula 1" qayğısı

"Formula 1" kimə və nəyə faydalıdır?

Yeni Salyan Yolu vasitəsi ilə mümkündür. Həmin yol isə müxtəlif məqsədlər üçün həftədə azı bir dəfə bağlanır. Sərninlər avtobuslarda saatlarla tıxacda qalmaq məcburiyyətini yaşayır. İyirimi mindən çox əhalisi olan, ən azı 450 jurnalist ailəsinin yaşadığı bir ərazidə şəhərlə əlaqə çox həssasdır, yol müxtəlif tədbirlər səbəbi ilə elan edilmədən günlərlə qapanır. Dünyanın istənilən paytaxt şəhərlərində bu cür ərazilər şəhər mərkəzi ilə bir neçə alternativ yolla birləşir. Bayıl isə bu baxımdan blokada dadır desək, yanılmazdır. Elə bil simvolik olaraq buradan məşhur Bayıl türməsinin köçürməklə, bütün ərazini bütövlükdə türməyə çeviriblər - dövlət adamları bölgələrə gedir, yol qapanır, "Formula 1" yarışları keçirilir, yol qapanır, "Jara" festivalı keçirilir, yol qapanır, "Evrovisyon" musiqi yarışması keçirilir, yol qapanır, "Kristall Holl"da ("Billur Saray" - çox təəssüf ki, Bakı şəhərində tikilən ünlü-dürlü tikililərin Ana dilində mənasını vermək məcburiyyətindəyik) keçirilən bütün tədbirlər zamanı yol qapanır və s. Bu siyahını sonsuz qədər uzatsaq, mənimiz bir qəzet səhifəsinə yerləşməz.

Hazırda bildiyiniz kimi, paytaxt sakinləri və dünya Ralli azərkeşləri "Formula 1" həyacanını yaşayır. Lakin bu iki həyacan

hərəkət edən 53 sayılı xətt marşrutunda bir ayağını qoymağa yer tapan paytaxt sakinini özünü çox «xoşbəxt» sayır. Ona görə ki, o, avtobusa minmək arzusunda olan, evinə tələsən, haçan evinə çatacağını bilməyən yüzlərlə Bayıl sakinlərindən, artıq bir saat evinə çata biləcəyinə əmin olan 53 sayılı xətt marşrutu ilə hərəkət edən avtobus sərninlərindən biridir. "Gülüstən yolu" adı ilə məşhurlaşan bu alternativ yolda avtobus elə hərəkət edir ki, elə bil cəbhə bölgəsində KAMAZ frontal yollarla şəxsi heyəti cəbhənin bir bölgəsindən digərinə dislokasiya edir. Amma 53-ün sərninlərinin hərbiçi şəxsi heyətdən bir fərqi var - hərbiçilər KAMAZ-da yalnız otracaqlarda oturur, ayaqüstə qalan olmur, bizim yeganə marşrutumuz olan 53-də isə oturanlardan əlavə, hərəsi bir ayağının üstündə güclə dayanan ayaqüstü sərninlər də var və onların sayı oturanlarından dəfələrlə çoxdur.

Beləyə isə əli 53 sayılı xətt marşrutuna minməkdən üzülən qəsəbə sakinlərinin bir hissəsi sözügedən avtobus dayanacağına, "İçərişəhər" metrostansiyasının və Heydər Əliyev adına "Əl Oyunları Sarayı"nın ətrafında manatlıq taksiz axtarır. Bu həftə "Formula 1" rali yarışması ilə əlaqədar taksizə tələbat artdığı üçün "manatlıq" taksilər də

qəsəbəsinin daxilində hərəkət edərək 30 qəpiyə 2-3 km məsafə qət edir. Ən azı Bayıl-Badamdər yolu bərpa edilməli və bir qədər də genişləndirilməlidir ki, Bayıldan şəhərə alternativ yol olsun və s.

İkinci bir tərəfdən, paytaxtın mərkəzində bu formada yarışın təşkili həm qanunlara, həm də Ana yasamıza ziddir, çünki vətəndaşın sərbəst hərəkət, işləmək, təhsil almaq və s. hüquqları kobud şəkildə pozulur. Vətəndaş hüquqlarını biz nəyə qurban verdiyimizin də fərqi deyilik. Çünki bu yarışın ölkəmizə gətirə biləcəyi faydaları konkret olaraq ölçmək mümkün deyil, yeni kimsə asanlıqla sübut edə bilər ki, "Formula 1"-in bizə zərərindən başqa heç bir faydası yoxdur. Elə isə bu yarışlar kimə lazımdır?

Akif Nəsirli

Yazının əvvəlində iki faktı diqqətinizə çatdırım. Birincisi, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən əksər banklar yaşı 65-i keçmiş şəxslərə kredit vermir. Yaxud, bu krediti almaq üçün zəmin tələb edirlər ki, işdir-şayətdir ölüb eləsən, krediti o şəxs ödəyəcək. Bu elə ilk baxışdan yaşlı insanlara qarşı hörmətsizlik və eyni zamanda təhqirdir. Azərbaycan dövlətinin qəbul etdiyi qanunlardan irəli gələn bir təhqir. Çünki dövlət, bu dövlətin möhtərəm və möhtəşəm məmurları, deputatları sinələrinə döyərək sübut etməyə çalışırlar ki, ölkəmizdə insanların orta yaş həddi ildən-ilə yüksəlir. Bu da dövlətin yaşlı insanlara diqqət və qayğısının nəticəsidir. Məhz buna görə də, pensiyaya çıxmaq üçün yaş həddini artırıdılar. Onu da diqqətinizə çatdırım ki, dünyanın hər yerində əks proses baş verir.

Bankların sərgilədiyi mövqe isə həm də dövlətin qanunlarına sayğısızlıqdır. Bütün dünyada qəbul olunmuş qaydalara görə, insan pensiyaya çıxdıqdan sonra ən azı 10-15 il istirahət etmək hüququna malikdir. Bizim hökumətin ağıllı başları da hesablayıblar ki, Azərbaycan insanı ən azından 75-80 yaş yaşayır. Banklar isə israr edirlər ki, 65 yaş varsa, artıq ölüdür, vəssalam! Dövlət Yol Polisi də, banklardan geri qalmır. Belə ki, 65 yaşından sonra sürücülük vəsiqəsini dəyişmək istəyən vətəndaşlara məhdudiyət tətbiq edir. Bir sözlə, istər banklar, istərsə də Dövlət Yol Polisi göz görə-görə insana irad tutur ki, sən nə üçün bu qədər yaşamısan, ölmək vaxtıdır. Yaşlı insan üçün bundan ağır bir təhqir ola bilərmi? Ola bilməz! Bir sözlə, belə çıxır ki, yaş 65-i keçən insanlar da, koronavirus kimi, bu dövlətin başbəlasına çevriləblər. Eyni zamanda diqqət edin, bu təklifi verənlərin, bu qanunu qəbul edənlərin də, böyük əksəriyyətinin yaşı 65-i keçib. Bu insanlar bir növ öz ölümlərinə fərman verirlər. Gülməlidir, elə deyilmi?

Keçək 35 yaş məsələsinə. Ölkəmizdə MİDA (Mənzil İnşaat Dövlət Agentliyi) adında bir qurum fəaliyyət göstərir. Deyilənlərə görə, bu qurumun vəzifəsi imkansız insanları güzəştli şərtlərlə ipoteka krediti şəklində mənzillə təmin etməkdir. Burada güzəştli şərtlərlə mənzil almaq istəyən şəxslər qarşısına qoyulan çoxsaylı şərtlərdən biri də, məhz yaş həddinin 35-dən yuxarı olmamasıdır.

Bu gün ölkəmizdə on minlərlə gənc evsizlik üzündən ailə qurmur. Heç kim valideynlərinin sovet dönməndən qalan, heç bir normal kommunal şəraiti olmayan, 30-40-45 kv/m evə gəlin gətirmək istəmir. Buna şərait və imkan da yoxdur. Aylıq qazancı (aylıq 300-350 manat) da kirayə haqqını ödəməyə

imkan vermir. Belə olduğu halda, gənc insanlar çıxış yolunu harada axtarmalıdır? Mənə belə gəlir ki, MİDA, məhz bu problemin həlli üçün yaradılıb. Həll edə bilirmi? Bax, əsas məsələ də budur.

Son məlumatlara görə, Azərbaycan İpoteka və Zəmanət Fonduna (İKZF) 2020-ci il üçün dövlət büdcəsindən 90 milyon manat pul ayrılıb. Həmin pulun 70 milyon manatı MİDA-ya verilib ki, imkansız insanların mənzillə təmin olunmasına yardım etsin. MİDA isə həmin puldan cəmi 20 milyon manatı

lemlərini həll etməsinlər? MİDA açıqlama verib ki,

Ağsaqqal palamentarilərdən saqqalı ağlara hörmətsizlik

Bu məmləkətdə gənclik 35, qocalıq 65 yaşında bitir

xərcləyib, 50 milyon manat isə istifadəsiz qalıb. Sual olunur, nə üçün? Minlərlə insan ev almaq arzusunda olduğu bir zamanda, pul da olduğu halda insanlar nə üçün evlə

2020-ci ilin iyul ayının 24-də müəyyən edilmiş 70 milyon manat güzəştli ipoteka krediti vəsaitindən 20 milyon manatı ötən ilin sonuna qədər vətəndaşlar tərəfindən istifa-

üçün vəsait tapır, ayırır, pul isə istifadəsiz qalır.

Yadıңызadırsa, bir vaxtlar ölkəmizdə imkansız insanlar üçün sosial evlərin tikilməsi məsələsi müzakirə

nat pul ödəyirlər. Ödəniş başa çatdıqda ev, mənzil vətəndaşın mülkiyyətinə verilir. O vaxta qədər isə ev hökumətin əmlakı olur və vətəndaşa ancaq orada yaşamaq hüququ verilir. Belə bir layihə həyata keçirilərsə, inanıram ki, az bir zamanda ölkədə bütün evsiz insanları mənzillə təmin etmək olar. Bu iş üçün hazırda həbsdə yatan rüşvət-xorların, korrupsionerlərin pullarından da yararlanmaq pis olmazdı.

Əsas məsələ odur ki, dövlət insanlara inansın və yaş həddi aradan qaldırılsın. Atasını ödəyib bilmədiyini oğlu, onun ödəyib bilmədiyini orada yaşayan nəvəsi ödəyəcək. Kəsiblər həmişə halallığı üstünlük veriblər, nəinki yalana.

Əslində, 35 yaş həyatın başlanğıcıdır, 65 isə istirahətə getmək vaxtı. Yaddan çıxarmayın ki, Allahtəalanın bəxş etdiyi bu ömrü insan kimi yaşamaq üçün həm dövlətin, həm də hər birimizin üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Yaşın nə fərqi var ki...

Yusif Seyid

Yaponiyada isə evlər 500 dollara satılır

Yaponiya hakimiyyəti kənd yerlərində boş qalmış evləri tutmaq istəyən vətəndaşları axtarır. Sayı 8 milyona çatan bu cür mülklər 500 ABŞ dollarından başlayan qiymətlərlə satışa çıxarılıb.

vəfat etməsi və ya başqa evə köçməsi göstərilir.

Vakayama, Tokusima, Kaqosima və Koçi prefekturalarında bu cür evlərin payı ümumi ev sayının 18 %-dən çoxdur. Bəzi regionlarda boş evlərin siyahılarının əks olunduğu xüsusi saytlar yaradılır. Bu cür evlər dəyər-dəyməzə satışa çıxarılır.

təmin olunurlar? Burada məsələ heç də pulun necə və haraya xərclənməsində deyil, əksinə pulun ölü vəziyyətdə qalmasındadır. Nə üçün insanlar bu pulu alıb öz prob-

də edilib. MİDA həmçinin bildirib ki, qalan 50 milyon vəsaitdən 2021-ci ilin əvvəlindən istifadə olunur.

Dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitin 70 faizə yaxın bir

olundu və həmin layihə sonradan MİDA kimi ortaya çıxdı. Dövlətin insanları pulsuz, yaxud az miqdarda vəsaitlə evlə təmin etmək layihəsi də, bəzi işbazların təkidi ilə gü-

Milli qiymətləndirmənin nəticələri təhlil edilib

Təhsil İnstitutu 5-12 martda keçirilən milli qiymətləndirmənin nəticələrini təhlil edib.

Təhsil Nazirliyindən verilən məlumata görə, nəticələrə əsasən, qızlar qiymətləndirmədə iştirak edən şagirdlərin 52 faizini təşkil edərək oğlanlardan daha yüksək nəticə göstəriblər.

Regionlar üzrə aparılan müqayisənin nəticələrinə əsasən, ən yaxşı nəticəni Gəncə (64,7 faiz), Şirvan (63,8 faiz) və Xırdalan (61,8 faiz) şəhərləri göstərib.

Tədqiqatın nəticələri sinif və fənlər üzrə təhlil edilən zaman III sinifdə oxuyan şagirdlərin ən yüksək orta müvəffəqiyyət göstəricisi ingilis dili fənni, VI sinifdə oxuyan şagirdlərin ən yüksək orta müvəffəqiyyət göstəricisi fizika fənni, VII sinifdə oxuyan şagirdlərin ən yüksək orta müvəffəqiyyət göstəricisi isə Azərbaycan dili fənni üzrə qeydə alınıb.

Qeyd edək ki, sözügedən milli qiymətləndirmə respublika üzrə 20 regionda III, VI və VII siniflərdə oxuyan 7102 şagird arasında keçirilmişdi.

MİQ-də iştirak edəcək namizədlər üçün sınaq imtahanları keçiriləcək

Müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsində və sertifikatlaşdırma imtahanında iştirak edəcək namizədlər üçün sınaq imtahanları başlayır.

Təhsil Nazirliyinin yaydığı məlumata görə onlayn formada təşkil olunacaq sınaq imtahanları İbtidai təhsil (8 iyun / 09:00, 12:00, 16:00), riyaziyyat (9 iyun / 09:00, 12:00, 16:00), Azərbaycan dili və ədəbiyyat (10 iyun / 09:00, 12:00, 16:00), ingilis dili (11 iyun / 09:00, 12:00, 16:00), tarix (16 iyun / 09:00, 12:00, 16:00), fizika (16 iyun / 09:00, 12:00, 16:00), biologiya (17 iyun / 09:00, 12:00, 16:00), coğrafiya (17 iyun / 09:00, 12:00, 16:00), informatika (18 iyun / 09:00, 12:00, 16:00) və kimya (18 iyun / 09:00, 12:00, 16:00) fənləri üzrə keçiriləcək.

Aşağıda qeyd olunan linkdə qeydiyyatdan keçərək sınaq imtahanlarında iştirak edə bilərsiniz: <https://ttm.edu.az/>

Nəzərinizə çatdırmaq ki, sınaq imtahanlarının 1-ci mərhələsi üçün qeydiyyat 6 iyun saat 23:59-da başa çatacaq. İmtahanların 2-ci mərhələsi üçün qeydiyyat isə 7 iyun tarixində başlayıb 17 iyun saat 23:59-da bitəcək.

Sınaq imtahanlarının məzmunu və təşkili ilə bağlı suallarınız üçün 012 430 57 79 və 012 430 90 81 nömrələri ilə əlaqə saxlaya bilərsiniz. Çağrı mərkəzi həftənin 1-5-ci günləri saat 09:00-dan 18:00-a qədər fəaliyyət göstərir. (Nahar fasiləsi 13:00-14:00)

Qeydiyyat və texniki problemlərlə əlaqəli suallarınız üçün 070 861 39 72, 055 656 13 95, 050 671 93 19 nömrələri ilə əlaqə saxlaya bilərsiniz. Çağrı mərkəzi həftənin 1-5-ci günləri saat 09:00-dan 18:00-a, şənbə günləri 09:00-dan 14:00-a qədər fəaliyyət göstərir. (Nahar fasiləsi 13:00-14:00)

Qeyd edək ki, sınaq imtahanlarında iştirak könüllüdür və iştirak haqqı 14 AZN-dir.

Əvvəl evin içi

Son vaxtlar ölkə daxilində universitetlərarası əməkdaşlıq müqavilələrinin imzalanması, tədris və elmi fəaliyyət sahəsində səviyyələri biri-birindən fərqli olan Universitetlər arasında anlaşma memorandumlarının imzalanması kimi mərasimlərin şahidi oluruq. Bəzən bu anlaşmalar güclü və zəif universitet arasında olur. Bu anlaşmada əsas qazananlar, zənnimcə zəif universitetlər olacaq. Belə ki, zəif universitetin güclü universitetə ciddi dəstəyi olmasa da, güclü universitetin zəif universitetə elmi-təşkilatı, tədris- metodik, kadr hazırlığı, idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, kiçik layihələrin icrası, tədris qrant layihələrinə qoşulması v.s. məsələlərdə kömək etməsi realdır (əgər

versitetimizə bu səviyyəli alimlərin müşavir qismində dəvət edilməsi çox yaxşı olardı. Elə TN-nin də belə səriştəli kadrlara ciddi ehtiyacı var, xüsusən ali təhsil sahəsində. TN-ə də bir neçə nəfər türk professorunun müşavir qismində dəvət edilməsi məqsəduyğundur.

Gələcəkdə Ağdamda açılması nəzərdə tutulan "Qarabağ Dövlət Universiteti"ni də türk qardaşlarımız ilə birgə qursaq, müasir bir universitet yaratmaq şansımız olar.

Türk universitetlərinin bizə qardaş kimi səmimi qəlbədən, təmənnəsiz dəstəyi bu mərhələdə çox mühümdür. Bu əməkdaşlıq istər ölkədaxilində, istərsə də beynəlxalq səviyyədə şəbəkə universitetləri formatında, onlayn texnologiyalar əsasında reallaşsa bilər. Əks halda universitetləri-

raqlar əsasında əməkdaşlıq edirik. Təhsil sahəsi də əməkdaşlığımızın önəmli bir hissəsidir. Çünki gənc nəslin yetişdirilməsi, biri-birinə bağlı olması üçün, əlbəttə ki, bu sahədə çox önəmli addımlar atılmalıdır və əslində atılır. Əminəm ki, sizin budəfəki səfəriniz çərçivəsində bir çox önəmli məsələlər müzakirə olunacaq və gələcək işbirliyimiz haqqında konkret planlar tərtib ediləcəkdir. Biz hazırda bu sahə ilə bağlı çox ciddi islahatlar aparırıq. Türkiyənin təcrübəsi bizim üçün çox önəmlidir. Həm təhsil, təhsilin keyfiyyətinin qaldırılması, eyni zamanda, Türkiyə və Azərbaycan gənclərinin biri-birinə daha sıx bağlı olması ilə əlaqədar əlavə təkliflər də müzakirə edilməlidir. Çünki biz elə bir güclü müttəfiqlik yaratmışıq ki, gələcək nəsillər öz addımlarını

Dildə bir, düşüncədə bir, təhsildə bir

universitetin buna həvəsi və istəyi olarsa).

Vaxtında verilən qardaş dəstəyi.

Eyni ilə də bizim milli universitetlərin TC universitetləri ilə əməkdaşlığı bu aspektlərdə ola bilər. Necə ki, qardaş ölkə ordumuzun ayağa qalxmasında, müharibədə zəfər çalmaqda bizə ciddi yardımı oldu, onların universitetlərinin də bizim təhsilimizin dirçəlməsində belə ciddi köməyi ola bilər.

Bu gün Universitetlərimizin global inkişafdan geriliyi o həddədir ki, biz öz gücümüzle, kənar dəstək olmadan bu bataqlıqdan çıxma bilmərik, hər halda son 15 illik təcrübə bunu göstərdi.

Ali təhsil sahəsində 30 illik fəaliyyətsizlik öz "bəhrəsini" verməkdədir. Universitetlərimizə ediləcək dəstək uzunmüddətli və davamlı olmalıdır, çünki ali təhsil sahəsində islahatlara azı 10 il vaxt lazım olacaq. Digər heç bir ölkənin universitetlərinin bizə davamlı olaraq, səmimi və təmənnəsiz dəstək verəcəyini düşünmürəm. Burada bizim dil baryerasının olmamasının da xüsusi əhəmiyyəti var. Həm də son 25 il ərzində xeyli azərbaycanlı alimlərin Türkiyə universitetlərinin inkişafında xidmətlərini nəzərə alsaq, belə əməkdaşlıqların səmərəli olduğunu görürük. Azərbaycan Texniki Universitetinə elm və innovasiyalar üzrə prorektor vəzifəsinə professor Çətin Elmas kimi tanınmış alimin dəvət edilməsi də çox təqdirəlayiq hadisədir. Hesab edirəm ki, hər bir uni-

miz tədris tarixinə arxivinə gedəcək, nəticədə yaxın gələcəkdə iqtisadi və humanitar problemlərlə rastlaşacağıq. Çünki, savadsızlıq bizim xalqa bu gün ermənidən də təhlükəli bir düşməndir.

Dildə bir, düşüncədə bir, təhsildə bir

İki qardaş ölkə arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığın perspektivləri bu yaxınlarda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasının milli təhsil naziri Ziya Selçukla görüşü zamanı da müzakirə edildi.

Prezident İlham Əliyev görüşdə qeyd etdi: "Əminəm ki, səfəriniz çox uğurlu olacaq və əlaqələrimiz bütün başqa sahələrdə olduğu kimi, təhsil sahəsində də daha sürətlə inkişaf edəcək. Bildiyiniz kimi, Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı əlaqələr ən yüksək səviyyədədir və elə sahə yoxdur ki, biz o sahədə əməkdaşlıq etməyək. İki qardaş ölkə kimi biz bütün sahələrdə qarşılıqlı hörmət və qarşılıqlı ma-

bu müttəfiqliyə, bu qardaşlığa uyğun atmalıdırlar və indidən biri birinə sıx bağlı olmalıdırlar. Hesab edirəm ki, bu məqsədlə müxtəlif tədbirlər - gənclər forumları, birgə təhsil proqramları və digər tədbirlər keçirilməlidir. Əminəm ki, siz səfər çərçivəsində bu məsələləri öz həmkarınızla geniş müzakirə edəcəksiniz."

İki qardaş ölkə arasında təhsil sahəsində sıx əməkdaşlıq milli təhsilimizin inkişaf edəcəyinə ümid yaradır. 15 il əvvəl parlamentdə o vaxtkı millət vəkili, ƏƏSMN naziri, YAP-ın əsasını qoyanlardan biri, professor Ə. Nağıyevin parlamentdə dediyi bir söz yadıma düşdü: "Bizim Qarabağdan da böyük dərdimiz var. Bu bizim təhsilimizdir".

Qardaşlarımızın dəstəyi ilə Qarabağ problemini həll etdik. Onların dəstəyi ilə Qarabağdan da böyük dərdimizi, təhsil dərdimizi də İnşa Allah həll edəcəyik.

Dosent İlham Əhmədov,
təhsil eksperti

Dünyanın başbəlasına çevrilən koronavirus pandemiyası, artıq son günlərini yaşayır. Bir neçə aydan sonra biz koronavirus haqqında ancaq lətifələr danışacağıq. Çünki yaddaşlarda bu virusun "tuğyan" etdiyi dövrdən yalnız xoşagəlməz xətilər qalacaq. Canım Azərbaycanın isə bu lətifələr seriyasında özünün xüsusi yeri olacaq. Məsələn, nə üçün Azərbaycanda Səhiyyə Nazirliyi kimi möhtəşəm bir qurum mövcud olduğu halda, koronavirusa qarşı mübarizə üçün TƏBİB və Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah yaradıldı? Bilirsiniz ki, dünyanın heç bir yerində (Azərbaycan kimi ölkələr istisna olmaqla) bu virusa qarşı mübarizə üçün xüsusi qurumlar yaradılmayıb. Məsələn, Türkiyədə bu virusa qarşı mübarizənin başında Səhiyyə naziri özü durur.

Başqa bir lətifə polislerimiz barədə olar yəqin ki... Nə üçün dünyanın hər yerində polisler əhaliyə pulsuz maska payladılar? Hələ öz ciblərinə nə qədər gedib, Azərbaycanda belə şeyləri müzakirə etmək təhlükəli olduğundun, susuram.

Digər bir lətifə isə heç şübhəsiz ki, nəqliyyatın fə-

Könüllü məcburetme

Azərbaycanda vaksinasıya

liyyəti ilə bağlı olacaq. Taksifəliyin təsiri altına düşən TƏBİB və Operativ Qərargah hər həftəsonu nəqliyyatın fəaliyyətinə qadağalar qoymaqla, sözün bütün mənalarında, taksifəliyin büdcəsini doldurmuş oldular, özlərinə nə qədər çatdı, yuxarıda dedim də...

Bu da başqa bir məsələdir ki, metronu koronavirusa yoluxma təhlükəsi adı ilə qapayanlar, avtobuslarda insanların göz-gözə, üz-üzə getmələrini görməzdən gəldilər. Guya metronun fəaliyyətinə icazə verilseydi, nəqliyyat həftəsonu işləseydi virusa yoluxma halları dəfələrlə çox olardı. Absurddur! Necə ki, bu gün TƏBİB və Operativ Qərargah elan edir ki, ölkədə peyvənd olunmaq könüllüdür, o da elə...

Bir şeyi yaddan çıxarmayın ki, Azərbaycanda könüllü heç nə olmur. **YALNIZ KASIBLAR VƏTƏN TORPAQLARINI QORUMAĞA KÖNÜLLÜ GEDİR BU MƏMLƏKƏTDƏ, VƏSSALAM!**

Azərbaycanda könüllü məcburetme (urus demişkən, dobrovolno prinuditelno) daha çox dəbdədir. Yadıma salın, 90-cı illərin sonunda hamını könüllü YAPlaşdırırdılar. İndi də məlum olur ki, onların hamısı rüşvətxor, korrupsioner, talançı və quldurdurlar. Sadəcə, bunu açıq etiraf etməkdən qorxurlar, Azərbaycan xalqından yox ey, beynəlxalq qınaqdan, -beynəlxalq təşkilatlardan, onların rəylərindən. Xalqın rəyi ilə hesablaşan kimdir bu məmləkətdə? Bir məmur, bir deputat göstərin ki, xalqın onun haqqında nə

deyəcəyini düşünsün. Onu ancaq kreslo düşündürür, ona görə də zəli kimi yapışib, əl çəkmək istəmir ki, sadə vətəndaş olmasınlar. Çünki bu məmləkətdə sadə vətəndaş olmanın nə olduğunu çox gözəl bilirlər. Ax kreslo, kreslo!

Əlqərəz, keçək könüllülük məsələsinə və onun imtiyazlarına. Bu mənim üçün çox maraqlıdır. Adam var ki, pandemiya dövründə öz səhlənkarlığından, sağlamlığına biganəliyindən 1, hətta 2 dəfə yoluxub. Dövlət onun sağlamlığı üçün xeyli vəsait xərcləyib, maddi yardım göstərib, koronaya yoluxmuş şəxs kimi peyvənd olunub və s. Başqa bir vətəndaş isə dövlətin tələb etdiyi bütün qaydalara əməl edib. Sağlam olduğu üçün öz vəzifələrini də yerinə yetirib, bu müddət ərzində dövləti də bir manat xərcə salmayıb. Bu səbəbdən peyvəndə də ehtiyac duymur. Rəsmi açıqlamalarda elan olunur ki, peyvənd olunmaq könüllüdür. Amma daha sonra bəyan edirlər ki, "korona pasportu", yaxud "immun sertifikatı" olmayanlar idman zallarına, toy mərasimlərinə və digər kütləvi tədbirlərə buraxılmır, avtobuslara və digər nəqliyyat vasitələrinə biletlər satılmır və s. və i. Həmçinin, belə bir informasiya da yayılıb ki, peyvənd olunan

şəxslərin başqaları qarşısında müəyyən imtiyazları da olacaq. Bax, bunu heç cür anlama bilmirəm. Nə üçün xəstə, dövlətin vəsaiti hesabına müalicə alan, peyvənd olunan bir insan, sağlam, dövləti bir manat belə xərcə salmayan insandan daha böyük imtiyazlara sahib olmalıdır? Bunun anlamı və məntiqi nədir? Əsla belə düşünməyin ki, mən dövlətin xəstə insanlara diqqət və qayğı göstərməsinin əleyhinəyəm. Yox, yox və yenə də yox! Amma, sağlam insanı da xəstələrin siyahısına salıb, könüllü məcburetme yolu ilə peyvənd edilməsinin də əleyhinəyəm. Eyni zamanda, insanlardan hər hansı bir yerdə (ümumvətəndaş pasportu istisna olmaqla) hər hansı bir sənədin tələb olunmasını qəbul etmirəm. Çünki bu, tam olaraq insan hüquq və azadlığına zidd addımdır. Bu barədə düşünün cənablar, düşünün!

Yusif Seyid

Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 26 may tarixli 151 nömrəli Qərarı ilə açıq havada tənəffüs yollarını qoruyan fərdi vasitələrdən məcburi istifadə olunmasına dair tələb ləğv olunub.

Bu barədə Nazirlər kabinetindən məlumat verilib. Həmçinin, qanunvericiliyə əsasən şəhərlərarası (rayonlararası) və şəhərdaxili (rayondaxili) sənişindəşimada istifadə olunan nəqliyyat

qoruyan fərdi vasitələrdən (tibbi maska, parça maska, respirator və sair) istifadə edilməlidir:

- *şəhərlərarası (rayonlararası) və şəhərdaxili (rayondaxili) sənişindəşimada istifadə olunan nəqliyyat vasitələrində (avtobus, taksi, metro, dəmiryolu və s.);*
- *qapalı bazarlarda, qapalı ictimai iaşə, ticarət və xidmət obyektlərində (həmin obyektlərdə göstərilən xidmət növündən asılı olaraq tənəffüs yollarını qoruyan fərdi vasitələrin çıxarılmasının zəruri olduğu*

Peyvənd olunaq- darıxdığımız həyatı qaytararaq

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi, İcbari Tibbi Sığorta və Tibbi Ərazi Bölmələrinin İdarəetmə Birliyi (TƏBİB) birlikdə vaksinasıya üçün təbliğat kampaniyası həyata keçirir.

Qurumların əsas məqsədi insanların diqqətini vacib olan məsələyə - vaksinasıyaya yönəltməkdir. Kampaniya üçün nəzərdə tutulan video və radioçarxlar, çöl reklamları və çap materiallarında COVID-19 pandemiyasından öncə yaşadığımız həyatın geri qayıtması üçün edə biləcəyimiz ən vacib işlərdən birinin vaksinasıya olduğu qeyd edilir.

Kampaniya çərçivəsində işiq üzü görünənlər videoçarx idman və azarkeşlik haqqındadır. Bu mövzuların seçilməsi təsadüfi deyil. Artıq bir ildən çoxdur ki, davam edən pandemiya səbəbindən idman zalları və kütləvi yarışlar təxirə salınmışdır. Bu vəziyyət də, təbii ki, idman həvəskarları və azarkeşlərinə mənəvi olaraq mənfi təsir etmişdir. Əsas mesaj isə ondan ibarətdir ki, nə qədər çox insan peyvənd olursa, biz öncəki - darıxdığımız həyata bir o qədər də tez qayıda bilirik.

Təbliğat kampaniyasının şüarı da bu düşüncələri tamamlayır: *Peyvənd olunaq - darıxdığımız həyatı qaytararaq.*

Kampaniyanın kommunikasiya strategiyası "Maverick" Kommunikasiya Agentliyi, istehsalat işləri isə Bakı Media Mərkəzi tərəfindən reallaşdırılıb.

Maskadan istifadə edilməli yerlər

vasitələri (avtobus, taksi, metro, dəmiryolu və s.) istisna olunmaqla, şəxsi avtomobillərdə tibbi maskadan istifadə edilməsi tələb olunmur.

Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 29 may tarixli 189 nömrəli Qərarına əsasən aşağıda qeyd edilən hallarda sosial məsafəni gözləmək (insanlar arası məsafə 1,5-2 metr) şərt ilə tənəffüs yollarını

hallar istisna olmaqla);

- *dövlət orqanlarının (qurumlarının) binalarında vətəndaşların qəbulu və vətəndaşlara xidmət üçün nəzərdə tutulan sahələrdə;*
- *fiziki və hüquqi şəxslərə məxsus binaların müştərilərə xidmət göstərilməsi üçün istifadə edilən sahələrində;*
- *açıq sahəli ofislərdə və istehsalat yerlərində;*
- *tarix və mədəniyyət abidələri hesab edilən qapalı məkanlarda, ibadət yerlərində, elm və səhiyyə müəssisələrində, sosial, mədəniyyət və digər bu kimi qapalı obyektlərdə;*

Tənəffüs yollarını qoruyan fərdi vasitələrin istifadəsi yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına qarşı digər qoruyucu tədbirləri (gigiyena, sosial məsafə və s.) əvəz etmir və həmin qoruyucu tədbirlərin görülməsi davam etdirilməlidir.

“Uşaqlar bizim gələcəyimizdir!” deyirik hər vaxt. Fəqət onlar bizim nəinki gələcəyimiz, elə bugünümüzdür də.

Bu gün onlara verdiklərimizlə, öyrətdiklərimizlə, göstərdiklərimizlə, danışdıqlarımızla, vəd etdiklərimizlə gələcəyimizin necə olacağını təmin edə bilirik. Hər halda, bu gün yalnız təxminlərdən söhbət gedə bilər. Gələcəyimizin hərtərəfli, sözün hər mənasında təminatını demirik, buna indidən zəmanət vermək elə də asan iş deyil ...

Gələcəyimizin müsbət mənada necəliyindən danışarkən, onun bünövrəsinin bu gündən, elə bu andan başladığına da diqqət etməliyik. Pedaqoq Makarenkonun sözü olmasın, bu istiqamətdə yumşaq mənada rahatlıq, sərt formada laqeydlik isə üçgünlük uşağın tərbiyəsində üç gün gecikməyə bərabərdir. Hər halda, dünyaya gəlişində havayla təmasda olaraq buna ağıllamaqla reaksiya verən istənilən körpənin yatmaq, yemək, gigiyenik vərdişlərini, gələcək davranışlarını özü deyil, bizlər ona aşılayırıq. Dəqiq və vaxtli-vaxtında, daha sonralar mütəmadi şəkildə həyata keçirdiyimiz belli proseduralar yenidən qurulmuşun körpə-çığa, daha sonra azyaşlı, uşaq və s. mərhələsində ona mütəmadi şəkildə əməl olunması bir həyat tərzini təqdim olunur. Belli ki, bizim təqdimatımızda.

İlk addım uğurlu oldusa, sonrası asandır. Necə deyirlər, əvvəli necə başladısa, arxası da ardınca, axarınca gedəcək. O zaman, uşaqlara münasibətdə, onların tərbiyəsində nizamlı olaq ki, onlardan da intizam tələb edə bilək. Hər halda, onları gələcəyimiz adlandırırıqsa, gərəkdir ki, gələcəyimiz də müsbət yönümlü, dəyərlili təməl üzərində qurulsun.

Bu məqamda qədəm qoyduğumuz ayın yayın ilk ayı olduğunu da qeyd etmək yerinə düşər. Çünki iyun ayının ilk günü məhz bütün dünyada Uşaqları Beynəlxalq Müdafiə Günü kimi qeyd edilir. 1 iyun həm də Beynəlxalq Süd Günü kimi qeyd edilməklə, bir növ uşaq sözüylə assosasiya olunur. Beləliklə, yayın ilk gününün məhz onlarla, ürəyi, qəlbi təmiz uşaqlarla başlaması böyükklərin də onlara qarşı qızğın başla deyil, isti ürəklə yanaşmasını tələb edir.

Tələbkarlıq isə hər zaman söylədiyimiz kimi, təlim-tərbiyədə, məsuliyyət istiqamətli məsələlərdə olmalıdır. Hər halda, müsbət əməl heç vaxt məsələyə asanlıqla, yüngüllüklə münasibət göstərməyə alınmır. Bu məqamda, tələbkarlığı və məsuliyyəti,

ciddiliyi cəzalandırma formasıyla dəyişik salmaq da yaramaz ...

Biz onları ən gözəl, əzizləyici adlarla çağırırıq, şirin dillə dindiririk. Çünki dünyanın harasında yaşamasından, dilindən, dinindən, rəngindən, milliyyətindən asılı olmayaraq, onların bir adı var. Bu ad da onlara bizim gözümüzdə, dünyanın nəzərində isə hər addımda müdafiə olunması balaca, fəqət böyük ürəkli varlıqlar kimi yanaşmağa sövq edir ...

Təsadüfi deyil ki, dünyanın əksər beynəlxalq qanun və normativ sənədlərinin bəndlərində uşaqların adı keçir. Onları sadalamaq istəməzdik, uşaqların adı keçən hər məqamı diqqətdə saxlamaq istəyənlər, bunun zəhmətini çəkməlidir ...

Dünyanı bir kənara qoyub, keçirəm özümü. Zənnimcə, hər kəs elə özündən başlasa,

rədə sonda. İndilikdə isə sadəcə olaraq, “Azərbaycan 2020 - gələcəyə baxış” konsepsiyasını yada salmaq istərdim. Həmin konsepsiyaya görə, 2018-2028-ci illər üçün Milli Uşaq Strategiyası layihəsi hazırlanıb. Bununla da uşaq hüquqlarının müdafiə edilməsi, eləcə də təmin edilməsi yönündə ölkəmizin beynəlxalq sənədlərə qoşulması

rində adı keçən, sağlamlıq imkanları məhdud olanlar bütün dövrlərdə dövlət müəssisələrində daimi normal şəraitdə yaşasalar da ...

Qida, qayğı, geyim və tibbi-reabilitasiya xidmətləriylə təmin olunsalar da ...

Oranın balaca sakinləri nə vaxtsa deyil, tezliklə ailələrinə qayıtmağı düşünüb. Bu, bütün zamanlarda belə olub. Çünki

girdlərdən biri digərini 11-ci sinfi, yəni tam orta təhsil səviyyəsini bitirməyə sövq etmək üçün necə inadla çalışırdı. Çünki ailəsinin təminatını bir qədər yaxşılaşdırmaq, ona öz qüvvəsini sərf etmək üçün şagirdlərdən biri 9-cu sınıfdan sonra peşə təhsili alaraq işləmək niyyətindəydi. Sınıf yoldaşı isə onu öz fikrindən döndərmək, ali təhsil almağa yönləndirmək üçün az qala mücadilə edirdi. Nəticədə, bu gün həmin şagird sonrakı iki ili də oxumağa davam etməklə rəssamlıq ixtisası üzrə ali məktəb imtahanlarına hazırlaşır. Kim bilir, bu gün gözəl rəsmlər çəkən həmin şagird bəlkə gələcəyin ən istedadlı rəssamı olacaq?! Onun oxumaq, tam orta təhsil almaq hüququnu isə başqası deyil, elə öz sinif yoldaşı qorudu. Bir nəfərin təmsalında o öz hüququnu, təhsil almaq hüququnu da müdafiə etmiş oldu ...

Gələcəyimiz...

Onları bircə gün deyil, bir ömür müdafiə edək!

bütövlükdə dünyaya, külli-ələmə xidmət etmiş sayılacaq. Və bu da sadəcə olaraq, dünyanın gələcəyindən olan

üçün tədbirlər müəyyən edilib ...

Bu, işin rəsmi tərəfi. Qeyri-rəsmi tərəfinə gələndə isə, bu

uşaqların yeri hansısa xidmət müəssisələri deyil, ailedir. Zənnimcə, uşaqların var olmasıyla ailələr də bütöv, tam ailə he-

Uşaqları Beynəlxalq Müdafiə Günündən ötən günlər bizi bayram əhvalından ayırsa da, onları daim müdafiə etmək hissindən uzaqlaşdırmır. Ən azından, uşaqların buna ehtiyacı var. Müdafiə olunan fərd də gələcəkdə müdafiə edən olacaq. Hər halda, ədalətsizliyi deyil ...

Sonda söyləməyi vəd etdiyim sözü nəhayət, açıqlayıram. Və “bizim dildə yaz” deyən uşaqlara onların öz dilində, sadəcə dildə bir yazı ərməğan edirəm. Terminlərdən uzaq, rəqəmlərdən kəsəd, mürəkkəb cümlələrdən kənar, bir sözlə, elə onların özü kimi... Sanıram, qorxusunu keçirdiyimiz, daim narahat qaldığımız gələcəyimizi deyil, elə bugünümüzü düşünsək, yetər. Gələcəyimiz hesab etdiyimiz uşaqları bu gün yetişdiririk axı. O “meyvə”nin necə olacağı isə bizdən, sadəcə, özümüzdən asılıdır.

Erməni əsirliyində olan vətəndaşımız nələr danışdı?

«Mən 1 il 9 ay erməni əsirliyində olmuşam. 1993-cü ildə Qubadlı rayonunun ermənilər tərəfindən işğal zaman yaralı halda ermənilərə əsir düşmüşəm».

Bunu Bakı Hərbi Məhkəməsində Birinci Qarabağ müharibəsində azərbaycanlı əsirlərə işgəncə verməsi və digər cinayətlər törətmiş erməni yaraqlıları Mkrtyan Lüdvik Mkrtyanoviç və Xosrovyan Alyoşa Aramaisoviçin cinayət işi üzrə məhkəmənin hazırlıq iclasından sonra zərərçəkmiş Həbib Kazımov jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

O, əsirlikdə saxlanıldığı müddət ərzində ermənilər tərəfindən məruz qaldığı işgəncələrdən danışdı. Bildirib ki, əsirlik dövründə ermənilər tərəfindən demirlə, armaturla, dəmir dəyənəklərlə, çəkilə döyülüb: *“Onlar bizə zülm veriblər. Bu gün burada mühakimə olunan hər iki terrorçu həmin işgəncələrdə yaxından iştirak edib. Bunların hər ikisinin orada təxəllüsü olub. Biri "Yoxa", digəri isə "Ayoşa" ləqəbi ilə tanınırdı. Mkrtyan Lüdvik "Yoxa" ləqəbi daşıyırdı. O, burada deyir ki, Azərbaycan dilini bilmir. Lakin orada bizimlə Azərbaycan dilində danışdı. Bizi öz dilimizdə belə təhqir edirdi”.*

Zərərçəkən H.Kazımov bildirib ki, onun əsirlikdə saxlanıldığı kamerada 40 yaxın azərbaycanlı olub: *“Onlardan işgəncə vaxtı öləndə, işgəncələrə dözməyib intihar edənlər də oldu. Bir onə sevinirəm ki, hazırda bu terrorçular dövlətimiz tərəfindən tutularaq məhkəmə önünə çıxarılıblar və etdiklərinin cəzasını çəkəcəklər”.*

narahatlığı elə indidən dəf etməyə bərabər olacaq.

Bəllidir ki, Azərbaycanda uşaqlarla bağlı kifayət qədər qanunlar, normativ sənədlər, həyata keçirilmiş və davam etməkdə olan layihələr var. Onların adını müəyyən səbəbdən çəkmək istəmirəm, bu ba-

sırada onların - yaşı az, üzleşdiyi problemi çox olan azyaşlıların olmasını görmək istəməzdik. Fəqət onları zənnimcə, istəməsək də, həmin sıralamada görməyə məcburuq. Özlərinin deyil, kimlərin və nələrinə məcburiyyətindən dolayı ...

Sosial xidmət müəssisələ-

sab olunur ...

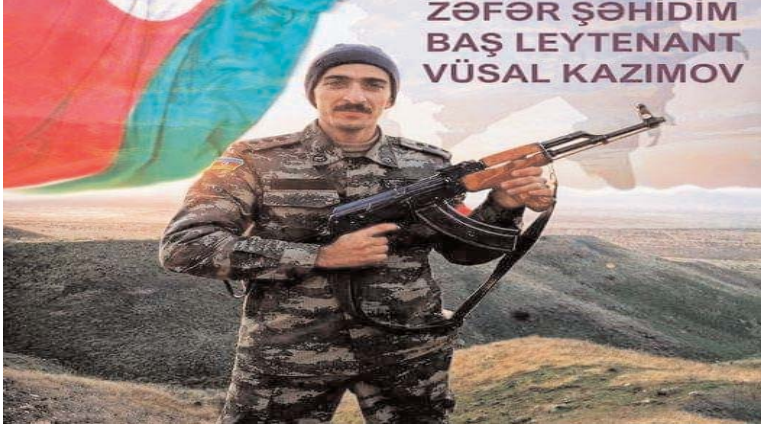
Bu məqamda uşaqların hüquqlarının qorunması istiqamətində rastlaşdığım bir hadisədən bəhs etmək istərdim. Bu, 9-cu sinfin buraxılış imtahanından sonra orta məktəbdən ayrılmaq istəyən bir şagird bərdədir. Deməli, şa-

Nigar Orucova

Şanlı Azərbaycan Ordusu Vətən müharibəsində dünya hərbi tarixinə nümunə olacaq şərəfli bir zəfər gətirdi. Belə ki, Azərbaycanın qorxmaz, cəsur övladları 30 il düşmən tapdağına dönməz əzəli yurd yerimiz olan Qarabağı 44 günə azad edib, böyük tarixi keçmişə malik bir xalqın həsrətinə son qoyuldu. Lənkəran rayonu, Nüvədi kəndindən olan Vüsal Kamran oğlu Kazımov da bu haqq savaşımızda xüsusi hünər göstərdi və canını Vətəninə fəda etməklə tarix yazdı. Bu gün Vüsal cismən aramızda olmasa da, adı Lənkəran camaatının dilində əsl övlad məhəbbəti ilə çəkilir, yaxşı əməllərdə, ürəklərdə yaşayır.

Ömrünün 30 ilində Vətən yaşamaqdan ötrü ən düzgün

müharibəsinin mərdlik, qəhrəmanlıq simvoluna çevrilən Vüsal Kazımovun hər iki valideyni gənc nəslin təlim-təربiyəsi ilə məşğul olur. Atası Kamran müəllim Lənkəran Dövlət Universitetində çalışır. Dosentdir. Daxilən zəngin, nəcib, xeyirxah insan olan, ziyalı adının məsuliyyətini çiyinlərində şərəflə daşıyan Kamran müəllim həmişə çalışır ki, tələbələrə yüksək bilik almaqla bərabər, həm də Vətəninə, torpağına sevməyi bacarsınlar. Bu kamill, yetkin şəxsiyyət cənub bölgəsində yaxşı hörmət sahibidir. Vüsalın anası Güler xanım isə Lənkəran rayonu, Yuxarı Nüvədi kənd məktəbində sinif müəllimidir. Böyük ürək, həssas qəlb sahibi olan bu gözəl insan peşəsini sevdiyinə, el-obada nəcib əməllərə görə insanların gözündə ucadır. Fəqət, belə bir millətin mənəvi-əxlaqi dəyərlərini özündə yaşadan ailədə böyüyən, saf insanlardan tərbiyə alan Vüsal yetkinlik yaşına çatanda bütün varlığı

fayda verməkdə görünür. Bu müqəddəs amalla 2007-ci ildə sənədlərini Lənkəran Dövlət Universitetinə verir, oxumağa "Fiziki tərbiyə və gənclərin çağırışa qədərki" ixtisasını se-

dünyagörüşü, həyata fərqli baxışı onu həmişə tələbələrin, müəllimlərin maraq dairəsində saxlayır. Məktəbi bitirəndə artıq onun adı da cəmiyyət tərəfindən hörmət qarşılanan insanlar sırasında çəkilir.

Vüsal Kazımov 2011-ci ildə ordu sıralarına yola düşür. İki ay Təlim Tədris Mərkəzində kursant olur. Tağım komandiri vəzifəsində Vətənin keşiyində durur. Vətənpərvərliyi, əxlaqi keyfiyyətləri, Vətənə əsl oğul məhəbbəti, millətə bağlılığı xidmət etdiyi hərbi hissədə onun hörmətini, nüfuzunu artırır. Həmişə mənfur düşmən tapdağına olan Qarabağı düşünən komandir deyir: "Müqəddəs Vətən torpaqları uğrunda döyüşüb, onu işğalçılardan azad etmək bizim birinci borcumuzdur."

Qəlbi Qarabağı azad görmək eşqi ilə döyünən Vətən

təbinin direktoru vəzifəsinə seçirlər. Gözəl hisslərlə yaşamağı bacaran Vüsal burada da öz müqəddəs ideyalarını davam etdirir, gənclərin sağlam, vətənpərvər ruhda böyüməsi üçün böyük səy göstərir. Həmişə xəyalı Qarabağ torpaqlarında dolaşır, birinci Qarabağ müharibəsi şəhidlə-

şir. Hər döyüşə də qələbəmizə böyük inamla atılır. Mənfur erməni faşistləri ağır məğlubiyyətlərə uğramaqla ad qazanır. Təəssüf ki, Şuşada müharibə meydanında döyüş zamanı düşmən gülləsi ondan yan keçmir. Vətən sevgisi öz igid oğluna elə Vətənin zəfər salmasında əbədi yaşamaq xoşbəxtliyi-

Ölümsüzlüyə qovuşan Lənkəranın qəhrəman oğlu

rin xatirəsinə idman yarışları keçirməklə uşaqlara qəhrəmanlıq hissləri aşılayır. Bir növ peşəsinə, işinə insan mənəviyyətinin sehrli güzgüsü kimi baxan bu, dəyərli gənc müəllimlərin, şagirdlərin sevimlisinə çevrilir.

El-obada xeyirxah əməlləri ilə tanınan, Qarabağın yağı tapdağından qurtulması üçün mübarizəyə hazır olan Vüsal Vətən müharibəsi başlanan gündən doğma torpağa sinələri siper edən qəhrəmanların cə-

ni bəxş edir...

Vüsalın halal ailə ocağında Nuray, Aynur adında iki qız uşağı böyüyür. Onlar ata məhəbbəti görməsələr də, qaldı ki, onun adı çəkildə həmişə fəxr edəcəklər. Və atanın Vətənə olan müqəddəs sevgisi qızların şərəfli bir ömür yaşamasına işıq olacaqdır. Həm də qızlar atanın dövlət tərəfindən layiq görüldüyü "Vətən uğrunda", "Füzulinin azad olunmasına görə" "Xocavəndin azad olunmasına görə"

rgəsinə qoşulur. Baş leytenant Füzulidə, Cəbrayılda, Xocavənddə şiddətli döyüşlər zamanı şücaət göstərərək, yağı düşməne xeyli itki verir. Azad olunan torpaqları gördükcə qəlbindəki Vətən sevgisi aşılıb-da-

medallarına baxanda qəlb dünyalarında bir igidlik dastanı başlanır...

Zəfər Orucoğlu,
Azərbaycan Jurnalistlər
Birliyinin üzvü

ile Vətəninə, xalqına bağlanır. Həyatda dəyərli, mənəvi ömür

çir. Təhsil aldığı illərdə Vüsalın savadı, mənəvi saflığı,

Mixaylov: Nə oldu "böyük Ermənistan" ideyası?

Erməni milləti müxtəlif dövrlər ərzində özünü aldatmaqla məşğul olub, özlərini "seçilmiş" millət adlandırıb, digər dövlətlərin torpaqlarının onlara mənsub olması haqqında milliyətçi fikirlərlə formalaşmış.

Bu sözləri rusiyalı politoloq Yevgeni Mixaylov Ermənistanın eks-prezidenti Levon Ter-Petrosyanın erməni cəmiyyətinin "böyük Ermənistan, dənizdən-dənizə" ideyasını unutmamasının vacibliyinə dair bəyanatını şərh edərkən bildirib.

"Əslində, bu ideya - bu radikal millətçilik, separatizm Ermənistanın özünə yaxşı heç nə gətirmədi; bu ideya onu daxildən bir dövlət kimi parçaladı, beynəlxalq aləmdə statusunu tıtrətdi, qonşularla qarşılıqlı əlaqələrə zərər vurdu və nəhayət Ermənistanın düşmənlərinin sayını çoxaltdı.

Ermənistanın işğal etdiyi ərazilər ona problemdən başqa bir şey vermədi. İrəvan nəzarət etdiyi torpaqları inkişaf etdirməkdənsə, oraları viran qoydu. Onlar hər şeyi dağıtdılar, özlərini əsl işğalçı kimi apardılar. Bu, bütün bu millətçi, separatçı ideologiyanın Ermənistan üçün zərərli olduğunu göstərdi", - deyərək qeyd edib.

Y.Mixaylovun sözlərinə görə, radikal millətçilik özünü tükədir və Ermənistanı indiki vəziyyətə gətirib çıxarıb: "Həzrətdə İrəvan öz problemləri ilə təkbətək qalıb. Bu vəziyyətdə Ermənistanı heç kəs dəstəkləmədi. Ermənistan dalana dirənib və məhz buna görə Ter-Petrosyanın çağırışı məntiqlidir. Elə görünür ki, "böyük Ermənistan, dənizdən-dənizə" ideyası da yox oldu".

Piter Teys: Ermənistan rəhbərliyi məsuliyyətə cəlb olunmalıdır

Ermənistan hərbiçiləri tərəfindən Kəlbəcər rayonunda törədilmiş son təxribat ATƏT Minsk qrupunun həmsədrliyi tərəfindən pislənməli, Ermənistanın rəhbərləri isə Cənubi Qafqazda silahlı toqquşmanı təşviq etdikləri üçün məsuliyyətə cəlb olunmalıdır.

Teleqraf.com xəbər verir ki, bunu Trend-ə amerikalı ekspert Piter Teys deyib.

O vurğulayıb ki, beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistan ordusunun Azərbaycan ərazisindəki təxribatlarını dərhal mühakimə etməlidir: "Ermənistanda hökumətdə təmsil olunan partiyaların böyük əksəriyyəti sərhədyanı təxribatları daxili təbliğat məqsədilə istifadə edirlər ki, diqqəti mövcud sosial problemlərdən, iqtisadi böhrandan, işsizlik səviyyəsindən, narkotik və insan ticarətindən və digər məsələlərdən yayındırınsınlar. Ermənistanı rüsvət-xor avtokratlar idarə edir. Onların öz vətəndaşlarını yaxşı həyatla təmin etmək bacarıqsızlığı hərbi təxribatlara əl atmağa vadar edir".

Baqdasaryan: Biz 30 il Qarabağı zəhərlədik və qarət etdik!

Məşhur erməni bloger öz millətinin heç vaxt eşitmək, qəbul etmək istəmədiyi dəhşətli faktları açıqlayıb.

Erməni bloger Roman Baqdasaryan öz birbaşa efiri zamanı Qarabağıla bağlı bütün həqiqətləri xəritələrlə izləyicilərinə çatdırıb, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin başlanması ilə bağlı maraqlı faktları açıqlayıb və 30 ildən artıq zaman ərzində yalnız saxtakarlıqla və aldatma ilə məşğul olanların adlarını çəkib.

Bloger öz efirindəki çıxışında 1988-ci ilə qədər Qarabağ ərazisində yaşayan ermənilərin dəqiq sayını açıqlayaraq, maraqlı bir məqamə diqqət yetirib.

"Həmin dövrdə orada 150 mindən çox erməni yaşayırdı. Qarabağdakı bu ermənilərin təhlüşüür səviyyəsində beyinlərinə yeridildi ki, guya onların hüquqlarını Azərbaycan qorumur və Bakı guya Qarabağın inkişafına mane olur. Guya Bakı orada yaşayan ermənilərin sayını azaltmağa çalışıb. Əsas ideya isə Azərbaycanın tərkibindən çıxmaq idi. Bu baş verdi, amma..."

Çoxları bilmir ki, o illərin rəsmi məlumatlarına görə, Köçəriyan və Sərkisyanın hakimiyyəti dövründə (Qarabağa nəzarət Ermənistanda olduğu dönmə - red.) "artsaxlı-erməni"lərin sayı 150 mindən 80 minə qədər azalmışdır. Təsəvvür edin, oradakı insanlar, hansılar ki, bir ağızdan deyirdilər ki, guya Azərbaycan onlara inkişaf etməyə, normal yaşamağa imkan vermir, həmin ərazilərə nəzarət İrəvana keçəndən sonra Qarabağdan

miyyəti dövründə (Qarabağa nəzarət Ermənistanda olduğu dönmə - red.) "artsaxlı-erməni"lərin sayı 150 mindən 80 minə qədər azalmışdır. Təsəvvür edin, oradakı insanlar, hansılar ki, bir ağızdan deyirdilər ki, guya Azərbaycan onlara inkişaf etməyə, normal yaşamağa imkan vermir, həmin ərazilərə nəzarət İrəvana keçəndən sonra Qarabağdan

rından gələn gəlirin axmasına dair onlarla sübutlar var. Bu pullardan bir qəpik də Ermənistanın büdcəsinə keçirilməyib. Eyni sözləri Qarabağın ağacları haqqında da demək olar. Bütün meşələr məhv edilirdi, pullar isə yenə Köçəriyan və Sərkisyanın ciblərinə gedirdi", - deyərək erməni bloger qeyd edib.

Baqdasaryan deyir ki, ermənilər hər yerdə belə deməyə öyrəşiblər: guya 1988-ci ilə qədər Qarabağ erməniləri üçün Azərbaycanın tərkibində yaşamaq çox çətin idi: "Amma əslində Qarabağ məhz Ermənistanın nəzarətinə keçdikdən sonra boğulmağa başladı. Bundan başqa, Ermənistan tərəfi o dövrdə bütün Qarabağ üzrə su elektrik stansiyaları tikməyə başladı. Bu su elektrik stansiyalarından çıxan çirkab tullantıların hamısı oradakı çaylara axıdıldı. Biz sadəcə olaraq Qarabağı zəhərləməklə məşğul idik. Yeri gəlmişkən, bütün bu su elektrik stansiyaları Daşnaksütyun Partiyasının üzvlərinə məxsus idi.

Biz bunu bilməliyik və hər şeyi Paşinyanın üstünə yıxmaq-dansa, bir az bu faktlar barəsində danışmalıyıq".

Əli Məmmədov

başlarını götürüb qaçdılar. Bu ermənilər Qarabağdan Rusiyaya qaçdılar. Bir sözlə, Köçəriyan və Sərkisyan həmin illərdə öz xalqının "ağ soyqırım" aktını həyata keçirdi.

Qarabağ Ermənistanın nəzarətinə keçəndən sonra baş verən cinayətlərdən danışsaq. Qarabağın bütün təbii ehtiyatları İrəvan tərəfindən oğurlanaraq xaricə satıldı. Biz Qarabağda hər şeyi məhv etməyə çalışırdıq. Həmin dövrdə Mardakertdən (Ağdərə - red.) İrəvana, daha dəqiq desək, cəllad və oğruların ciblərinə böyük qızıl ehtiyatla-

Moskva razılaşması pozulur: hədəf nədir, ruslar niyə susur?

İrəvan sərhəddəki gərginliyə görə Cənubi Qafqazda iqtisadi və nəqliyyat əlaqələrinin bərpasına dair üçtərəfli komissiyasının işini dayandırılıb.

Paşinyanın müavini Qriqoryanın dedikləri göstərir ki, Ermənistan sərhəd məsələsinin istədiyi kimi həlli olmadan komissiyanın işini bərpa etməyəcək.

Üçtərəfli komissiyanın yaradılması 11 yanvar Moskva bəyanatında əks olunub. İrəvanın üçtərəfli razılaşmanı pozmasının birdən çox hədəfi var.

Birincisi, seçkiöncəsi demarş edir;

Paşinyan Azərbaycanın sərhəddə təxribata cəhd edən 6 erməni diversantı saxlamasından sonra Bakı ilə masada əyləşməyin seçkiöncəsi erməni cəmiyyətinin qəzəbinə səbəb olacağını anlayır və komissiyanın fəaliyyətini birtərəfli qaydada dayandırmaqla demarş etdiyini göstərir.

İkincisi, sərhədə "beynəlxalq müşahidəçilərin gətirilməsi" təklifinin qəbul edilməsidir;

İrəvan sərhəd məsələsinin beynəlxalq müşahidəçilərin

liq verilməlidir;

Burada Ermənistanın Moskva razılaşmasını pozmasına Rusiyanın gözlənilməyindən daha yumşaq reaksiya verməsi diqqət çəkir.

yerləşdirilməsi ilə həlli təklifini irəli sürdü, ardınca üçtərəfli komissiyanın işini sərhəd məsələsinə görə dayandırdığını açıqladı. Bununla Bakı və Moskvanı dilemma qarşısında qoymağa cəhd edir: komissiyanın fəaliyyətini bərpa etmək üçün sərhəd məsələsinin həlli lazımdır; sərhəd böhranının həlli üçün də beynəlxalq müşahidəçilərin gelişinə razı-

Moskva əslində Vaşinqtonun planı olan müşahidəçi məsələsinin üzərinə indi - Bayden-Putin görüşündən öncə getmək istəmir və bu məsələyə liderlərin görüşündə qərar veriləcəyi gözləniləndir. Görüşdən sonra rusların "beynəlxalq müşahidəçi" təklifinə qəbul edəcəkləri istisna deyil.

Asif Nərimanlı

AHİB qabaqcıl dünya ölkələrinin təcrübəsinə istinad edərək ali və orta tibb işçilərinin peşəkarlıq, ixtisas səviyyələrinin, tibbi bacarıq və praktik sənətlərinin müəyyən edilməsini, tibbi biliklərinin davamlı yüksəldilməsini, attestasiya və sertifikatlaşdırma prosesinin mövcud formatının təkmilləşdirilməsini milli səhiyyəmizin dünya standartlarına yaxınlaşması yolunda mühüm addım hesab edir.

Praktiki tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərin peşə bilikləri səviyyəsinin və peşə yararlılığının yoxlanılması məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının 26 iyun 1997-ci il tarixli 360-saylı "Əhalinin Sağlamlığının qorunması haqqında" Qanununun 49-1-ci maddəsinin üçüncü və dördüncü müddələrinin tələbi ilə həkimlərin 5 ildən bir attestasiyası keçirilir. Qanunda bu yanlış olaraq sertifikatlaşdırma adlandırılır. Attestasiya isə öz növbəsində həkimin kvalifikasiya kateqoriyası alması üçün aparılan prosedurdur və könüllü olmalıdır.

Bu məqsədlə keçirilən

Tibb işçilərinin attestasiyası ilə bağlı AHİB-in təkliflər paketi

imtahanlar müəyyən bir dövr üçün tibb və əczaçılıq işçilərinin bilik səviyyələri və peşə bacarıqlarının yoxlanılması və təkmilləşdirilməsi üçün bir mərhələ hesab edilərsə də, dövrün tələbləri artıq dəyişib.

Bu gün ölkəmizdə artıq ali tibb təhsilinin ən son mərhələsi olan rezidenturanın fəaliyyət göstərməsi, icbari tibbi sığortanın ölkə üzrə tətbiqi kimi gəlmələr bu sahədə də dünya stan-

dartlarına keçidi tələb edir.

Bu məqsədlə, təklif edirik:

1. Bütün dünyada olduğu kimi, bizdə də baza tibb təhsili almış və rezidenturada konkret bir ixtisasa yiyələnmiş həkim həmin sahədə praktik həkimlik fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququ qazanır.

2. Hazırkı imtahanlar attestasiya sistemi təkmilləşdirilməli və bu sistem ölkəmizdə tibb təhsili almış vətəndaşlarımızı deyil, xaricdə təhsil almış və Azərbaycanda fəa-

liyyət göstərmək üçün müraciət etmiş tibb və əczaçılıq təhsilli xarici vətəndaşlara münasibətdə tətbiq edilməsi daha məqsədəuyğun olardı.

3. Həkimlik fəaliyyətinin qanunla müəyyən edilmiş dövr bitdikdən sonrakı reattestasiyası inkişaf etmiş ölkələrdəki kimi kurikulum (kredit-bal) sistemi əsasında həyata keçirilməsi tövsiyə olunur.

4. Hər hansı ixtisas üzrə rezidentura fəaliyyəti mümkün olmadıqda iddiaçı həkimlərin dövlət təminatı ilə xarici ölkələrdə təkmilləşdirmə və ixtisasartırma kursu keçməsinin məqsədəuyğun olardı.

5. İxtisas üzrə Səhiyyə Nazirliyinin müvafiq attestasiya komissiyası olmadıqda həmin ixtisas həkimləri müvafiq yeni, səlahiyyətli attestasiya komissiyası yaradılana qədər növbəti attestasiya prosesindən azad olunmalıdır.

6. Attestasiya prosesi tibb müəssisələrinin kateqoriyalarına və tibb işçilərinin mövcud statusuna, iş təcrübəsinə

uyğun olaraq coxqradasiyalı və təkmərhələli prinsiplərlə aparılmalıdır. Attestasiyanın nəticələrinə uyğun olaraq işçinin maaşı və vəzifəsi yeni kateqoriyaya müvafiq surətdə artırılır, sabit saxlanılır və ya azaldılır.

7. Attestasiyanın nəticələri qənaətbəxş olmadıqda tibb işçisinin fəaliyyətinə Səhiyyə Nazirliyi və ya müvafiq tibb müəssisəsi xitam verə bilər. Bu səlahiyyət müstəsna olaraq ixtisaslaşmış məhkəməyə verilir. Tibb və əczaçılıq işçisinin sonrakı statusu həmin məhkəmənin qərarı əsasında müəyyən edilir.

8. Attestasiyadan keçməyən tibb və əczaçılıq işçilərinin icbari tibbi sığorta xidməti çərçivəsində fəaliyyəti növbəti attestasiyadan keçənə qədər məhdudlaşdırılır. Onların ixtisasının artırılması məqsədilə dövlət səviyyəsində xüsusi kursların keçirilməsi təmin edilir.

9. Tibbi və əczaçılıq fəaliyyəti haqqında lisenziya daimidir, yalnız ixtisaslaşmış məhkəmənin qərarı ilə ləğv edilə bilər.

**Azərbaycan Həkimləri
İctimai Birliyi**

Mayk Pompeo: "Uhandakı laboratoriya hərbi fəaliyyətlə də məşğul olur"

ABŞ-ın keçmiş dövlət katibi Mayk Pompeo, Uhan Virusologiya İnstitutunun (WIV) mülki araşdırmalarla yanaşı, hərbi fəaliyyətlərdə iştirak etdiyini deyib.

"Fox News" xəbər verir ki, keçmiş dövlət katibi laboratoriyada Xalq Azadlıq Ordusu ilə bağlı araşdırmalar aparıldığını iddia edib: "Mən bir şeyi əminliklə deyə bilərəm ki, bu laboratoriyanın daxilində

mülki tədqiqat idi. Bizə bunun nə olduğunu söyləməkdən, bunlardan hər hansı birinin təbiətini təsvir etməkdən imtina ediblər. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ora daxil olmaq istəyəndə isə icazə verməyiblər".

Bu arada, "Sky News Australia"-nın aparıcısı Andrey Bolt ötən həftəki proqramında deyib ki, "Flinders Tibb Mərkəzi"nin Endokrinoloji Direktoru, professor Nikolai Pet-

çinli alimlər Covid-19-un insanlara panqolinlərdən keçdiyini desə də, bunun belə olma ehtimalı azdır. Nəhayət, bir çox mütəxəssis indi heqiqətən bu virusun bəlkə də Çin laboratoriyasından sızdığını iddia edir.

Çində Covid-19-un mənsəyini araşdıran ÜST qrupu, virusun Uhan Laboratoriyasından sızdığına dair heç bir dəlil tapmayıb. Buna baxmayaraq, istintaq zamanı qrup Çin hökuməti tərəfindən yaxından müşahidə olunub. Üzvlərindən biri Böyük Britaniyanın xəbər agentliyinə bildirib ki, epidemiyanın başlanğıcında Çin əsas məlumatları verməkdən imtina edib.

Ötən həftə Bayden administrasiyası Uhan Laboratoriyasından mümkün sızmanı yaxından araşdırmaq üçün ABŞ kəşfiyyatının fəaliyyətə başladığını bəyan edib. Lakin Çin rəsmi mediası, Covid-19-un bu laboratoriyada meydana gəldiyi fikrini rədd edib və bildirib ki, bu, "ABŞ kəşfiyyat agentlikləri tərəfindən yaradılan bir sui-qəsd"dir.

Xalq Azadlıq Ordusu ilə əlaqəli söylərdə iştirak ediblər və buna görə də, iddia etdikləri şeylərlə paralel olaraq aparılan hərbi əməliyyatlar, yalnız köhnə yaxşı

rovski ilə söhbəti zamanı professor ona dünya ictimaiyyətinin Çin tərəfindən aldadıldığını deyib. Professor Petrovskinin sözlərinə görə, bəzi

Azərbaycanda ölüm anının müəyyən edilməsi qaydası dəyişib

"İnsanın ölüm anının müəyyən edilməsi, reanimasiya tədbirlərinin dayandırılması meyarları və qaydası"nda dəyişiklik edilib.

Bununla bağlı Səhiyyə Nazirliyinin Kollegiyası qərar qəbul edib.

Qərara əsasən, insan ölümü kliniki və beyin ölümündən sonra bioloji ölümə başa çatacaq.

Bundan əvvəl insan ölümü kliniki və ya beyin ölümü ilə başa çatırdı.

Həmçinin yeni qərara əsasən, meyitdən transplantasiya məqsədi ilə insan orqanlarının və toxumalarının götürülməsi zamanı bioloji ölüm və ya beyin ölümünün baş verməsi barədə qərar "İnsan orqan və toxumalarının donorluğu və transplantasiyası haqqında" qanununun 25.1-ci maddəsinə uyğun olaraq həkim konsiliumu tərəfindən qəbul ediləcək.

"İnsan orqan və toxumalarının donorluğu və transplantasiyası haqqında" qanuna əsasən, donorun ölümünün təsdiqində həkim-transplantoloqun və transplantasiya üzrə koordinatorun iştirakı qadağandır.

Qərar 2022-ci ilin yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək.

Qeyd edək ki, "İnsan orqan və toxumalarının donorluğu və transplantasiyası haqqında" qanununun 25.1-ci maddəsinə görə, meyitdən transplantasiya məqsədi ilə orqanların götürülməsi yalnız "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" qanunla müəyyən edilmiş tələblər nəzərə alınmaqla bioloji ölümün və ya beyin ölümünün baş verməsi barədə həkim konsiliumunun qərarı və tibb müəssisəsinin rəhbərinin razılığı ilə həyata keçirilir.

“50 mindən çox qaçqınımızın Yuxarı Qarabağdakı 63 yaşayış məntəqəsinə qayıtması üçün işə zəruri olan heç bir siyasi danışıqlar aparılmır”

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə tanınmış ekspert İlham İsmayil mediaya müsahibəsində 10 Noyabr üçtərəfli razılaşmasından keçən 7 aya yaxın müddətdə Yuxarı Qarabağ və ətrafında yaranmış situasiya, Rusiyanın sülhməramlı hesab olunan hərbi kontingentinin fəaliyyəti, Azərbaycan-Ermənistan sərhədindəki gərginliyi aradan qaldırmaq yolları, Qazax rayonunun 7 kəndinin və Naxçıvanın Kərki kəndinin Azərbaycanaya qaytarılması və s. məsələlər haqda maraqlı fikirlər səsləndirib, Ermənistanda gözlənilən erkən seçkilər barədə proqnozlarını açıqlayıb.

Toxunulan mövzuların aktuallığını nəzərə alıb müsahibəni «Paralel» qəzeti oxucularının da müzakirəsinə təqdim edirik.

- İlham bəy, 10 Noyabr üçtərəfli razılaşmasından, artıq 7 aya yaxın vaxt keçir. Şükürlər olsun ki, 30 ilə yaxın işğalda qalan torpaqlarımızın böyük hissəsi de-yure və de-fakto işğaldan azaddır. Bu dövr ərzində Yuxarı Qarabağ və ətrafında yaranmış situasiyanı necə dəyərləndirirsiniz?

- Əgər sualınıza bir cümlə ilə cavab vermiş olsaydıq, deyərdik ki, Yuxarı Qarabağın 3750 kvadrat-kilometrik ərazisi hələ də işğal altındadır... Ümumiyyətlə isə 44 günlük müharibədən sonra qazandığımız qələbə, torpaqlarımızın böyük bir hissəsinin işğaldan azad olunması tarixi nailiyyətimizdir. 10 Noyabr razılaşmasından keçən ilk aylarda nəzarət etmədiyimiz ərazilərlə bağlı konkret fəaliyyətimiz olmayanda, fikirləşirdik ki, hələ sülhməramlıların yerləşməsi və müharibədən sonra humanitar tədbirlərin həyata keçirilməsi prosesi gedir. Yəqin, qış mövsümündən sonra konkret addımlar atılacaq. Dediğiniz kimi, 7 aya yaxın zaman keçib və Azərbaycan tərəfinin razılaşmada nəzərdə tutulan bəndlərin həyata keçirilməsi istiqamətində tələbi yoxdur. Erməni hərbi birləşmələrinin 11 mindən çox kontingenti hələ də bu torpaqlarda qalır və silahları bizə tərəf yönəlib, erməni qaçqınlar qısa bir müddətdə Ermənistandan geri – Azərbaycan torpaqlarına qaytarılıb, bizim 50 mindən yuxarı qaçqınımızın Yuxarı Qarabağdakı 63 yaşayış məntəqəsinə qayıtması üçün işə zəruri olan heç bir siyasi danışıqlar aparılmır. Azad olunan Kəlbəcər və Laçın rayon mərkəzi daxil olmaqla dəhlizboyu olan yaşayış məntəqələrimizə gedən yol infrastrukturunu bizim üzümüzə bağlı olaraq qalır. Qeyd olunan məsələlərin həll edilməsi 10 noyabr razılaşmasında öz əksini tapsa da, həyata keçməsi istiqamətində fəaliyyət sıfır nöqtəsindədir. Üstəlik, Laçın dəhlizi istiqamətindəki dövlət sərhədinə və oradakı sərhəd-keçid məntəqəsinə sülhməramlılarla birgə bizim nəzarətimizin də bərpa olunması üçün konkret bir iş görülmür. Bir sözlə, Azərbaycanın adı çəkilən ərazilərində işğal davam edir

- Bəhs edilən 7 aya yaxın müddətdə konkret olaraq Rusiyanın Laçın “dəhlizi” və keçmiş Dağlıq Qarabağın nəzarəti

mizdə olmayan hissəsində yerləşdirilmiş sülhməramlı hesab olunan hərbi kontingentinin fəaliyyətinə və buna Azərbaycan dövləti, eləcə də beynəlxalq təşkilatların münasibətinə necə qiymət verirsiniz?

- İstənilən sülhməramlı qüvvələrin missiyası ilk növbədə atəşkəsə nəzarət etməkdir. Rusiya sülhməramlıları bu vəzifənin öhdəsindən gəlir. Digər tərəfdən, Rusiya sülhməramlılarının bütövlükdə fəaliyyəti yalnız bununla kifayətlənmir, onlar faktiki olaraq humanitar aksiya adı altında yalnız bir tərəf - erməni tərəfi üçün yenidənqurma işləri ilə də məşğuldurlar. Binaların təmiri, qaçqınların geri qaytarılması, mədəni-kütləvi tədbirlərdə birgə iştirak və yeri gələndə də ermənilərin tələbi və şıltaqlığı ilə hərəkət etmələri müəyyən narazılıq yaradır. Bu məsələnin bir tərəfi. O ki qaldı beynəlxalq təşkilatların münasibətinə, burada Minsk Qru-

xalq və dövlət olaraq buna necə reaksiya verməlidir?

- Şuşada keçirilən musiqi festivalı və atəşfəşanlıqdan sonra dərin psixoloji sarsıntı keçirən separatçı rejim rəhbərlərinin belə addımlar atacağı gözlənilən idi. Şuşa rayonunun işğalda olan kəndlərinə Araik Arutunyanın baş çəkəməsi, sosial problemlərin həll olunacağı barədə vədləri, Qırmızı Bazarda yeni tikilən beşmərtəbəli binanın önündə şəkil çəkdirib qaçqınlara mənzil verəcəyi barədə dedikləri təbliğat xarakterli gedişlərdi. Xocalıda Hadrut qaçqınları üçün yaşayış binalarının tikilməsi barədə söylədiklərinə bizim kəskin reaksiyamız olmalı idi. Məhz elə separatçı rejimin belə bir bəyanatından sonra rəsmi bəyanat verilməli idi ki, 10 noyabr razılaşmasına əsasən qaçqınlarımızın geri qayıdış prosesinə start verilir və tezliklə tikinti abadlıq işləri, ilk növbədə, Xocalıdan başlanacaq. Təəssüf ki, bunun şahidi olmadıq. Ümumiyyətlə, necə ki, biz o yerlərdə qayıdışımız barədə heç bir rəsmi fəaliyyət göstərməyəcəyik, erməni qaçqınlarının bizim yaşayış məntəqələrimizdə məskunlaşması da-

hərəkət etmək vacibdir. Bunun üçün Xankəndi və ətrafında Azərbaycanın yurisdiksiyası reallaşmalıdır. Azərbaycan dövlət strukturlarının o ərazidə fəaliyyətə başlaması azərbaycanlı qaçqınların qayıdışı ilə paralel aparılmalıdır. Bu, nə vaxt olacaq? Əgər Rusiya sülhməramlılarının ilk beşillik müddəti dövründə buna nail ola bilməsək, sonra çətin olacaq. Əgər Meğri dəhlizindən istifadə Rusiyanın təkidi ilə baş tutarsa, ilk illər buradan yalnız yük daşınmaları həyata keçiriləcək. Ermənilər sərnişin daşınmasına hələ ki, etiraz edirlər. Meğri dəhlizindən normal gediş-gəliş uzun müddət gözlənilir

- Azərbaycan-Ermənistan sərhədindəki gərginliyi aradan qaldırmaq, demilitasiya, demarkasiya işlərini normal şəkildə yekunlaşdırmaq üçün belə bir təklif də var: Azərbaycan tərəfdə Türkiyə sülhməramlı hərbiçilərini, Ermənistan tərəfdə Rusiya sülhməramlılarını yerləşdirmək. Siz buna necə baxırsınız?

- Nikol Paşinyan eyni məqsədlə Türkiyənin deyil, Minsk Qrupunun digər həmsədrini - ABŞ və Fransanın beynəlxalq

- Sərhədlərin demarkasiyası zamanı Qazax rayonunun 7 kəndinin və Naxçıvanın Kərki kəndinin Azərbaycana qaytarılması məsələsi necə həllini tapacaq?

- Sərhədlərin demarkasiyası Azərbaycanın və Ermənistanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri çərçivəsində həll olunmalıdır və olunacaq. Demarkasiya ilə bağlı söhbəti gedən, amma hələ imzalanmamış yeni üçtərəfli sazişə görə Azərbaycan SSR və Ermənistan SSR-ə aid olan ərazilər geri qaytarılmalıdır. Ermənistanda buna qarşı böyük etiraz var. İlk dəfə Nikol Paşinyan 70 kvadrat-kilometrik anklav kəndin (Gədəbəy ərazisindəki Baçkənd) Azərbaycanın və Sovet Azərbaycanına aid bir sıra kəndlərin də (Qazağın 7 kəndi və Naxçıvanın Kərki kəndi) Ermənistanın nəzarətində olduğunu desə də, indi anklav ərazilərin qaytarılmasının əleyhinə bəyanatlar verir. Ola bilsin ki, bu, seçkilər ərəfəsində düşünülübş bir siyasi gedişdir. Seçkilərdən sonra bu məsələyə mütləq qayıdılacaq və Azərbaycan bir qarış torpağından da keçməməli, güzəşt işə qarşı-

İ.İsmayıl: “Biz Qarabağa dönməyincə ermənilərdəki psixoloji gərginlik yox olacaq”

Birtərəfli işləyən Üçtərəfli saziş...

“Azərbaycanın Yuxarı Qarabağ torpağının 3750 kvadrat kilometrini hələ də işğal altındadır...”

pu yenidən fəaliyyətini bərpa etmək istəyir, amma Rusiya, ümumiyyətlə, Qərbi Cənubi Qafqaza buraxmaq istəmir. Ona görə də hələlik Rusiya sülhməramlıları ilə işimizi düzgün qurmali, razılaşmadan irəli gələn öhdəliklərinə yerinə yetirmək üçün onların qarşısında tələblərimizi gündəmə gətirməliyik. Rusiya dövləti ilə Qarabağ problemini həll etmək üçün diplomatik səylərimizi artırmalıyıq. Sülhməramlıların ilk beşillik müddəti çərçivəsində bu işin təməlini əsaslı şəkildə qoymalıyıq ki, növbəti beşilliyə onların iştirakı qalmasın. Biz artıq gecikirik. Dünyada baş verən siyasi proseslər birbaşa və dolayısı yolla Qarabağ probleminə təsir edir. Bu təsir çox vaxt maraqlarımıza uyğun olmur və bugündən sonra bizim coğrafiyada da baş verəcək hadisələrin maraqlarımızla üst-üstə düşməsi böyük suallar altında ola bilər

- Gerçək olub-olmamasına tam əmin olmasaq da, düşmən, yəni qəsbkar Ermənistan və separatçı-terrorçu rejimin Xankəndindəki tör-töküntüləri Yuxarı Qarabağın bir sıra əraziləri kimi, 29 il öncə soydaşlarımızın dəhşətli soyqırımını həyata keçirdikləri Xocalı şəhəri və eyniadlı rayonun bəzi kəndlərində də 44 günlük savaşda ordumuzun azad etdiyi torpaqlarımızdan köçmüş ermənilər üçün yeni, çoxmənzilli binaların tikintisinin başlanması haqda informasiyalar yayır. Azərbaycan

“Azərbaycan Koçaryanın da, Paşinyanın da seçilməsi variantları üçün siyasi-hərbi hazırlığını görməlidir “

vam edəcək. Düşmənin xislətini unutmayaq. Bunlar Livandan, Suriyadan belə, gəlib bizim hüquqi torpaqlarımızda məskunlaşblar. Laçında hələ də 70 nəfər Livan ermənisi yaşayır, başçıları da Andranik adlı bir livanlıdır. Həyasızcasına bildirirlər ki, oradan getmək fikirləri yoxdur. Biz o yerlərdə dönməyincə ermənilərdəki psixoloji gərginlik yox olacaq, yaşamaq perspektivlərini qətiləşdirəcəklər. Gecikirik

- Sizcə, nə vaxt Ağdamdan, Əsgərandan, Xocalıdan rahat keçib Şuşaya, Meğridən, Zəngəzurdan sərbəst keçib Naxçıvana yollana biləcəyik?

- Meğridən əvvəl bizə Qarabağın daxili yollarında sərbəst

müşahidəçilərinin olması təklifi ilə çıxış etmişdi. Bu da ilk növbədə, Rusiyanı qane etmir və Qərbin istənilən formada burada iştirakını istəmir. O cümlədən də Türkiyə hərbiçilərinin Ermənistan sərhədinə yaxın ərazidə iştirakı onlar üçün arzuolunan deyil. Ona görə də realıqdan çıxış etmək lazımdır. Demarkasiya və delimitasiya işləri Rusiyanın təqdim etdiyi sovet xəritələri ilə aparılır və aparılacaq da. Sadəcə olaraq 20 iyun seçkilərindən sonra həm sərhəd məsələləri, həm də Qarabağda görülməli işlər intensiv xarakter almalı, qarşı tərəfə bir qalib dövlət kimi basqılarımızı artırmalıyıq. Hücüm diplomatiyasına keçmək lazımdır

liqlı olmalıdır...

- İlham bəy, artıq Ermənistandakı erkən seçkilərə 3 həftə qaldı. Necə proqnoz verirsiniz? Azərbaycan bu müddətdə nələrə hazır olmalıdır?

- Ermənistan 9 aya yaxın müddətdir ki, siyasi böhran içindədir və çalışır ki, buna son versin. Kimin seçilməsindən asılı olmayaraq, bu böhran hələ davam edəcək. Seçki ərəfəsində nə hakimiyətdə olan Nikol Paşinyanın, nə də rəqiblərinin təkbaşına hökumət qurması realdır. Seçicilərin 54 faiz səsini qazana biləcək siyasi qüvvə yoxdur və bu üç həftə ərzində də sensasiya baş verəsi deyil. Paşinyanın əsas rəqibi Robert Koçaryanın “Hayastan” bloku ilə parlamentə düşə biləcək digər siyasi qüvvələrlə koalisiyaya getməsi mümkün variantdır. Paşinyanın reytingi rəqiblərinə nisbətən bir qədər yuxarı olsa da, bu, təkbaşına hökumət qurmaq üçün yetərli deyil. Azərbaycan Koçaryanın da, Paşinyanın da seçilməsi variantları üçün siyasi-hərbi hazırlığını görməlidir. Hər iki qüvvə bizə düşmən gözü ilə baxmaqda davam edir və Qarabağ iddiasından geri çəkilməyiblər. Sadəcə, problemin həllinə fərqli yanaşmaları var və biz bu fərqi nəzərə alıb hər iki variantı hazır olmalıyıq

Sultan Laçın

Medianın İnkişafı Agentliyi çap mediasına dəstək layihəsi elan edib.

Agentlikdən verilən məlumata görə, müsabiqə ictimai-siyasi qəzetlər arasında keçirilir.

Müsabiqədə iştirak üçün ictimai-siyasi qəzetlər:

– mətbu nəşrlərin reyestrinə daxil edilmiş olmalıdır;

– müsabiqə elan olunan günədək son 1 (bir) il ərzində müntəzəm nəşr olunmalı, dövriyyəli həftədə bir dəfədən, birdəfəlik tirajı 1500 nüsxədən və yayımı (abunə və satışı) 1000 nüsxədən az olmamalıdır;

– yenidən təşkil, müflis olma, ləğv edilmə prosesində olmamalıdır;

– təsisçisi xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxsləri olmamalıdır;

– təsisçisi dövlət orqanları, bələdiyyələr, dini qurumlar və dini icmalar olmamalıdır.

– redaksiyasının yaradıcı heyəti ən azı beş nəfərdən ibarət olmalıdır.

Müsabiqədə iştirak etmək üçün müraciət edən qəzet redaksiyaları müsabiqə elan olunan günədək son 3 (üç) aylıq dövr ərzində hər ay üzrə 2 (iki) nömrə olmaqla, ümumilikdə 6 (altı) nömrələrini Qaydalara uyğun olaraq Agentliyə təqdim edirlər.

Tələb olunan digər sənədlər:

– qəzetin baş redaktorunun arizəsi;

– qəzetin mətbu nəşrlərin reyestrinə daxil edilməsini təsdiq edən müvafiq sənədin surəti;

– vergi ödəyicisinin uçota alınması haqqında şəhadətnamənin surəti;

– qəzet redaksiyasının nişanməsinin surəti;

– müsabiqə elan olunan günədək son 1 (bir) il ərzində qəzetin müntəzəm nəşr olunmasını təsdiq edən arayış;

– mətbəə tərəfindən verilən və qəzetin dövriyyəsinə təsdiq edən arayış;

– qəzetin birdəfəlik tirajını təsdiq edən elektron qaimələr (mətbəə qaimələri);

– qəzetin tiraj bölgüsünə dair məlumat əks etdirən təsdiqlənmiş sənəd;

– qəzetin abunə və satışına dair yayımcı tərəfindən təsdiq edilən arayışlar və elektron qaimələr;

– qəzetin bank rekvizitlərini əks etdirən sənəd;

– qəzetin və onun eyniadlı veb-saytının minimum işçi sayı tələbinə cavab verdiyini təsdiq edən əmək müqaviləsi bildirişləri (veb-saytın işçilərinə dair əmək müqaviləsi bildirişləri təqdim edilə bilmədikdə həmin işçilərin veb-saytda müvafiq vəzifələri icra etdiyinə dair təşkilat-sərəncamverici sənədlərin surəti);

– qəzetin müvafiq qəzet nömrələri (təqdim olunan hər bir nömrə 4 nüsxədə).

Müsabiqənin elanından əvvəlki yarımdə maliyyə yardımı göstərilmiş qəzet redaksiyalarından tələb olunan sənədlər:

– qəzetin baş redaktorunun arizəsi;

– qəzetin və onun eyniadlı veb-saytının minimum işçi sayı tələbinə cavab verdiyini təsdiq edən əmək müqaviləsi bildirişləri (veb-saytın işçilərinə dair əmək müqaviləsi bildirişləri təqdim edilə bilmədikdə həmin işçilərin veb-saytda müvafiq vəzifələri icra etdiyinə dair təşkilat-sərəncamverici sənədlərin surəti);

– qəzetin müvafiq qəzet nömrələri (təqdim olunan hər bir nömrə 4 nüsxədə).

Müsabiqəyə müraciət nəzərdə tutulmuş sənədlərin kağız daşıyıcıda Agentliyə təqdim olunması və ya "Medianın inkişafına dəstək layihələri üzrə elektron informasiya

də bir dəfə, həftədə beş nömrəsi maliyyələşdirilən qəzetlər isə həftədə beş dəfə olmaqla) Qaydalarda göstərilən sahələrdən hər hansı biri üzrə ən azı 500 (beş yüz) sözədən ibarət məqalənin dərc olunmasını təmin edirlər.

Maliyyə yardımı göstərilən dövr ərzində qəzetin eyniadlı veb-saytının işçilərinin hər birinin əməkhaqqının minimum məbləği 600 manat təşkil etməli, maliyyə yardımının digər hissəsi isə veb-saytın infrastrukturunun gücləndirilməsi, dil imkanlarının genişləndirilməsi, təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və rəqəmsal keyfiyyətinin artırılmasına yönəldilməlidir.

Maliyyə yardımı göstərilən ay üzrə qəzetin yalnız fiziki şəxslərdən ibarət hər əlavə 500 (beş yüz) abunəsi üçün aylıq 200 (iki yüz) manat, hər əlavə 1000 (bir min) abunəsi üçün isə aylıq 400 (dörd yüz) manat məbləğində bonusun verilməsi nəzərdə tutulur;

Müraciətlərin qəbulu iyu-

– öz əmək funksiyasını sərəli və faydalı yerinə yetirməsi üçün onlayn media subyektinin (veb-saytın) işçilərinin əmək şəraiti minimum tələblərə (kompüter, ofis ləvazimatları və s.) cavab verməlidir;

– onlayn media subyekti (veb-sayt) yenidən təşkil, müflis olma, ləğv edilmə prosesində olmamalıdır;

– təsisçisi xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxsləri olmamalıdır;

– təsisçisi dövlət orqanları, bələdiyyələr, dini qurumlar və dini icmalar olmamalıdır;

– bir nəfər baş redaktor, bir nəfər müxbir, bir nəfər texniki işçi olmaqla ən azı üç nəfərdən ibarət heyəti olmalıdır;

– hər ay 20 (iyirmi) gün ərzində gündəlik ən azı 20 (iyirmi) kütləvi informasiya dərc etməlidir (dövlət orqanları (qurumları) tərəfindən yayılan rəsmi məlumatlar (press-revizlər) və informasiya agentliklərinin informasiyaları istisna olmaqla).

Tələb olunan sənədlər:

– baş redaktorunun arizəsi;

onlayn media subyektinin (veb-saytın) Müsabiqəyə müraciət etdiyi günədək son 3 aylıq dövr ərzində hər ay üzrə ən yuxarı göstəricili 5 (beş) xəbər məzmunlu veb-səhifəsi üzrə aparılır.

Ən yuxarı göstəricili 5 (beş) xəbər məzmunlu veb-səhifənin qiymətləndirilməsi Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi tərəfindən cəlb edilmiş 3 müstəqil ekspert tərəfindən həyata keçirilir.

Maliyyə yardımının göstərilməsi:

– Agentlik tərəfindən maliyyələşdirilən onlayn media subyektlərinin (veb-saytların) hər birinə aylıq 3000 (üç min) manat məbləğində maliyyə yardımı göstərilir;

– ictimai-siyasi məzmunlu kütləvi informasiya dərc edən onlayn media subyektləri (veb-saytlar) Agentlik tərəfindən maliyyələşdirilən dövr ərzində həftədə bir dəfə Qaydalarda göstərilən sahələrdən hər hansı bir üzrə hazırlanan materialın dərc

Medianın İnkişafı Agentliyi qəzetlər üçün dəstək layihəsi elan edib

nun 1-dən 11-dək həyata keçirilir.

Xəbər saytlarına pul vəsaitinin ayrılması üçün layihə elan olundu**Medianın İnkişafı Agentliyi onlayn mediaya dəstək layihəsi elan edib.**

Agentlikdən "Report"a verilən məlumata görə, müsabiqədə ictimai-siyasi məzmunlu xəbərlər dərc edən onlayn media subyektləri, idman xəbərləri dərc edən onlayn media subyektləri (veb-saytlar) iştirak edə bilər.

Bundan başqa,

– onlayn media subyektinin (veb-saytın) işçilərinin əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş işləri (xidmətləri) yerinə yetirdikləri yer (ofis sahəsi) olmalıdır;

olunmasını təmin edirlər;

– idman məzmunlu informasiya dərc edən onlayn media subyektləri (veb-saytlar) isə Agentlik tərəfindən maliyyələşdirilən dövr ərzində həftədə bir dəfə "uşaq və gənclərin fiziki və mədəni inkişafı" sahəsi üzrə hazırlanan materialın dərc olunmasını təmin edirlər.

Maliyyə yardımından istifadə:

– Maliyyə yardımı göstərilən dövr ərzində onlayn media subyektinin (veb-saytın) müvafiq sayda işçilərinin hər birinin əməkhaqqının minimum məbləği 600 manat təşkil etməli, maliyyə yardımının digər hissəsi isə veb-saytın infrastrukturunun gücləndirilməsi, dil imkanlarının genişləndirilməsi, təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və rəqəmsal keyfiyyətinin artırılmasına yönəldilməlidir;

– Maliyyə yardımının göstərilməsinə dair müqavilə imzalamış onlayn media subyekti (veb-sayt) həmin müqavilənin qüvvədə olduğu müddət ərzində hər ayın sonu müvafiq maliyyə vəsaitinin hansı istiqamətlərə xərcləndiyini təsdiq edən sənədləri Agentliyə təqdim edir.

Müraciətlərin qəbulu 01 iyun 2021-ci il tarixindən 11 iyun 2021-ci il saat 18:00-dək həyata keçirilir.

– vergi ödəyicisinin uçota alınması haqqında şəhadətnamənin surəti;

– nişanməsinin surəti;

– bank rekvizitlərini əks etdirən sənəd;

– minimum işçi sayı tələbinə cavab verdiyini təsdiq edən əmək müqaviləsi bildirişləri;

– fəaliyyət göstərdiyi ofis sahəsinin onun istifadəsində olmasını təsdiq edən sənədin surəti;

– veb-saytının google analytics hesabına yazılı giriş icazəsi.

Müsabiqəyə müraciət forması:

Müsabiqəyə müraciət tələb olunan sənədlərin kağız daşıyıcıda Agentliyə təqdim olunması yolu ilə edilir.

Qiymətləndirmə

Qiymətləndirmə əsas ümumi domen üzərindən və

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

XVII istiqamət. Layihə:

Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi

Ataların məsəlidir, deyirlər hər zərərdə bir xeyir, hər xeyirdə isə bir zərər var. Həyat təcrübəsi göstərir ki, bu doğrudan da belədir. Küçədə rastlaşdığın adi vətəndaşa sual versək ki, ilyarımdır bütün dünyanın başını qatan, iqtisadiyyatını çökdürən, insanları işsiz qoyan, psixoloji sarsıntılar yaşadan COVID-19 pandemiyasının nəyə xəyiri var? Birmənalı cavab verəcəklər ki, pandemiyanın zərərindən başqa heç bir xeyiri yoxdur. Amma nə qədər qərribə səslənsə də, koronavirus pandemiyasının bəşəriyyətə böyük bir töhfəsi də oldu. Düzdür, dünya geridə qoyduğu ilyarım müddət ərzində beş trilyon dollardan çox maddi ziyana düşdü, amma bununla yanaşı ətraf mühitin təmizlənməsi baxımından pandemiya bir fürsət kimi də qiymətləndirilə bilər.

Belə ki, pandemiyanın yayılmasında sosial zəncirin qırılması məqsədi ilə tətbiq edilən karantin, sərtləşdirilmiş karantin və fəvqaladə vəziyyət rejimləri zamanı iqtisadiyyat donduruldu. Bu "donuqluq" səbəbi ilə atmosfərə hər gün atılan milyonlarla kub metr karbonun və digər ağır qazların, milyon tonlarla zəhərli tullantıların və ağır metalların, davamlı birləşmələrin atılması prosesi də dayandırıldı. Hansı ki, dünyada bu cür tormuzlanmanın baş verməsini heç kim təsvürünə belə, gətirmirdi.

2020-ci ilin mart ayında Avropada havanın orta temperaturu 2010-cu ilə nisbətə təxminən 3 dərəcə yüksək oldu. Qonşu Rusiya və Ukraynanın bəzi bölgələrində daha ekstremal göstəricilər müşahidə edildi. Mart ayında Kiyevdə havanın temperaturu bu ayın orta göstəricisindən 6-7 dərəcə yüksək idi. Moskvada isə bu göstərici 9 dərəcəyə qədər yüksəldi. Bununla da artıq şərqi və qərbi Sibir düzənliklərində torpağın qar altında qalma müddəti 8-9 aydan 6 aya endi. Son on ildə global iqlim dəyişikliyi daha sürətlə inkişaf edir, istiləşmə daha çox nəzərə çarpır. Son 30 il ərzində Yer kürəsinin qütblərində (Arktika və Antarktidada) toplanan buzlaq ehtiyatlarının 20 faizə qədər əriyib. Ötən ilin mart ayı

Arktika buzlaqlarının vəziyyətinə qiymətləndirmək üçün əlverişli bir dönmə oldu. Ona görə ki, bu dövrdə dənizin buz örtüyü ən yüksək səviyyədə olur. Lakin son iyirmi il ərzində burada buz örtüyünün azalması müşahidə olunur. Belə ki, ötən ilin əvvəlinə olan statistikaya əsasən Arktikada buz örtüyünün qalınlığı gözəniləndən 6-7 faiz az olub. Qütbde buzlaqların belə sürətlə əriməsi

isə sel və daşqınların çoxalması, dənizlərdə və dünya okeanlarında suyun səviyyəsinin artmasına səbəb olur ki, bu da bir tərəfdən sel və daşqının, digər tərəfdən isə sürüşmə və subasmaların gətirdiyi fəlakətlər deməkdir.

Eyni zamanda, buzlaqların sürətlə əriməsi, subarktika iqlim qurşağında yerləşən daim donmuş vəziyyətdə olan zonaların azalmasına və bu iqlim qurşağına uyğunlaşan fauna və floranın sıradan çıxmasına gətirib çıxarır. Məsələn, istidən Finlandiya və Yeni Zelandiya sahillərinə tapılan morjlar, mamontlar və ağ ayılar, məhz global istiləşmənin qurmanları sayılırlar. Çünki həmin heyvanlar istiləşən iqlimə heç cür uyğunlaşa bilmir, az müddət yaşadıqdan sonra tələf olurlar.

Amerikanın Kolumbiya Universiteti mütəxəssislərinin araşdırmalarına görə, 2020-ci ilin mart ayında Nyu-Yorkda nəqliyyatın hərəkətinin səviyyəsi ötən illə müqayisədə 35, karbonmonoksit tullantıları 50 faiz azalıb. 2020-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 2021-ci ilin yanvar ayında peyk görüntülərinə əsasən Şimali İtaliya, İspaniya və İngiltərə üzərində azot dioksid tullantılarının (40 faizə qədər) azaldığı müşahidə olunub. Mərkəzi və Şərqi Avropa ölkələrində

bu göstərici bir qədər az olsa da, həmin ərazilərdə də sözügedən atmosfer tullantılarının azalması müşahidə edilib. Dünya sənayesinin mərkəzləşdiyi mərkəzi və şərqi Avropa ölkələrində hər il ətraf mühitin çirklənməsinin qarşısını almaq məqsədi ilə 500 milyard avro civarında, təxminən bir trilyon dollar vəsait xərclənir, amma bununla belə ötən illər ərzində atmosferdə azot dioksid tullantılarının beş faiz belə azalmasına nail olunduğu təsdiqlənməyib. Lakin pandemiyanın yaratdığı şərait Avropa atmosferinə azot dioksid tullantılarının atılma səviyyəsini 40-24 faiz azalda bilib. Mərkəzi və şərqi Avropada çirklənmənin daha ləng azalmasına səbəb bu regionun dənizlərdən və dünya okeanlarından bir qədər aralı yerləşməsidir. İspaniya, İtaliya və Britaniya isə bu baxımdan daha səmərəli mövqələrdə yerləşir. Son ilyarım dövr ərzində Birləşmiş Ərəb Əmirliyi və Səudiyyə Ərəbstanında belə, müsbətə doğru iqlim dəyişikliyi müşahidə edilməkdədir. Quraqlıq səhra iqliminə malik olan Ərəbstan yarmadasında son bir ildə yağıntının miqdarı 20 faiz çoxalıb.

2021-ci ilin fevral ayında Çində atmosfərə atılan (CO₂) karbon-2 oksid qaz tullantıları əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə

qəmdir.

Dünyanın ətraf mühit və təbii sərvətlərin mühafizə mərkəzinin analitikləri iddia edir ki, bu ilin yanvar ayının sonundan etibarən Çində hər ay havaya atılan karbon-2 oksid tullantılarının həcmi 2019-cu ilin eyni dövrünə nisbətən 25 faiz azalıb. Alimlərin hesablamalarına görə bu temp daha bir il saxlanıla bilərsə, istixana qazı tullantıları üzrə dünya lideri olan Çində bir il ərzində yaranan tullantıların miqdarı bir neçə faiz azala bilər. Bu, iqtisadiyyatın inkişafını iqlim dəyişikliyinə nəzərət etməyə üstünlük verən və inkişaf etməkdə olan bir ölkə üçün kiçik və simvolik enişdir. Çünki Çin beynəlxalq iqlim siyasətində iştirak etsə də, tullantıların mütləq azaldılması və onların artımının qarşısının alınması üçün heç bir tədbir görmür.

Bununla belə, koronavirus dönməsində böyük şəhərlərin küçələrində havanın təmizliyi daha çox hiss edilir. Elm adamları da etiraf edirlər ki, koronavirusun yayılmasının bir neçə ayı ərzində sənaye və nəqliyyat vasitələrindən zərərli azot dioksidi (NO₂) və karbonmonoksit (CO) tullantılarının atmosfərə buraxılması faktları azalıb. Bu təcrübə Çin üçün daha önəmli bir dərs oldu. Dünya ekoloji birliklərinin tələblərinə tabe olmayan Pekin əyani olaraq

mi məlumatlara görə, son bir ildə Abşeron yarmadasında havanın çirklənmə səviyyəsi iki bənd azalaraq normaya yaxınlaşıb.

Bununla yanaşı, sadə vətəndaşlar da müşahidə edə bilər ki, son bir ildə fəsillərin fərqlənməsində nəzərəcarpacaq dərəcədə irəliləyiş var. Bir il əvvəl Bakıda yaz və payız fəsilləri demək olar ki, hiss edilmirdi, il yalnız yay və qış fəslindən ibarət olurdu. Yandırıcı istilər dayanandan bir neçə gün sonra şaxtalar düşürdü. Yəni Abşeron yarmadasının iqlimi kontinentallaşmaya doğru gedirdi. Lakin ötən ilin payızı və bu ilin yaz fəslini nəzərəcarpacaq dərəcədə özünü göstərdi, qış və yay fəslindən əlamətlərinə, o cümlədən temperatura görə fərqləndi.

Nəticə olaraq qeyd edək ki, pandemiyanın bütün zərərli cəhətləri ilə bəham, bu cür səmərəli tələflərini vurğulayaraq, bu proseslərdən biz bəşəriyyət, ekoloq və Yer sakini kimi bir daha ətraf mühit barədə ciddi düşünməliyik. Bu da bir dərs idi, bəlkə doğrudan da istehsal sahələrini ixtisar etməliyik, bəlkə sənayenin kəmiyyətinə deyil, keyfiyyətinə daha çox investisiya yatırılmalıydı? Məsələn, indiyədək qədər dünyanın ekoloji problemləri ilə məşğul olan beynəlxalq qurumlar Çini inandıra bilmirdi ki, sənayedə kömür istehlakını təbii qaz isteh-

Pandemiya ətraf mühitin təmizlənməsi üçün bir fürsət oldu

Çin kömür enerjisindən istifadəyə son qoymasına məcbur edilə bilər

25 faiz azalıb, (NH₃) amonyak tullantılarının səviyyəsi isə 37 faiz aşağı düşüb. Bütün bu dəyişikliklər, tullantıların azalması sənaye istehsalının dayandırılması, elektrik istehlakının azalması və nəqliyyatın hərəkətinin intensivliyinin minimuma endirilməsi ilə bağlıdır. Dünya iqtisadiyyatında əsasən də sənaye istehsalında kömür istehlakının bu səviyyədə azaldılması bir il davam edərsə, o zaman alimlər havanın keyfiyyətinə görə ölənlərin sayının 50-100 min nəfərə qədər azalacağını proqnozlaşdırır. Bu göstəricilər COVID-19-dan ölənlərin sayı ilə müqayisə edilə biləcək bir rə-

gördü ki, zərərli qazların havaya atılması ilə müşahidə edilən istehsal sahələrinin ixtisar edilməsi, o cümlədən, kömür enerjisindən istifadənin azaldılması, ətraf mühitin qorunması yolunda əsas addımlardan biri və birincisidir.

Dünyada baş verən təmizlənmə prosesindən Azərbaycan da kənar qalmadı. Xəzər dənizinin sahilində yerləşən paytaxt Bakının atmosferində ciddi dəyişikliklər baş verdi. Havanın təmizliyi karantin rejiminin elə ilk aylarında hiss edilməyə başladı. Bunu tənəffüs yolları xəstəliklərindən əziyyət çəkən paytaxt sakinləri daha çox hiss etdilər. Rəs-

lakına dəyişsə bölgənin ekoloji durumunda müsbətə doğru xeyli dəyişikliklər baş verə bilər. Artıq pandemiya bu yöndə bir təcrübə, bir əyani sübut oldu. Çində kömür yanacağı ilə işləyən zavod və fabriklərin dayanması Asiya qitəsinin atmosferində zərərli qazların ciddi şəkildə seyrəlməsinə səbəb oldu. Artıq bundan sonra Çin hökumətinin möhtəkirlik etməyə yeri qalmır.

Bütün bunlarla yanaşı, beynəlxalq təşkilatlar, dünya dövlətləri və hər bir dünya sakini ətraf mühit probleminə töhfə verməlidir. Hamı bu problemlərin aradan qaldırılması məsələsində bir araya gəlməli, çəkici bir yerə döyməlidir. Yalnız o halda bəşəriyyət xilas ola bilər. Belə olmasa dünya günbəgün böyük fəlakətlərə doğru sürətlə irəliləyər. Pandemiya göstərdi ki, biz bu sürəti azalda, hətta geriye, saf həyata dönə bilərik.

"Paralel" in
Araşdırma Qrupu

**Yazı Azərbaycan
Respublikası Medianın İnkişafı
Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə
çap olunub**

Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş Kəlbəcər rayonu ərazisində yerləşən 3 filiz yatağı Türkiyə şirkətlərinə verilib. Prezident İlham Əliyevin bununla bağlı imzaladığı sərəncama əsasən Kəlbəcər rayonunda yerləşən Qaşqaçay, Elbəydaş və Ağduzdağ filiz yataqlarının öyrənilməsi, tədqiqi, kəşfiyyatı, işlənməsi və istismarını 30 il müddətində Türkiyə şirkətləri həyata keçirəcək.

Belə ki, Qaşqaçay filiz yatağında "Eti Bakır A.Ş.", Elbəydaş və Ağduzdağ filiz yataqlarında isə "Artvin Maden A.Ş." şirkəti işləyəcək. İşlənmənin detalları Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə İqtisadiyyat Nazirliyi birlikdə 3 ay müddətində hazırlayaraq türk şirkətləri ilə imzalayacaqları müqavilələrdə əksini tapacaq.

Qeyd edək ki, "Eti Bakır A.Ş." Türkiyənin ən böyük mis istehsalçısıdır. Şirkətin daxil olduğu Çengiz Qrupun rəhbərliyi bu ilin fevralında Azərbaycana gələrək "AzərGold" QSC-də bir sıra görüşlər keçirmişdilər. Ardınca QSC ilə şirkət arasında memorandum imzalanmışdı. Açıq mənbələrdə Qaşqaçay yatağı barədə məlumatlar olmasa da, onun Kəlbəcər ərazisində - Murovdanın aşağı etəklərində yerləşdiyi məlumdur. "Eti Bakır A.Ş." şirkətinin ixtisaslaşma sahəsinin mis hasilatı olduğunu nəzərə alsaq, Qaşqaçayın mislə zəngin yataq olduğunu güman etmək olar.

Qubad İbadoğlunun verdiyi məlumata görə, "Artvin Maden A.Ş." şirkəti isə Çengiz Qrupla Kalyan Qrupun birgə müəssisəsidir. Bu şirkətin istismar edəcəyi Ağduzdağ filiz sahəsi Zar çayının yuxarı axarında Kəlbəcər çökəkliyinin şimal hissəsində yerləşir. Yataq Şurtan, Zəylik, Qaraarxacçay qızıl təzəhləri ilə birlikdə Şərqi Göyçə silsiləsi ilə Tərtər çayı arasında geniş bir sahəni əhatə edir. Elmi məlumatlara əsasən Ağduzdağ yatağı damar tipli olub vulkanoqen-hidrotermal mənşəlidir. Yataq qızıl-kvars formasıya aid olub, vulkan tiplidir, mioplisen yaşlı hidrotermal mənşəli qızıl filizi yataqlar qrupuna aiddir. Yataq ərazisində geniş yayılmış törəmə kvaristlər müəyyən dərəcədə qızılıdır.

Filiz kütlələri ştokverk tipli morfolojiyaya malikdir. Filiz kütlələri yerləşən zonaların uzunluğu 15-20 m-dən 2 km-ə, eni isə 150-200 m-ə qədərdir: "Ağduzdağ qızıl yatağının mineraloji tərkibi kifayət qədər sadə olmaqla aşağıdakı minerallardan təşkil olunmuşdur: hipogen filiz mineralları: sərbəst qızıl, sərbəst gümüş, altit, pirit, xalkopirit, sfalerit, aykinit, hematit, maqnetit, rutil; hipergen filiz mineralları- hetit, hidrohetit, lepidokrit, hematit, bornit, kovellin, malaxit və azurit? damar mineralları - kvars, kalsit, siderit, ankerit. Filiz sahəsi hüdudlarında Şirvan, Keytıdağ, Ağduzdağ, Zəylik, Vaqif, Sabir, Füzuli və s. digər bir-birindən təcrid olunmuş qızıl təzahürləri mövcuddur. Bu təzahürlər məkəncə bir-birinə yaxın yerləşən vahid Ağduzdağ yatağını əmələ gətirirlər. Ağduzdağ yatağının proqnoz qızıl ehtiyatları təxminən 20 tondan çoxdur. Yataqda qızılın sənaye konsentrasiyası əsasən duruzvari kvars ilə əlaqədardır. Qızılın yüksək konsentrasiyası tufogen əmələgəlmələrdə müşahidə olunur. Ağduzdağ filiz sahəsində əsas qızıl daşıyıcı kimi kvars damarları hesab edilir".

İqtisadçı-alim Qubad İbadoğlunun verdiyi məlumata görə, Türkiyənin Çengiz Holdinginə məxsus olan mis məhsullarının istehsalı üzrə ixtisaslaşmış "Eti Bakır A.Ş." şirkətinin baş ofisi İstanbulda yerləşir: "Çengiz Holding İstanbul hava limanını, Azərbaycanda Şəmkirçay su anbarını tikib. Çengiz Holding'in sahibi və rəhbəri Türkiyənin məşhur iş adamı Mehmet Cengizdir. O, "Eti Bakır A.Ş." şirkətini 2004-cü ildə özəlləşdirərək holdingə qatıb. "Artvin Maden A.Ş." türkiyəli iş adamı Ömer Faruk Kalyoncu'ya aid olan Zirve Holding ortaklığındadır.

Yataqlara gəlinə, onlar arasında Ağduzdağ yatağı sənaye əhəmiyyəti da-

Qubad İbadoğlu

şıdır. Bu yataq Kəlbəcər rayonunun cənub-şərqində yerləşir. Yataq ərazisində 100-ə qədər qızılı kvars, kvars-karbonat damarı ayrılıb ki, onlardan 5-də sənaye

büdcəsindən qoymayacaq, bunu xarici şirkətlər edəcəklər və kifayət qədər böyük həcmdə vəsaitlərə qənaət olunacaq. Cəlb olunan Türkiyə şirkətlərinin mədəncilik sahəsində təcrübələri var. Onlar müasir texnologiyaları gətirəcəklər. Digər tərəfdən, yataqlarda işlərin başlanması xeyli sayda iş yerinin yaranması deməkdir. Bu isə azad olunmuş ərazilərə qayıdacaq vətəndaşlarımız üçün daha əlverişli şərtlərin olmasını təmin edəcək".

N.Cəfərlinin fikrincə, Türkiyə şirkətlərinin Kəlbəcərdə işləməsinin strateji əhəmiyyəti də var: "Türkiyə şirkətlərinin Kəlbəcərdə fəaliyyətə başlaması Türkiyə dövlətinin həmin ərazilərin təhlükəsizliyində, mühafizəsində daha maraqlı olmasına gətirib çıxaracaq. Bu da bölgənin təhlükəsizliyinin təmin olunması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir".

Onu da bildirək ki, "Artvin Maden A.Ş." şirkətinin sahiblərindən biri Türkiyənin ən tanınmış qruplarından olan Kalyan Qrupdur. Bu şirkətlər qrupu avtomobil, demiryollarının çəkilməsi, günəş elektrik stansiyalarının qurulması sahəsində böyük təcrübəyə malikdir. Azərbaycan hökuməti işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə həyata keçiriləcək iki mühüm layihənin

yol Ermənistan tərəfindən inşa olunacaq əlavə yolla və Naxçıvanın içərisindən keçən 170 km-lik yollarla İğdır dan Bakıya birbaşa bağlanacaq ən vacib ticarət və turizm yolu olacaq. Biz komandamızla buradayıq, işi vaxtında çatdırmaq üçün hər

Nihat Yıldırım

cür hazırlığı görürük".

N.Yıldırım deyib ki, avtomobil yolu ilə bağlı müqavilədən sonra inşaat işlərini görməyə başlayıblar: "Avtomobil yolunu 2023-cü ilin iyun ayında bitirməyi planlaşdırırıq. Qarşımıza çıxacaq əsas problem ərazilədəki minaların təmizlənməsidir. Bildiyiniz kimi, minaların təmizlənməsi bizim üçün çox vacibdir. Bu yolu inşa edərkən heç bir işçimizin zərər görməsini istəmirik. Bu səbəbdən mina təmizlənməsi bitdikdən sonra bütün əməkdaşlarımızla yolun ən tez zamanda

STRATEJİ LAYİHƏLƏRİN İCRASI TÜRKİYƏ ŞİRKƏTLƏRİNƏ TAPŞIRILIR Hədəflər, mühüm detallar

əhəmiyyətli qızıl minerallaşması müəyyən olunub. Qızılın orta miqdarı 6.72 q/t-dir. Asan zənginləşməsinə və qızılın çıxarılmasına, eləcə də torpaq qələviləşdirmə texnologiyasının tətbiqinin mümkünliyini nəzərə alaraq, qızılın nisbətən aşağı miqdarı (1.5 q/t-a qədər) qeyd olunan damarların və damarətərafı süxurların hesabına yatağın ehtiyatlarının 3-4 dəfə artırılması ehtimalı mövcuddur".

bitməsi üçün çalışacağıq. 2023-cü ilin iyununda yolumuzun açılışı olacaq".

Xatırladaq ki, işğaldan azad olunmuş Şuşa şəhərinə çəkilməkdə olan Füzuli-Şuşa avtomobil yolunun tikintisinə, həmçinin Zəngilan rayonunda təməli qoyulan "Ağıllı kənd" layihəsinin icrasına da Türkiyə şirkətləri cəlb olunub. Bundan əlavə, "Azərlotereya" ASC Türkiyənin "Dəmirörən" Holdinginə idarəetməyə verilib.

Q.İbadoğlunun fikrincə, yataqların Türkiyə şirkətlərinə verilməsi müsbət haldır.

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərli hesab edir ki, Türkiyə şirkətlərinin Kəlbəcərdə təbii sərvətlərin istismarına cəlb olunması bir çox istiqamətlərdə Azərbaycanın xeyrinədir: "Əvvəla, Türkiyə şirkətlərinin, ümumiyyətlə, xarici şirkətlərin azad olunan bölgələrə gəl-

icrasını da Kalyan Qrupa daxil olan "Kalyon Holding"ə həvalə edib. Söhbət Horadiz-Mincivan-Ağbənd avtomobil yolu, digəri isə Horadiz-Mincivan-Ağbənd dəmir yolunun tikintisinə gedir.

Dünən Azərbaycan mətbuatına açıqlama verən "Kalyon Holding" in Azərbaycandakı layihə rəhbəri Nihat Yıldırım bildirib ki, hər iki layihəyə strateji əhəmiyyətli layihə kimi yanaşırlar: "Azərbaycanın erməni işğalından azad edilən bölgələrində çox vacib layihələrin həyata keçirilməsi bizə həvalə olunub. Hər iki layihəni firmamızın keyfiyyətinə uyğun olaraq zamanında tamamlayaraq azərbaycanlı qardaşlarımızın istifadəsinə verəcəyik. Bu layihəni ən keyfiyyətli və ən uyğun zamanda həyata keçirmək üçün planlar hazırlamışıq. Layihə haqqında bəzi özəl məlumatları vermək istəyirəm. Avtomobil yolu 124 km, dəmir yolu 114 km-dir. Hər iki yol Araz çayı boyunca Ermənistan sərhədinə qədər uzanacaq. Bu yolların mənaəvi olaraq çox böyük önəmi var. Bildiyiniz kimi, bu

Göründüyü kimi, Azərbaycan torpaqlarını işğaldan azad etmək uğrunda apardığı 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə Türkiyə dövlətinin verdiyi hər tərəfli dəstəyi layiqincə qiymətləndirməkdədir. Azad olunmuş bölgələrdə icra olunan böyük və strateji əhəmiyyətli layihələrin icrası qardaş ölkənin şirkətlərinə həvalə olunur.

Mütəxəssislər hesab edirlər ki, bu addımlar iki ölkə arasındakı strateji müttəfiqlik münasibətlərinə mühüm müsbət töhfə verəcək. Eyni zamanda Türkiyə şirkətləri uzun illər ərzində Azərbaycanda həyata keçirdikləri layihələrə daha çox yerli vətəndaşları cəlb etmələri ilə müsbət imic qazanıblar. Bu isə azad olunmuş ərazilərdə icra olunacaq layihələrə çox sayda yerli sakinin cəlb ediləcəyi deməkdir...

Natiq Cəfərli

məsi Azərbaycanın həmin bölgələrə vətəndaşların investisiyalarının həcmi azaldacaq. Azərbaycan investisiyaları öz

Meracın lüğəti mənası "yüksəlmə vasitəsi, aləti" deməkdir. Həmin səbəbdən, ona mənəvi nərdivan da deyilir. Merac, həm də "İsra" adlanır. İsrə isə "gecə vaxtı getmək və yola çıxmaq" felinin məsədridir. Merac Peyğəmbər(ə)-nin Məkkədən Qüdsə, oradan da əbədi bir aləmə gedib, yenidən geri qayıtmasıdır.

Həzrəti Məhəmmədin Məkkədən Qüdsə aparılması Quran ayəsile təsbit olunub. *"Bəzi ayə-lərimizi göstərmək üçün bəndəsini (Peyğəmbər Əleyhissəlamı) bir gecə (Məkkədəki) Məscidülharamdan ətrafını mübarək etdiyimiz Məscidüləqsa (Beytülmuqəddəsə) apararaq Allah pak və müqəddəsdir"* (İsra, 1). Meracın bu hissəsinə İsrə deyilir. Meracın 2-ci hissəsini isə Peyğəmbər(ə)-nin Qüdsdən 7-ci göyə qədərki səyahəti təşkil edir və bunu həz.Məhəmmədin aşağıdakı kəlamları təsdiqləyir. 1) *"Merac gecəsi bir tərəfdə gözləndiyim süfrəsi, digər tərəfdə isə leş gördüm. Camaatın bir qismi halal təamları yox, leşi yeyirdi. Cəbrail(ə)-dən soruşdum: "Leş yeyənlər kimlərdir?". O dedi: "Onlar halal malı var ikən haramı yeyənlərdir";* 2) *"Merac vaxtı Cənnətdə uca köşklər gördüm. "Bunlar kimin üçündür" - sualına, Cəbrail(ə) cavab verdi: "Bu köşklər qəzəbini udan və insanları əfv edənlər üçündür".*

Meracın həqiqəti

"Meracın həqiqəti nədir" - sualına XX əsr İslam öndəri S.Nursi (1877-1960) belə cavab verib: *"Merac, həz.Məhəmmədin kəmalət mərtəbələrində seyrindən ibarətdir"*. Çağdaş Quran təfsirçilərindən professor A.Bəşara görə: *"Meracda məqsəd, zaman və məkandan müəzzəh olan Allahın seçdiyi Rəsulu(ə) ilə görüşüb, onu mənəvi kamilliyə çatdırmasıdır"*. Şübhəsiz ki, Rəsulu Əkrəm(ə) Yerdə ikən də Allahı *"Göylərin və Yerin Rəbbi"* kimi tanıyırdı və bunu təbliğ də edirdi. Lakin o, Qalaktika və sonsuz sayda Dumanlı qalaktikalardakı aləmlərdən fəlon xəbərsiz idi. Peyğəmbər(ə) həmin sonsuz aləmləri seyr edib gördükdən sonra praktik olaraq əmin oldu ki, *"Bütün aləmlərin Rəbbi Allahdır"*. Və sözsüz ki, o, Meraca sahib olmadan *"bütün aləmlərə göndərilən rəhmət və Peyğəmbərlərin möhrü ola bilməzdi"*. Başqa sözlə, Allah heç bir Peyğəmbərinə vermədiyi xüsusi lütf və ehsanını Məhəmməd Mustafa(ə) üçün saxlamışdı.

Musa(ə)-nin istəyi

Məlumdur ki, İbrahim, Yaqub, Musa və İsa həzrətləri də ilahi seyrənlərə layiq bilinən peyğəmbərlər olublar. Lakin həz.Məhəmmədin Meracı hərtərəfli fərqlənən, ülviliyyət və qüdsiyyətlə dolu təkrarolunmaz ilahi bir möcüzədir. Belə ki, Allahı görmək arzusunda olan həz.Musaya Rəbb buyurdu: *"Sən Məni görə bilməzsən"*. Bəli, Rəbb Musa(ə)-yə: *"Mən görünməzəm"* yox, *"sən Məni görə bilməzsən"* dedi. Fəqət Musa (ə)-nin xahişini nəzərə alan Rəbb, öz təcəllisini dağa əks etdirdi. Dağın bir anda parçalanmasından heyrət və dəhşətə gələn həz.Musa özündən getdi və təbii ki, Allahı görə bilmədi və bilməzdi də. Çünki Musa(ə) bu xahişini zaman və məkandan hökm sürdüüyü fəni dünyada reallaşdırmaq istəyirdi. Həmin səbəbdən, Allah öz camalını və qüdrətinə dəlalət edən qəribəlik və əcaiblikləri seçdiyi son Peyğəmbər(ə)-yə göstərmək üçün, onu zaman və məkən xaricindən kənar etdi. Məhz Peyğəmbər(ə) hələ sağlığında ikən Merac vasitəsilə əbədi və sonsuz aləmə daxil oldu və oradakı ilahi nizamı gördü. Əgər həz.Peyğəmbərin Meracı zaman və məkən daxilində (Dünyada) olsaydı və Allah camalını həmin şəraitdə ona göstərsəydi, şübhəsiz ki, ya Musa(ə) ilə baş verən hadisə təkrar olunardı, ya da Rəbbin təcəllisi dünyanı məhv edərdi.

Merac haqqında mübahisələr

Meracın nə zaman olduğu mübahisəlidir. Mübahisələrin əsas səbəbini hadisələrin həm əsra-rəngliyi, həm əzəməti, həm onun baş verdiyi dövrdə müsəlmanların dağınıq və azsaylı olması, həm də hadisəni bilavasitə nəql edən əksəriyyətin kiçik yaşda və ya hələ anadan olmaması ilə izah etmək olar. Bəziləri Meracın hicrətdən (622 il) 3, digərləri isə 1,5 il əvvəl baş verdiyini söyləyiblər. Meracın haradan başlandığı da mübahisəlidir. Təfsirçilərin bir hissəsi onun Peyğəmbər(ə)-nin evində, digərləri Məscidi Şərifdə (həz.Məhəmmədin Mədinədə inşa etdiyi məscid), üçüncü qrup isə

Əbu Talibin qızı Ümmüxanın evində olduğunu iddia edib. Meracın Peyğəmbər(ə)-nin ruhu və ya bədənilə, oyaq və ya yuxuda olduğu zaman həyata keçdiyi də mübahisəlidir. Hətta bəziləri Meracın bir neçə dəfə baş verdiyini də qəbul edib, İsrə və Meracın bir-birindən ayrı olduğunu vurğulayıblar. Klassik şərhçilərin müəyyən hissəsi Peyğəmbər(ə)-nin Məkkədən Qüdsə aparılmasının (İsra) onun cismilə, Qüdsdən göylərə aparılmasının isə ruhu ilə olduğunu söyləyiblər. Lakin əksəriyyət qəbul edib ki, Merac, Peyğəmbər(ə) oyaq ikən cismi və ruhu ilə olub. Onlara görə, bu hadisə Rəcəb ayının 27-ci gecəsi baş verib.

Meracın zahiri və batini

Merac bəşər idrakının fəvqündə olan bir hadisədir. Orada zaman və məkən yox olur, maddi qanunlar işləmir. Kainata hakim olan Rəbb, bu gecədə Peyğəmbər(ə)-yə cənnətləri, cəhənnəmləri və Özünü göstərib. Fəqət bu görmə dünyadakı görmə ilə yox, axirət görməsilə mümkün olub. Başqa sözlə, həz.Məhəmmədin Meracı, onun dünyadan zaman və məkənin yox olduğu əbədi bir varlığa getməsi, oradan da yenidən dünyaya qayıdışıdır. Rəbbin Peyğəmbər(ə)-yə məxsusi lütf etdiyi bu olayı S.Nursi belə şərh edib: *"Merac, vilayəti həz.Əhmədiyənin kəraməti kübrası, mərtəbəi ulyasıdır"*. Yeni Merac, Peyğəmbər(ə)-nin vilayətinin (həkimiyətinin) ən böyük möcüzəsi və ən uca mərtəbəsidir. Merac və oradakı qəribəliklər, həm də Məhəmməd Mustafa(ə)-nin bütün vilayətlərin fəvqündə duran vilayətinin təntənəsidir. Meracdan qayıdış isə, onun Rəbbdən bilavasitə aldığı əmrlər məcmuəsi olan risalətidir. De-

Peyğəmbər(ə)-nin meracı

Meracın 2-ci hissəsini Peyğəmbər(ə)-nin Qüdsdən göyün yeddinci qatına qədərki səyahəti təşkil edir

məli, *"Meracın batini xalqın (həz.Məhəmmədin) Xalıqdan aldığı ilahi vilayət, zahiri isə Xalıqdan xalqa (bəşərə) gətirilən risalətdir"*.

Merac hadis kitablarındadır

Mənbələrə görə, Meracdan əvvəl Cəbrail(ə) bəzi mələklərlə yerə enərək, həz.Məhəmmədin sinəsini açıb, zəm-zəm suyu ilə yuduqdan sonra oranı hikmət, iman və digər mənəvi dəyərlərlə daha da zənginləşdirib. Peyğəmbər(ə)-nin sinəsinin açılması digər ilahi nemətlərlə yanaşı, bəlkə də Rəbbin onu Merac vaxtı bəşər orqanizminin tab gətirməyəcəyi temperatur, təzyiç, çəkisizlik şəraiti və s. amillərə hazırlaması idi. *"Şərhi sadr"* adlanan bu hadisənin təfərrüatı *"İnşirah"* surəsinin təfsirində verilib. Merac haqqında Buxari (v.e.870) və Müslimin (v.e.875) Peyğəmbər(ə)-nin müasiri Əbu Zərin rəvayətinə söykənən məlumatları ən etibarlı mənbələrdir. Həmin qaynaqların xülasəsi belədir: *"Şərhi sadrdan sonra həz.Məhəmməd Cəbrail(ə)-nin gətirdiyi Buraqa (İldırım sürətli cənnət minik heyvanı - V.J.) minib Qüdsə gedib, orada namaz qılıb. Sonra o, Cəbrail(ə) ilə 1-ci göyə qalxıb orada həz.Adəm, 2-ci göy-də həz.Yəhya və həz.İsa, 3-cü göy-də həz.Yusif, 4-cü göy-də həz.İdris, 5-ci göy-də həz.Harun, 6-cı göy-də həz.Musa ilə görüşüb. Peyğəmbər(ə) 7-ci göy-də həz.İbrahimlə salamlaşdı. İbrahim(ə) kürəyini Beytil-məmurə (Beytil-məmur, 3, 4 və ya 7-ci göy-də yerləşir. O, mələklərin qibləsidir. Beytil-məmurun yerdəki nümunəsi müsəlmanların qibləsi Kəbədir - V.J.) söykəmişdi. Sonra Peyğəmbər və Cəbrail həzrətləri Rəbbin hüzzuruna gəliblər. Burada həz.Məhəmməd Allahla təq qalıb, heç bir vasitəçi olmadan Ondan 3 ərməğan alıb. Və nəha-yət, Cəbrail(ə) həz.Peyğəmbəri ağıl və idrakın dayandığı son həddə - Sidrəi Muntahana (cənnətləri əhatə edən ulu varlıq ağacı - V.J.) apararaq, orada ona cənnətləri göstərib"*.

Meracın hədiyyələri

Meracdakı ilahi təbliğat İslam dininin məhəvərini təşkil edir. Belə ki, Meracın birinci hissə-sində (İsradə) Rəbb Peyğəmbər(ə)-yə 12 əmr vəhy edib: *"1. Allaha şərik qoşmayın. 2. Vali-deynlərinizə yaxşılıq və mərhəmət edin. 3. Haqq sahiblərinə haqlarını verin. 4. İsrəf etməyin. 5. Nə əldən çox bərk olun, nə də əlinizi tamamilə açın, israfçılıq edin; yoxsa həm qınanar, həm də peşiman olarsınız. 6. Övladlarınızı öldürməyin (Bu əmri müasir dövrdə "abort etdirməyin" kimi də şərh etmək olar - V.J.) 7. Zinaya yaxınlaşmayın. 8. Allahın haram buyurduğu cana haqsız yerə qəsd etməyin. 9. Yaxşı niyyət istisna olmaqla, yetimin malına həddi-bülüğa çatana qədər yaxın düşməyin. 10. Ölçünüzü, tərəzinizi düzgün olsun. 11. Bilmədiyiniz bir şeyin ardınca getməyin. 12. Yer üzərində təkəbbürlə gəzməyin"* (İsra 22-37). Yeri gəlmişkən, bu 12 əmr həz.Musaya verilən 10 əmrin təkmilləşmiş formasıdır. Meracın 2-ci hissəsində Peyğəmbər(ə)-nin bilavasitə Rəbbdən aldığı 3 ərməğan isə bunlardır: 1. Bəqara surəsinin son 3 ayəsi; 2. Şirkdən uzaq olan

rın nümayəndələrinin qarşılıqlı hörmət və əməkdaşlığının vacibliyindən xəbər verir.

Namaz möminin meracıdır

Meracın ən böyük hədiyyəsi namazdır. Həmin səbəbdən namaz, Meracda olduğu kimi, insa-nın ruh və cismilə Rəbbə yaxınlaşması üçün bir mənəvi nərdivandır. Kamil iman, elm, təqva və saleh əməl isə o nərdivanın pillələridir. Lakin *"namaz möminin meracıdır"* Peyğəmbər(ə) kəlamını hər namaz qılana şamil etmək olmaz. Çünki qılınan namazın aşağıdakı dərəcə və mərtəbələri var: a) Borc olaraq qılınan namaz. Bu, Allah əmr etdiyi üçün vermiş edilən namazdır. Namaz qılmaqla müqayisədə, əlbəttə, o da bir mərtəbədir. Fəqət belə namaz sahibini ilahi feyzlərə tam çatdırma bilmir; b) Pis şeylərdən qorunan namaz. Belə mərtəbəyə çatın insanlar üçün buyurulub: *"Namaz bəndənin qalxandır"*, həz.Peyğəmbər bu təbəqəyə daxil olanları *"gündə 5 dəfə çimən insanlar"* təşbihilə xarakterizə edib. v) Meraca bərabər namaz. Bu, hər dəqiqəsi illərin feyzinə bərabər olan namazdır. Belə xoşbəxt bəndələr həmin anda dünyəvi iş və fikirlərdən azad olub, Rəhmət qapısında boynu bükük səcdə edərek, Rəbbilə bilavasitə təmasda olanlardır...

Merac gecəsində namaz qılmaq məsləhət görülür. Kim bilir, bəlkə də həmin gecədə qılınan və fərz olmayan bu namaz, bəndənin Rəbbilə bilavasitə təması, onun meracıdır. Belə namaza nail olan bəndə, nəinki 1,5 mlrd. müsəlmana, hətta 6,5 mlrd. bəşərə imamliq edən səviyyəyə qalxır... Merac gecəsi Allaha dua və yaxşı işlərə niyyət etmək, pis işlərdən əl

ümmətin Cənnətlə mücdələnməsi; 3. 5 vaxtı namaz.

Meracda dilin başa sala bilmədiyi, ağılın dərk etmədiyi şeylərin Peyğəmbər(ə)-yə göstəril-məsi, Nəcm surəsində də təsbit olunub. Lakin o dövrün əksər insanları, xüsusən bədəvi ərəblər Merac hadisəsinə inanmadılar. Quranın əzəmət, fəsaht və beləğəti qarşısında aciz qalan Məkkə müşrikləri isə həz.Məhəmmədə belə dedilər: *"Əgər oxumaq üçün bizə (səmadan) bir kitab endirməsən, göyə qalxmağın əsla inanmayacağıq"* (İsra 93). Halbuki, Peyğəmbər(ə)-yə həm səmadan kitab nazil edilmişdi, həm də o, göylərə qalxmışdı. Hər şeyi məhdud ağılları ilə ölçən müşriklər Allahın qüdrət vüsətindən xəbərsiz idilər. Onlar varlığı maddi aləmə bağlayıb, sonsuz kainat və onun içindəkilərinə yox, yalnız gördükləri və bildikləri əşya və proseslərə inanırdılar.

Merac elmin və dini toleranlığın zirvəsidir

Müasir elmi nailiyyətlər həm İsranı, həm də Meracı qəbul edir. Belə ki, kompüter texnikası, kvant fizikası, astrofizika, enerji dalğaları, şəkil və səsən başqa planetlərə verilib oradan qəbul olunması, Ayda *"Allah"* sözünün eşidilməsi və s. elmi kəşflər VII əsrdə baş verən bu əsrarəngiz hadisəni şübhə altına salmır. Hal belə ikən, dünyanın nuru və ilahi fey-zin kamalında olan həz.Məhəmmədin Məkkədən Qüdsə aparılması və oradan Rəbb dərğahına qaldırılması hər şeyə qadir olan Allah üçün çətin olardı mı (Haşə!)?! Əsla yox!

Merac, Məhəmməd(ə)-nin sonsuz varlığın bütövlüüyü və vəhdətini ruhu ilə hiss edib, bə-sirət gözü ilə görməsidir. Peyğəmbər (ə) Merac vasitəsilə zamanın sonuna qədər baş verəcək bütün hadisələri görüb. Onun Meracda kitab və suhuf sahibləri olan peyğəmbərlə salamlaşdı görüşməsi, müxtəlif dinlər və onla-

çəkmək və tövbə üçün bir fürsətdir.

Merac, həm də hər bir fərd və millətin mənəvi tərəqqisidir. Rüşvət, korrupsiya, zina, böhtan, sifarişlə adam öldürmə və hebs etmə Allahla yox, Şeytanla təmasda olanların *"meracı"*dır. Bu *"merac"*ın Cəhənnəmlə mücdələnməsi Allah vəhidir. Namazında meraca nail olmayan əməlisaleh bəndələr isə hər şeyi Allah naminə etdikləri üçün, Allah da onlarıdır. Bu, həm Quran, həm də Peyğəmbər(ə) kəlamları ilə təsbit olunub. Zira deyilib: *"Bir gün ədalətli iş görmək 60 ilin ibadətindən üstündür"*; *"Biliylə xalqı faydalandıran alim, 70 il ibadət edən adamdan xeyrlidir"*; *"Cənnətin qapıları qılınclarnın kölgəsi altındadır"* və s. və i.

Din, Vətən, Millət, Bayraq vəhdətinin reallaşması üçün Merac gecəsində iqtidarın hər işini qara rəngdə görə kor müxalifətin görməsi və müxalifəti acından öldürməkdən belə çəkinməyən kar iqtidarın eşitməsi duası ilə.

Vaqif Cəliloğlu

Tex. elmləri üzrə
fəlsəfə doktoru

Rusiyanın ötən ilin dekabr ayının 10-dan Azərbaycandan pomidor idxalına tətbiq etdiyi məhdudiyətlər istehsalçıları çıxılmaz vəziyyətə salıb. Şəmkir, Göyçay kimi böyük təsərrüfatlar olan rayonlarda məhsul istixanalarda və tarlalarda yığılmamış qalıb. Çünki satmağa bazar yoxdur, daxili tələbat isə istehsal həcmindən qarşısında olduqca kiçik rəqəmlərdən ibarətdir.

Əsas satış bazarı Rusiyadır, istehsala, daşımağa kifayət qədər xərc çəkən sahibkarlar bu biznesin rentabelliğini ancaq qonşu ölkənin ticarət obyektlərində satışda görürlər.

Rusiya Federal Gömrük Xidmətinin məlumatına görə, 2019-cu ildə Azərbaycandan bu ölkəyə 174.548 min ton - 189 milyon 292 min dollar dəyərində pomidor ixrac edilmişdi. Həmin il Rusiyaya pomidor tədarükünün həcmi-nə görə Azərbaycan birinci yerdə qərar tutub. 2020-ci ildə isə Azərbaycandan 201 milyon 353 min dollar dəyərində 187 min 539 ton pomidor ixrac edilib. Beləliklə, ölkədən illik pomidor ixracının dəyəri ilk dəfə 200 milyon dollar səviyyəsini keçib.

Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, 2020-ci ildə ümumi ixracın 1,5%-i, qeyri-neft sektoru üzrə ixracın isə təxminən 11%-i pomidorun payına düşüb.

Xatırladaq ki, ötən ilin dekabrında "Ros-selxoznadzor" bəyan etmişdi ki, idxal olunan məhsullarda dəfələrlə zərərli orqanizmlər aşkar edib və bu barədə Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinə məlumat veriblər. Qeyd olunub ki, təkcə 22 oktyabr tarixindən etibarən xidmətin mütəxəssisləri "Avrasiya İqtisadi Birliyi üçün karantinə alınan obyektlərin - Cənubi Amerika pomidor güvəsi və şərç almaqurdu" 17 dəfə aşkarlanıb.

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQTA) isə problemin həll olunması ilə bağlı Rusiyanın müvafiq qurumları ilə danışıqlar apararaq, istehsalçıların müəyyən qisminə icazə alıb.

AQTA-nın yaydığı məlumata görə, həyata keçirilən birgə tədbirlər çərçivəsində Agentliyin mütəxəssisləri və Rusiya Dövlət Baytarlıq və Fitosanitar Nəzarət üzrə Federal Xidmətinin ("Rosselxoznadzor") əməkdaşlarının iştirakı ilə respublika ərazisi üzrə fəaliyyət göstərən pomidor istehsalı müəssisələrində birgə videomonitorinqlər davam etdirilir.

Bununla yanaşı müəssisələrdə həyata keçirilən sağlamlaşdırıcı tədbirlər və aparılan araşdırmaların nəticələri ilə bağlı məlumatlar mütəmadi qaydada Rusiya tərəfinə təqdim olunur. Görülən işlərin məntiqi nəticəsi olaraq "Rosselxoznadzor" tərəfindən 25 may 2021-ci il tarixindən daha 35 pomidor istehsalı müəssisəsindən də bu ölkəyə pomidor ixracına icazə verilib.

Beləliklə, indiyə qədər ümumilikdə 131 pomidor istehsalı müəssisəsindən Rusiyaya məhsul ixracına icazə verilib. Hazırda Rusiyaya pomidor ixracına icazə verilmiş müəssisələrin ixrac potensialı 299 min 718 ton təşkil edir ki, bu da 2020-ci il ərzində Rusiyaya ixrac olunan pomidor məhsulunun 166,55 faizini təşkil edir.

Ancaq buna baxmayaraq, Şəmkir və Göyçay rayonlarından müraciət edən bir neçə pomidor istehsalçıları bildiriblər ki, hazırda çətin vəziyyətlə üzləşiblər.

Sahibkarların sözlərinə görə, əsas problem ölkədən məhsul çıxara bilməmək və gömrükdə yaradılan maneələrdir: "Hər müəssisənin, istixana sahibinin ölkədən mal çıxarmaq imkanı yoxdur. Artıq bu işi AQTA-nın köməyi ilə Rusiyadan ixrac icazəsi almış şirkətlər həyata keçirir. Onlar isə hər maşından 5 min dollar haqq alırlar. Bu il məhsulun maya dəyəri onsuz da yüksək olub. Bu şirkətlər hər istixananın malını da qəbul etmirlər. Qalmış çarşəsiz vəziyyətdə".

Fermerlər gömrükdə yaradılan problemin daha ciddi olduğunu qeyd edirlər. Bildirilir ki, yaş malların sürətli keçidi üçün şərait yaradılmır: "Ancaq məmurlara məxsus müəssisələrin mallarına "yaşlı işıq"dır. Günzlərlə, bəzən, həftələrlə gömrükdə qalan maşınlardakı mallar xarab olur, çəkilən bütün xərc batır".

Göyçay rayonu Ləkçilpaq kəndinin sakinləri bildiriblər ki, yetişdirdikləri pomidoru Ru-

siyaya sata bilmir, məhsul isə xarab olub batır: "Çünki məsul şəxslər vaqonları bağlayıb deyirlər ki, mal ancaq yük maşını ilə getməlidir. Yük maşını da 4 min 500 dollara gedir, 6 min dollar da əlavə dəyər vergisinə alırlar".

Fermerlər habelə deyir ki, maya dəyəri 70-80 qəpik olan pomidorun bir kilosunu yalnız 20-30 qəpiyə sata bilirlər: "Bir həftə öncə pomidorun kiloqramının qiyməti 1.30 manat idi-sə, indi 20 qəpiyə belə sata bilmirik. Elə fermerlər var ki, 30 min xərc çəkib indi isə malı da, pulu da batır".

İqtisadçı, iş adamı Nazim Bəydemirli isə öz şərhində bildirib ki, sadalanan problemlər ondan xəbər verir ki, biz təkcə idxal monopoliyasından deyil, həm də ixrac monopoliyasından danışmalıyıq.

O, təəssüflə qeyd edir ki, Azərbaycanda istehsalda monopoliya, məmur sahibkarlığı ol-

Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzli

Rusiya Federasiyasının Baytarlıq və Fitosanitar Nəzarət üzrə Federal Xidmətinin rəhbəri Sergey Dankvert

İqtisadçının sözlərinə görə, Avropa Birliyi ölkələri ilə azad ticarət sazişi imzalamaq əvəzinə, Rusiyadan asılılıqlar yaradaraq sahibkarlığın vəziyyətini pisləşdirirlər: "Hazırda ixrac monopoliyası yaranıb və məmur sahibkarlığına daxil olan şirkətlərə normal şərait yaradılır. Belə ki, Rusiyanın müvafiq orqanları ilə danışıqlar apararaq onların mal tədarükünü həyata keçirirlər. Problem bütövlükdə, bütün istehsalçılar üçün deyil, ancaq məmur şirkətləri üçün

ha səfəlidir: "Məsələn, Azərbaycanda yüksək keyfiyyətli tomat pastası əldə etmək olar, bu məhsul qablaşdırılır, gec xarab olur və uzaq ölkələrə ixrac etmək mümkündür. Əlbəttə, vəziyyətdən başqa çıxış yolları da var, sadəcə onu təşkil etmək lazımdır. Açıq, daxili istehsalda da monopoliya olduğuna görə bu işin də səmərəli olacağına ümidlərimizdir. Pomidorla iqtisadi inkişafı uzun müddət davam etdirmək mümkün deyil. Hesab edirəm ki, ilk növbədə azad rəqabət mühi-

"Lisensiyası olan şirkətlər 5 min dollar haqq tələb edir"

ÖLKƏNİN BİR NÖMRƏLİ QEYRİ-NEFT İXRACI ÇÖKÜB

İxrac monopoliyası və gömrük pomidor istehsalçılarını müflisləşdirir

duğuna görə insanlar öz bizneslərini uzunmüddətli planlaşdırma, bazar araşdırmaları apara bilmirlər: "Çünki qurulan işin uzun müddət sahibkarın öz əlində qalacağına heç bir təminat yoxdur. Azərbaycanda dözülməz iqtisadi mühit var, ölkə bazarı məhdud olduğuna görə, bir neçə holdinq, şirkət əsas söz sahibinə çevrilib. Dövlət iqtisadi siyasəti, gömrük imkanları demək olar ki, onların maraqlarına xidmət edir. Burada vətəndaşın, istehlakçının maraqları ikinci plana atılır".

Rusiyanın yaratdığı problemlərə gəlincə, N.Bəydemirli bildirir ki, bu ölkə nə iqtisadi, nə də digər sahələrdə sözüne, imzasına hörmət edən normal partnyor deyil: "Adətən Rusiya ilə könüllü münasibətlər qurulmur, bir çox hallarda ətraf ölkələr buna məcbur edilir. Moskva bizim kimi postsovet ölkələrinə "böyük qardaş" rolundan baxır. Əzici qüvvə ilə müxtəlif məhdudiyətlər tətbiq edərək, həm də Azərbaycanda sahibkarlığa zərər vurur. Hesab edərək ki, Azərbaycan istehsalçıları bu ölkənin bazarlarına uzunmüddətli etibar edə bilməzlər. Əlbəttə, bu, həm də bizim hökumətin düzgün siyasət aparmasından irəli gəlir".

ti təmin olunmalıdır. O zaman fermerlər, sahibkarlar da uzunmüddətli istehsal, biznes planları qura bilərlər".

Kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə mütəxəssis Vahid Məhərrəminin şərhində bildirib ki, AQTA hələ dekabr ayında bu problemi həll edəcəyini üzərinə götürmüşdü.

Ekspertin sözlərinə görə, lisensiyası olan bu şirkətlər ixrac monopoliyası yaradıblar: "Məndə olan məlumata görə, bu şirkətlər əldə etdikləri üstünlükdən sui-istifadə edib digər istehsalçılardan külli miqdarda pul tələb edirlər. Bəzən bu rəqəm hər maşına görə 5-6 min dollar təşkil edir".

V.Məhərrəmi bildirib ki, pomidor istehsalı kifayət qədər baha başa gəlir. Çünki istixanaların istifadə etdiyi dizel yanacağına və suyun qiyməti bahalaşmışdır: "Bundan əlavə logistika xidmətlərində də qiymət təxminən iki dəfə artıb. Azərbaycan pomidoru hazırda Rusiya bazarlarında təxminən 2 manata satılır. Onun təqribən 1.9 manatı maya dəyəri təşkil edir. Belə ki, 80 qəpik daşıma və icazəsi olan şirkətlərə verilən haqq, 1 manat isə istehsal və qablaşdırma xərclərinə sərf olunur. Məlumdur ki, bazarda əlavə xərclər yaranır və beləliklə istehsalçı heç nə qazanmır. Hazırda Şəmkirdə, Göyçayda acınacaqlı vəziyyət yaranıb. İstehsalçılar ziyanə işləyir və çox güman, gələcək onların çoxu məhsul əkə bilməyəcək. Nəticədə rayonlarda böyük işsizlər ordusu yaranacaq".

V.Məhərrəmi gömrükdə yaradılan problemlərin sahibkarlara əlavə məhrumiyətlər yaratdığını vurğuladı: "Bu, neçə illərdir belədir, tez xarab olan məhsulları daşıyan maşınların sürətli keçidinə şərait yaradılmır, bəzən hətta maşınlar geri qaytarılır. Nəticədə malın bir hissəsi xarab olur və bazara gedib çıxa bilmir. Təsəvvür edin, Rusiya bazarına çatan məhsul nə qədər əzab-əziyyət, xərc tələb edir. Hökumət təcili şəkildə bu problemi aradan götürüb tədbirlər görməlidir, əks təqdirdə aqrar sektora daha acınacaqlı vəziyyət yaranacaq".

N.Bəydemirli çıxış yolunu ölkədə emal müəssisələrinin yaradılmasında görür. İqtisadçı hesab edir ki, pomidordan tomat pastası, ketçub və s. məhsulların əldə edilməsi onun məcburi 5-10 qəpiyə satılmasından da-

Redaksiyadan: Mövzunun aktuallığını və əhatəliyini, vətəndaş yanğını nəzərə alıb «Azpolitika.info» saytında verilmiş bu yazını gələcək tarix üçün qəzetimizdə dərc etməyi məqsəduyğun hesab etdik.

Tahire Allahyarova,
professor

“Hər bir yerdə müasir menecment olmalıdır, idarəetmə olmalıdır. Son vaxtlar apardığım kadr islahatları onu göstərir. Harada ki, müasir menecment, müasir idarəetmə, dürüstlük, təmizlik, vicdan varsa, orada notica də olacaqdır”.

Prezident İlham Əliyev

Haşiyyə: Elmimizlə bağlı bu yazı kimlərisə ittiham etmək deyil. Yalnız tənqid və ittiham bizi elmdə daha neçə on illər geri ata bilər. Yazı hazırda XXI əsrdə inkişafın mühərriki, milli varlığın qurtuluş amili olan bir sahədəki vəziyyətlə bağlı düşündürmək cəhdi, Azərbaycan elmində necə dönüş yaratmalı, - sualına cavab axtarışıdır. Elmimizin vəziyyəti ilə narahat olan hər kəsin və bir xalq olaraq hamımızın elmi səfərbərlik üçün fikir mübadiləsinə dəvətdir.

(Əvvəli qəzetin ötən saylarında)

2019-cu ilin avqust ayında AMEA rəhbərliyi dəyişdi. AMEA-da yeni prezident olsa da, alim-akademik və elm sahəsi ilə 30 illik dövrdə ən yaxından tanış olan şəxs elmi rəhbərliyə gəldi və islahatlar bəyanatını verdi.

Ölkədə elm sahəsi ilə uzun illər tanışlığı olan şəxsin vəziyyətə dərin bələd olması haradasa müsbət gözləntilər də yaratdı. AMEA tarixində ilk mətbuat konfransı keçirildi. Mövcud problemlər açıqlandı. Maraqlıdır ki, problemlərin yenə də mütləq olaraq, maddi amillə bağlılığı qabardıldı. Sadəcə bu açıqlamanı və yaranmasından 60 il binası fəaliyyət göstərən, fədakarlıq resursuna güvənən ABŞ MEA-nın yuxarıdakı misalını müqayisəsi göstərir ki, elmimiz naminə başlanğıcdan *“ürək yanğısı, milli səfərbərlik və fədakarlıq kimi insan amili”* bu hünümüzə də bir kənarda, dərk edilməmiş səviyyədə qalıb.

Sitat: *“Azərbaycanda elmə ayrılan vəsaiti 81-82 faizi əmək haqqı, vergilər, sosial yardımların ödənilməsinə, 10%-i kommunal xidmətlər, rabitə və internet xərclərinə sərf edilir. Elmin İnkişafı Fondu və SOCAR-ın Elm Fondundan qazanılan qrantlar hesabına alınan cihazların sərəməliliyi 20 faizi ötmür...Bir neçə institut xaricində heç bir əməli işlər aparılmayıb. Gənclərin sayı 10-20 faizdir... fundamental sahə inkişaf etməyib.”* Beləliklə, AMEA- sosial təminat qurumu na(“sobesə”),büdcənin ancaq əmək haqqına sərf edildiyi təşkilata çevrilməsi təsəvvürü möhkəmləndi.

İslahatlar çərçivəsində AMEA institutlarında Avropa təcrübəsi əsasında baş (ümumi işlər) və icraçı direktor (elmi işlər) vəzifələrinin yaradılması, *“AMEA-nın 2020-2025-ci illər üçün inkişaf proqramı”*nın qəbul olunduğu bildirilib.

Sözgedən sənədin təhlili ayrıca mövzudur. Proqram sənədin 5 illik zaman əhatəsi fonunda, onun 7 səhifə olması heç bir nikbin ümidlərə yer qoymur. Həcm, forma baxımından, analoji konseptual,doktrinal sənədlərlə müqayisə belə edilməyən proqramın məzmunu da müzakirə mövzusu-

dur. Çağdaş global elmi realıqla, yaşanan elmi inqilabın sayca necə olması ilə bağlı AMEA-nın rəhbərliyinin təsəvvürləri dövlət elm siyasətindən fərqli olması aşkara çıxır. Məs., prezidentin sərəncamı ilə *“Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzi”* yaradıldığı halda,AMEA rəhbərinin 2020-ci il Elm günü və AMEA-nın 75 illiyi ilə bağlı məqalədə qeyd edilir.

Sitat: *“Bu gün sivilizasiya informasiya epoxasına daxil olub, onu üçüncü sənaye inqilabı da adlandırılır”. Həmin məqalədə sözü gedən “proqram-sənədin”,sitat: “yaxın on ildə aşağıdakı başlıca istiqamətlərini müəyyənləşdirir: elmi tədqiqatların prioritetlərinin müəyyənləşdirilməsi; struktur islahatlarının həyata keçirilməsi və idarəçiliyin təkmilləşdirilməsi;elmi infrastrukturun modernləşdirilməsi;elmi işçilərin attestasiyasının keçirilməsi, elmi kadrların hazırlıq keyfiyyətinin daha da yaxşılaşdırılması; elmin maliyyələşdirilməsinin optimallaşdırılması və elmi*

təcrübənin öyrənilməsi, idarəçilikdə kolleqial orqanların yaradılması, strateji elmi prioritetlər seçimi, təşkilat daxili sağlam rəqabətin təmin edilməsi və s. əhatə edir.Qeyd edilən konkret istiqamətlər AMEA fəaliyyətində hiss edilməz dərəcədə olub.

Hazırda elmi mühitin yaradılması üçün sosila şəbəkələr böyük imkanlar yaradıb. Xüsusilə də pandemiya dövründə bütün sosial şəbəkələr üzərindən aparıldığını nəzərə alsaq, elmimizin idarə edən qurumların fəallığı müşahidə edilməyib. 1995-ci ildə ölkədə yaradılan ilk veb saytı AMEA-sayı olsa da, onun sosial şəbəkələrdə fəaliyyətinin öncüllüyü barədə ilk sıralarda olması hiss edilmir. (FB səhifəsində sonuncu postu-yarım il əvvələ(10 sentyabr 2020) aiddir .)

Elm siyasətinin qanunverici əsaslarının mövcud çağırışlara adekvat yenilənməsində fəallıq və təşəbbüs zərurətdir

Elmin inqilabi sahələri üzrə rəsmi sənədlərin qəbul edilməsində gecikmələr mö-

mətlər üzrə ayrılmasına önəm verilir. Azərbaycanca bu sahələrin məs,süni intellekt və yüksək texnologiyalar və s. kimi müəyyən edən konseptual sənədlərin təqdimi gecikir. *“Elm haqqında”* Qanunda *“süni intellekt”* sözünün olmamasını nəzərə alaraq,bu sahədə işlərin sürətləndirilməsi gündəmədir. Ölkəmizdə sosial,iqtisadi-texnoloji sahələrlə bağlı rəsmi sənədlərin məzmununda elm sözünə rast gəlinməməsi yaxud olduqca az olması-arzu olunan hal deyil. Məs., *“Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”* adlı sənəddə göstərilən 5 Milli Prioritetin heç birində *“elmi-texnoloji”* termini yoxdur. Nəinki 5 prioritet, həmçinin, sənədin mətnində ən son abzasda bircə kəlmə *“elm”* sözünü tapmaq mümkündür. Kobud müayisə ilə, elmin nüfuzunu artırmaq, elmə diqqət cəlb etmək üçün *“elm”* sözünü nə qədər çox desək, şüurlara aşılaraq, o qədər çox fayda var.

Ölkəmizdə elmin inkişafı ilə bağlı özəl statusa malik AMEA-nın hazırkı formada sərəməli idarəçiliklə bağlı dönüşə nail olmasına nikbinlik yaradan əsaslar yox dərəcəsinədir.

"NİZAMİ İLİ"nin "ELM GÜNÜ" VƏ ELMİMİZİN GÜNÜ İLƏ BAĞLI DÜŞÜNCƏLƏR

AMEA rəhbərliyinin "fəaliyyəti" elmimizə hansı zərbələr vurur?

əməlin ödənilməsi;...”

Sadəcə təsəvvür edək ki, 10 ilə biz hələ prioritetləri müəyyən etməli, idarəçiliyi təkmilləşdirməli olsaq, sonrakı illərimiz də nə qədər gerilədiyimizi hesablamağa sərf edilə bilər..

Pandemiya dünyada elmə münasibətdə yaratdığı görünməmiş rəğbət, pərəstisi Azərbaycanı sanki əks effekt verir.Dürğunluq və özünü doğrultma behanəsinə çevrilib.

Dünyada elmin maddi bazası ilə eynibərabər dərəcədə, elmin sərəməli, düzgün *“yaxşı idarəçilik”* adlanan siyasət əsasında təşkili uğurların əsas səbəblərindəndir. Ölkəmizdə elmin idarəçiliyi sahəsində ali orqan statuslu qurumun indiyə qədər struktur və funksional olaraq, *“düzgün idarəçilik”* modelinin formalaşması yönündə səyləri gözlənilən nəticələri verməyib.

Hazırda elmimizin idarəçilik və təşkilat sistemini səciyyələndirən əsas xüsusiyyəti islahatların *“imitasiyası”* kimi adlandırmaq olar. Mövcud elmin idarəçilik modeli və mexanizmləri elmi sıçrayışlı inkişafı üçün stimül, motivasiya yaratmaqdan uzadır. Belə ki, elmin idarəçiliyi olduqca geniş, çoxşaxəli fəaliyyət sahəsi olub, kadr siyasəti, tədqiqat infrastrukturunu, maliyyənin sərəməli sərfi, elmi mühitin yaradılması üçün sosial kommunikasiya və koordinasiya, elmi ictimaiyyətin şəbəkələşməsi, elmi məhsul verilməsini motivasiya etmək, maraq mühitinin yaradılması üçün elmin populyarlaşdırma tədbirlərini keçirmək, peşəkarlığın artmasına dəstək, intensiv beynəlxalq əməkdaşlıq münasibətlərinin, elm diplomatiyasının qurulması, qabaqcıl

vcuddur. Azərbaycanda elmi-texniki siyasətlə bağlı qanunverici sənədlər, konsepsiya və proqramların XXI əsrin inkişaf trendlərinə uyğun yenilənməsi, strateji prioritetlərlə bağlı ayrıca dövlət sənədlərinin hazırlanması növbəsini gözləyir. Sözü gedən sənədlərin hazırlanmasına elmi ictimaiyyət tərəfindən təşəbbüslər göstərilməsi çox vacibdir. Tarix göstərir ki, tək bir belə təşəbbüs (məs. F.Ruzveltin elm üzrə məsləhətçisi Vannevar Buşun 1 səhifəlik məktubu) elmin gedişatını dəyişməyə qadirdir.

4-cü sənaye inqilabının mühərriki - Süni intellekt(Sİ). Dünyanın 40-dan artıq ölkəsi Süni İntellekt (Sİ) sahəsində milli strategiyalar yaxud analoji rəhbər sənədlər, milli proqramlar, fəaliyyət planı formatlı sənədlər qəbul edilib. Qabaqcıl ölkələrlə yanaşı, Şərqi Avropa,bəzi MDB dövlətləri, hətta Afrikada Keniya və s. ölkələr global Sİ rəqabətinə qoşulmuşlar. Millili dövlətlər bütün resurslarını bu rəqabətdə səfərbər edib. Azərbaycan Sİ-lə bağlı milli strategiya qəbul edən və reytinglərdə yer alan ölkələr sırasında yoxdur. Elmə investisiyaların elmin təşkilat infrastrukturunu üzrə deyil, məqsədyönlü prioritet tədqiqatlar və istiq-

Bununla yanaşı, son əsrə yaxın müddətdə ölkədə elmi tədqiqat və təşkilatlanma modeli kimi formalaşan akademik elm modelinin dağıdılması, ləğvi və s.də kimi cəhdlər də qeyri-məqbul,riskli addım olardı. Yaradılacaq istənilən model *“dağıdaq,sonra qurarıq”* məntiqindən uzaq olmalıdır. Eyni zamanda bu o demək deyil ki, *“dərdlərin çarəsi”* yalnız qurumun hazırkı formada mövcudluğunu saxlamaq ola bilər.

Azərbaycanda elmin idarəçiliyi, menecmenti yaxud akademik idarəçilik adlandırılısın, elm haqqında elmlə bağlı ictimaiyyətşünasların tədqiqatları,uğurlu elm modellərinin təhlili də yox dərəcəsinə olsa da, yazılan dəyərli kitabların geniş müzakirəsinə heç bir ehtiyac hiss edilməyib. (Məs.Azərbaycanda elm və onun təşkilati formaları Bakı – 2010);Elm haqqında elm. Bakı, 2011;Elmşünaslığa giriş. Bakı, 2010) Bundan fərqli olaraq, başqa ölkələrdə optimal təşkilatlanma modelləri nəinki davamlı müzakirə edilir,həmçinin *“Elmi sahəsində ən yaxşı idarəçilik təcrübələri bankı”* yaradılıb(məs. Rusiya)

Hazırda elmdə islahatların imitasiyası kimi mövcud vəziyyət dramatik adlandırıla bilər. Belə ki, vəziyyətin dərinlik-ağırlıq dərəcəsi elmin dinamikası və statistik data baza, potensialın qiymətləndirilməsi olmadığı üçün tam məlum deyil. Buna görə də müşahidələr əsasında deyil bilirik ki, hazırda elm institutu ümumi tələyüklü məqsədlər ətrafında səfərbər olan *“vahid bir bütöv,korporativ qüvvə”* kimi deyil, təcrid edilmiş, kommunikasiyasız və ünsiyyətsiz durumda mövcuddur. Alimlər arası elmi dialoq və ünsiyyətdən daha çox,çəkişmə-qütbləşmə sezilir.

(Ardı var)

Redaksiyadan: Müsahibədə erməni cəmiyyətinə yönəlik sağlam çağırışları nəzərə alaraq. Ermənistanın tanınmış hüquq müdafiəçisi Georgi Vanyanın Axar.az-a müsahibəsini dərc etməyi qərara aldıq:

- *Müharibədən sonra bir sıra ekspertlər Ermənistandakı situasiyanı xaosluq adlandırdılar. Siz ölkənizdəki situasiyanı necə dəyərləndirirsiniz?*

- Əgər siyasi situasiyanı erməni KİV-lərində gedən informasiyalar əsasında müəyyən edərsək, o zaman biz sərəxoşluqdan sonrakı vəziyyətlə ("paxmel") müqayisə ediləcək xaosluq vəziyyətdəyik. Köhnə millətçi sağlıqlar səsləndirən, həmçinin erməni Armagedonunun təsvirini üzərinə götürən insanlar var. Ortada isə yeni situasiyaya uyğunlaşmaq istəyən və burada öz yerini tapmağa çalışan daha ağıllı xadimlər qarşılaşıblar. Təəssüf ki, bizim vətəndaşlarımız – kiçik və orta biznes, onların işçiləri, qərarların qəbuluna cəlb edilməyən kəndçilər və onlarla birlikdə aşağı təbəqədən olan dövlət işçiləri – hansıların ki, çiyinlərində Ermənistan dayanır – onlar həqiqi və adekvat informasiyanın olmamasına adət ediblər. Əksəriyyətin bizim elitənin aydın olmayan nitqləri üzərində baş sındırmağa vaxtı yoxdur. Ona görə də öz instikti ilə havanı iyələyərək, nə qədər pis olduğunu və sabah nə olacağını güman edərək, yön müəyyən etməyə məcburiyyətində qalırsan.

- *Ölkənizdə hazırda siyasi qüvvələr arasında çox ciddi rəqabət gedir. Az qala hər kəs bir-birini xəyanətdə ittiham edir. Sizcə, mövcud situasiya kimə sərf edir?*

- Əgər müharibə olmasaydı, ölümlər, yaralılar, qaçqınlar olmasaydı, insanlar uşaq bağçasında "kim daha çox təhqiramiz söz bilir" deyərək yarışan siyasi xadimlərlə heç olmasa məzələyə bilirdilər. Siz çox düzgün müəyyənləmişsiniz ki, fərqli şəxsiyyətlər və onların qruplaşmaları arasında məhz rəqabət gedir: mübarizə yox, gözəllik yarışında olduğu kimi, rəqabət! Kobud şəkildə desəm, lazım olanda diqqət cəlb etmək üçün özlərini göstərirlər. Populizmin çiçəklənməsi bütün dünya ölkələrini bürüyüb. Lakin axı Ermənistan düşmən ətrafı ilə qarşıdurmada olan, dövlətçiliyin erməni məsələsinə qarışdığı ölkə hesab edilir. Bizdə bütün ideologiyalar əslində qərbyönlü və ya rusiyayönlü əyilmələrin olduğu millətçilikdir. Güman edilirdi ki, bizim erməni cəmiyyətində müharibədə məğlubiyətdən və Kremlin konfliktlə rolunun artıq hər kəsə aydın olmasından sonra əsas ideya konsolidasiya olacaq. Axı Putin bolşeviklərin etdiyi kimi şərtlər irəli sürür. Daha dəqiq desək, o, Ermənistanda repressiyalardan sonra tam hakimiyyəti ələ alacaq siyasi partiyalardan birinə yatırım etməyib. Hələlik "erməni Kadırov"un yaradılması planı işə salınmayıb. Bütün erməni rəhbərliyinin konsolidasiya olmaq, "hakimiyyət" və "müxalifət" in mövcudluğunu ortadan qaldırmaq şansı vardı. Axı onların hamısı özlərini millətçi, milli maraqların müdafiəçisi elan etmişdilər. Onların hakimiyyət uğrunda apardıqları mübahisələrdən əl çəkmələrinin və birlikdə sadəcə erməninin problemlərini həll etmələrinin əsl vaxtı idi. Bunun yerinə bizim millətçilərimiz yemək kasası uğrunda bir-biriylə dalaşırlar. Yəqin bu, mənəvi seçimin nəticəsidir.

Hələlik siyasi arenada əvvəlki kimi qətlərdə və korrupsiyada şübhəli bilinənlər və onları cavab verməyə çağırmaq üçün resurslara sahib olmayan ləkəsiz reputasiyalı azsaylı xadimlər fəaliyyət göstərirlər. Onlar sadəcə bu mühakimə edilməmiş cinayətkarlarla razılaşmaya gedir, onlarla "seçkiqabağı mübarizə" aparır və "qoy xalq mühakimə etsin" deyirlər. Bu yazıq xalq artıq 30 ildir onları mühakimə etməyə cəhd edir və bu heç cürə alınmır.

- *Buna əsaslanaraq, o zaman Paşinyanın yenidən hakimiyyəti əlində saxlaya*

biləcəyini deyər bilərikmi?

- Serj Sərkisyanın gedişindən sonra o, əldə etdiyi hakimiyyətin bu hissəsini saxlaya və ya bəlkə də sabıqlara daha bir güzəşt edə bilər. Paşinyan Ermənistan vətəndaşlarının qələbə simvoludur. O, seçki təşkil etdi, səsləri saydı və uzun illər ərzində ilk dəfə seçici səslərinin doğru sayıldığına şübhə etmədilər. Paşinyanın reytingi bunun üzərində qalır. Lakin o özü bilərəkdən və ya şəxsi seçimi olmadan öz reytingini həm müharibədə, həm də ondan sonra azaltdı. O öz seçicisini informasiya terroru ilə təkbəşinə qoydu, o özü vətəndaşları "biz qalib gəlirik" və "biz qalib gələcəyik" şüarları ilə terrora məruz qoydu. O öz şəxsi ambisiyaları və maraqlarını vətənpərvərliklə gizlədənərdən birinə çevirdi. Seçicilər Paşinyana ikinci şans vermək üçün onu bağışlamalı olacaqlar. Mənim müşahidələrimə görə, mütləq əksəriyyət bu cür qəfil növbədən

diyi niçənlər var.

- *Amma ermənilər də Rusiyanı təhlükəsizliklərinə zəmanətçi sayır. Müharibədən sonra bu baxışlarda nə dəyişibmi?*

- Belə bir lətifə var:

- *Sənin adın nədir?*

- Albert.

- *Bəlkə Albert?*

- Bax, görürsən, səndə daha yaxşı alınır. Sadəcə və sadəcə olmayan ermənilərin Rusiyaya baxışları bu lətifədəki kimidir. Ermənilər heç cür Rusiyanın onlar üçün nə olduğunu müəyyən edə bilmirlər. Hər kəs anlayır və ya heç olmasa hiss edir ki, bir ölkə digər ölkənin təhlükəsizliyinin zəmanətçisi ola bilməz. Bu cəfəngiyyətdir.

Müharibədən sonra Rusiya ideoloji meydanda keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin ərazisində erməni etnosunun mövcudluğunun qarantı qismində

Heç kim bu halda öz vətəndaşlarından dəstək və ya rəy ala bilmir. Pasifistlər bizim ölkələrimizdə sağ qala bilmirlər. Sülhə çağırışlar fərqli cürdür. Əslində hər kəs sülhə çağırır, amma bu, fərqli kontekstlərdə olur.

Hələ sovet dövründə bizim təhsil sistemimizə, beyni sistemimizə ədalətli müharibə anlayışı yerləşdirilib. Bu anlayışa tək qanuni müdafiə yox, həm də ekspansiya, işğal da daxildir. Təəssüf ki, imperiya ambisiyalarına xidmət edən bu stereotip sovet insanların mentalitetində möhkəmlənib və nəsildən nəsilə ötürülür. Qarabağ konfliktini ermənilərə, həm də azərbaycanlılara sovet irsindən xilas olmağa mane oldu.

Mən başa düşürəm ki, azərbaycanlıların ermənilərin onların torpağını işğal etdiyini və öz ərazi bütövlüklərini bərpa etməyə davam etdiklərini düşünmələrinə əsasları var. Amma mən ölkələrimizin bir

G.Vanyan: Savaş yalnız Azərbaycan üçün revanş oldu, o düşmənçiliyi məhv etmədi

Məşhur erməni şərhçi Azərbaycan mediasına nələr dedi?

kənar seçki istəmədi. İnsanların problemləri, hüznü var, onlar özlərini təhlükəsizlikdə hiss etmir, hökumət isə istefaya gedir ki, hər kəsi boğaza yığan tamaşa başlasın. O, seçkiyə getmək qərarı ilə öz reytingini endirib məsuliyyəti xalqın üzərinə atmaq istəyir. Əgər əvvəl seçicilər istənilən müxalifətə səs verirdilərsə, indi istənilən hakimiyyətə səs verəcəklər ki, müxalifətdən imtina etsinlər.

- *Sizcə, Köçəryan qalib gələ və Ermənistanda nə dəyişə bilər?*

- Köçəryanın qələbəsini təsəvvür etmək çox çətindir. Mən emosional səviyyədə hətta onun qələbəsini təsəvvür belə etmək istəmirəm. Hazırda ən böyük problem Kremldən suverenliyə gələn təhdiddir. Kreml təəssürat yaradır ki, guya Köçəryan onun namizətidir və bəlkə də elədir, bunu bilmirəm. Kreml ermənilərə qarşı etnos kimi köhnə və primitiv silahı - türklərlə düşmənçiliyi istifadə edir. Əgər biz - XXI əsrdə yaşayın ermənilər dəvəquşunun əfsanəvi mövqeyində qalmağa davam edərək, xilas olmaq üçün hərəkət etməsək, o zaman bizimlə nə olacağını gözləməli olacağıq. Digər suveren ölkələr bizə nə edəcəklər? Həbs düşərgəsində yaşamağa izn verəcəklər. Bütün hər şeyə rəğmən onlar bizə başqa variant təklif edə bilməzlər.

- *Kremlin təhdid olmasından bəhs etdiniz. Bəllidir ki, Rusiya Ermənistanda həddən artıq böyük təsirə malikdir. Lakin həm də görürük ki, son proseslərdə Rusiya heç bir tərəfi açıq dəstəkləmir. Bu neytrallıq nə ilə əlaqədardır?*

- Rusiya Ermənistanda olan hər şeyi maksimum şəkildə sıxıb. Ermənistan istifadə olunan resurs kimi artıq özlüyündə o qədər də vacib deyil, ona görə də hazırkı mərhələdə kimin hakimiyyətdə olacağı o qədər də önəm daşmır. Erməni oliqarxik hakimiyyətinin maraqlarına heç cür toxunmayan daxili siyasi qeyri-stabilit, nominal siyasi böhranlar və hətta inqilablar Rusiya çəkməsinin Ermənistanda əlavə xərc olmadan və hətta Rusiyanın bizim xəttimizdə çalışan korrupsioner məmurlarına gəlir gətirəcək şəkildə saxlanması üçün ideal variantdır. Rusiyanın strategiyası yoxdur, onun sadəcə vaxtaşırı çək-

çox digər vətəndaşları kimi tək Ermənistanın yox, həm də Azərbaycanın mədəni inqilab üçün şəraitin yaradılmasında, ölkələrimizin demokratik dəyərlərinin təsdiqlənməsində maraqlı olmadığını demək haqqına sahibəm. Ona görə də 44 günlük savaş yalnız Azərbaycan üçün revanş oldu, o, düşmənçiliyi məhv etmədi.

- *Ümumiyyətlə, iki xalq barışmasını mümkün sayırsınız?*

- Xalqları barışdırmaq lazım deyil, xalqlar düşmənçilik etmirlər. Etnik nifrət təbliğat anlayışıdır. Bu təbliğat mənəviyyətsiz qan qisasına, "bizimkilərin" törətdiyi əxlaqsız etnik təmizləməyə haqq qazandırmaya və digər cinayətlərə əsaslanır. Nifrət ilhamlandırır, insanı öz dağıdıcı emosiyalarının əsirinə çevirir. İnsanlıq tarixində xalq anlayışı meydana gələndən bu yana belə olub. Lakin etnik düşmənçilik özünü məhv gətirir. Xalqları barışdırmaq lazım deyil, onlara düşmənçilik təbliğatından azad olmaq imkanı vermək lazımdır. Bizim vəziyyətimizdə təhsil və mədəniyyət sahəsində 30 illik siyasətimizə yenidən göz gəzdirməli olacağıq. Bu, ilk baxışdan görüldüyü kimi çətin deyil. Həm ermənilər, həm də azərbaycanlıların bu məsələlərdə söykənəcəkləri şeylər var. Bizdə həm mədəni irs, həm öz irsimiz, həm də global irs var və üstəlik bütün digər xalqların təcrübəsi ixtiyarımızdadır.

- *Son olaraq, uzun müddətdir Qarabağ konfliktinin və sülh problemlərinin tədqiqatı ilə məşğulsunuz. Bu konfliktin nə zaman bitəcəyi ilə indiki hansısa proqnoz verə bilərsinizmi?*

- Təəssüf ki, biz hələ güc yoluyla həll mərhələsindən çıxmamışıq. Təəssüf ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında hələlik birbaşa dialoq yoxdur. Konfliktin dondurulması təhdidi hələ də qalır. Bizim vəziyyətimizdə dondurulma xilas və ya dərman deyil, yeni müharibə öncəsi müvəqqəti fasiləyə gətirib çıxaran təhdiddir. Mənim proqnozum yoxdur, hər kəsə düşmənçilik təbliğatında iştirak etməməklə bağlı çağırışım var.

(əvvəli ötən saylarımızda)

a) Qurani-Kərim insanlığa rəhbərdir – hidayətdir**QURANI-KƏRİM UCA ALLAHIN KİMLƏRƏ HİDAYƏT VERMƏYƏCƏYİNİ AÇIQLAYIR:**

- uca Allaha üsyan edənlərə;
- həqiqətə arxa çevirənlərə;
- günaha gömülənlərə;
- zülm edənlərə;
- inkar edənlərə;
- nəfsinin istəklərinə tabe olanlara;
- israf edənlərə;
- şübhəçilərə;
- qəlbi sərtləşənlərə;
- yalan danışmağı təbiət halına gətirənlərə;

- doğru yoldan azan qövmə;
- inkarda israr edənlərə;
- ayələri inkar edənlərə;
- təqlidçilərə;
- imandan sonra inkara yönələnələr;
- Elçi ilə arasını ayıranlara;

QURANI-KƏRİM BUYURUR Kİ, UCA ALLAH BU QULLARINA HİDAYƏT VERƏR:

- ağıl və beş duyğudan doğru istifadə edənlərə;
- iman edənlərə;
- saleh əməli olanlara;
- tövbə edənlərə;
- uca Allaha yönələnələr;
- Qurani-Kərimə tabe olanlara;
- elçiyə tabe olanlara;
- uca Allaha (Onun kitabına) sarılanlara;
- cihad edənlərə;

QURANI-KƏRİM BUYURUR Kİ, BU ÖZƏLLİKLƏR İNSANIN HİDAYƏTİNƏ MANE OLUR:

- təkəbbür;
- yersiz inad, yanlışda israr;
- nəfsinə kölə olmaq;
- cəhalət;
- varlığın anlamını, məqsədini, hikmətini düşünməmək;

QURANI-KƏRİM BUYURUR Kİ, HİDAYƏT İNSANI MÜSBƏTƏ, XEYRƏ DOĞRU DƏYİŞDİRƏR, QƏLBİNƏ HÜZUR VERƏR, ONU YÖNƏLDƏR:

- uca Allaha qulluğa;
- başqa varlıqlara qulluqdan imtinaya;
- köləlikdən azadlığa;
- uca Allah qorxusuna (sevən sevdiniyini itirməkdən qorxar);
- yalnız ona təzimə;
- Ona sınıx sarılmağa;
- Ona təslimiyyəyə;
- Onu haqqı ilə anmağa;
- ilahi rizaya;
- xeyir işlərə;
- ədalətə;

a) Qurani-Kərim insanlığa rəhbərdir – hidayətdir**HİDAYƏT İŞİQ, DƏLALƏT (AZMA)**

QARANLIQDIR. Uca Allah təkə insanı deyil, bütün varlıqlara hidayət vermişdir: Günəşin, Ayın, hər planetin, suyun, küləyin... öz yolu var... Qurani-Kərim hidayət kitabıdır. İnsanın hidayətə qovuşması uca Allahın **ƏL-HADİ** adının təcəlisidir. O, hidayətin qaynağıdır.

UCA ALLAH İNSANA HİDAYƏT RƏHBƏRLƏRİ VERMİŞDİR:

- onu inanmaq, doğru yolu tapmaq özəliyi ilə yaratmışdır;
- ağıl vermişdir;
- vəhy nazil etmişdir;
- Elçilər göndərmişdir;
- Kime hidayət verilibsə, ona ən böyük nemət verilib. Qurani-Kərimə görə, NEMƏT verilənlər bunlardır:
- ən-Nəbiyyun (elçilər); (4/69)
- əs-Siddiqun (həqiqətə sadıq olanlar); (4/69)

- əş-Şühədə – haqqa şahid olanlar; (4/69)

- əs-Salihin – inandığını həyatına daşıyanlar, islah edən əməlləri olanlar; (4/69)

UCA ALLAH buyurur ki, heç şübhə yoxdur ki, yeganə rəhbərlik Allahın rəhbərliyi (6/71), O, doğru yola yönələnlerin hidayətini artırır. (47/17)

HİDAYƏT İLAHİ RƏHBƏRLİKDİR – Fatihə surəsində hidayət istəyənlərə sıradakı Bəqərə surəsinin ikinci ayəsində cavab verilmiş, yol göstərilmişdir: içində şübhə olmayan bu KİTAB müttəqilər üçün bir ilahi rəhbərlikdir. Doğru yol Qurani-Kərimdən başlayır, müttəqi də təqva sahibi olan, məsuliyyət şüuru ilə yaşayan, günahlardan çəkinən, əzabdan qorunan kimsədir.

HİDAYƏT yaradılış hədəfinə, ilahi rizaya, fitrətə, uca Allahın seçdiyi həyat tərzinə uyğun yaşamaqdır:

“O, hər şeyə yaradılışdan bir ölçü və hədəf təqdir etdi, sonra (o ölçüyə uyaraq hədəfinə qovuşacaq) istiqamətə yönəldi” (44/38-39). Hər varlığın bir məqsədi, işi var, hər varlıq mənalı və hədəfli yaradılıb: “... Biz göyləri, yeri və bu ikisi arasındakıları oyun olsun deyə yaratmadıq... gerçək bir hədəf üçün yaratdıq” (23/115). “İndi Bizim sizi boş yerə və hədəfsiz yaratdığımızı, (hesab vermək üçün) Bizə qaytarılmayacağımızı düşünürsünüz, eləmi?” (29/2-3)

ORUC UCA ALLAHIN TƏRBİYƏ PROQRAMIDIR

QURANI-KƏRİMDƏKİ ORUC AYƏLƏRİNİN ŞƏRHİ

QURANI-KƏRİM buyurur ki, insan inandım deməklə canını qurtara bilməz: “Yoxsa o (inandıq deyib də) pisliyi davam etdirənlər Bizdən yaxa qurtaracaqlarını düşünürlər! Nə bərhad düşünürlər!” (29/4)

QURANI-KƏRİM buyurur ki, uca Allah hidayəti istəyəne verir (2/272), Elçinin işi dəvətdir (42/52-53), iman et, haqqa yönəl, O da hidayəti yaratsın (64/11), iradə hürriyyətin var, seçim sənə aiddir, hər kəs hidayətə möhtacdır, O, hidayət istəyənin hidayətini artırır (18/13).

HİDAYƏTİN ÜÇ ANLAMI VAR: açıqlama (maariflənmə), doğru yola yönəltmə (azmaqdan qoruma), uca Allahın bizim üçün hidayəti yaratmasını istəmə. Uca Allah buyurur ki, O, doğru yola yönələnlerin hidayətini artırır, onlara qorunma gücü bəxş edər. Hidayətə qovuşmaq insanı günahlardan, anlamsızlıqdan, ümitsizlikdən, köləlikdən, qorxunc aqibətdən qoruyar.

Hidayət uca Allahın lütfü ilə insana yol göstərməsidir. Onun hidayət vasitələri çoxdur: ağıl, elm, duyğular, haqq ilə batılı ayıran dəlillər, Elçilər, ilahi Kitablər...

Hidayətdə olanın hidayət istəməsi daha çox hidayət tələb etməsi, doğru yolda qərarlılıq diləməsidir: bizi doğru yolda qərarlı qıl, o yolda getməyi ehsan et, ey Rəbbimiz! Hidayət uca Allahın inananlara vəd etdiyi zəfərə qovuşmaqdır.

b) QURANI-KƏRİM HİDAYƏTİN

AÇIQ-AŞKAR DƏLİLLƏRİNİ DAŞIYIR ilahi mətnə “BƏYYİNAT” sözü var, “b-y-n” kökündəndir, eyni kökdən olan sözlər Qurani-Kərimdə beş yüz iyirmi üç yerdə işlədilmişdir, bu mənaları var:

- “açıqlamaq”; (2/160)
- “ortaya çıxmaq” / “ayrılmaq”; (2/256)
- “araşdırmaq”; (4/94)
- “anlatmaq”; (43/52)
- “dəlil”; (6/57)
- “yarar”; (43/18)
- “mesaj”; (3/38)
- “arasında”; (2/285)

Qurani-Kərim BƏYYİNATDIR, hidayətin açıq-aşkar dəlilidir. Dəlil elə bir şeydir ki, onun vasitəsi ilə bir varlığın bilgisi / elmi, həqiqəti ortaya qoyulur, dəlil yol göstərir, rəhbərlik edir, sübutdur, hidayətlə - doğru yolla, dəlaləti – yanlış yolu bir-birindən ayırır.

batil. HAQQ mənalı, məqsədli, xeyirli, içində həqiqət vardır. Uca Allah buyurur ki, O, hər şey haqq olaraq yaratdı, yəni hər varlığın mənası, məqsədi var, ona yüklənmiş vəzifəni yerinə yetirir. BATIL isə mənasız, məqsədsiz, həqiqətdən məhrum, xeyirsiz olandır. Tövhid haqq, şirk batildir, ədalət haqq, zülm batildir, elm haqq, cəhalət batildir, mərhəmət haqq, acımasızlıq batildir, birlik haqq, ayrılıq batildir, işıq haqq, qaranlıq batildir, savab haqq, günah batildir ...

FURKAN sözü üç ayədə Qurani-Kərimin adı kimi işlənmişdir, ayrıca ilahi mətnə Furkan adlı bir surə var. Qurani-Kərim buyurur ki, kim məni anlasa, mənə iman etsə, buyurduğum kimi yaşasa, ona Furkan olma – xeyiri şərddən, haqqı batıldən, doğrunu yanlışdan seçmə özəliyi verəcəyəm.

İlahi mətnə Qurani-Kərimin tamamına da, bir parçasına da KİTAB, ya da QURAN deyilmişdir. Qeyd edək ki, ƏL-KİTAB Qurani-Kərimin adlarından biridir, bu söz ilahi mətnə iki yüz altmış iki dəfə işlənmişdir, ancaq hər zaman Qurani-Kərim anlamını daşımır, bu anlamları var:

- “dəlil” / “bəlgə”; (22/8; 30/35)
- “əməl dəftəri”; (82/9-11; 17/13-14)
- “fərz”; (2/183, 178, 180, 216, 245; 3/154)

- “vəhy”; (57/25)
- “hökmlər” / “şəriətlər”; (57/25)
- “ilahi kitab”; (2/213; 16/64)
- “Quran”; (2/2; 5/48; 14/1)
- “İncil”; (19/30; 3/48; 57/27)
- “Tövrat”; (17/2; 46/12; 6/154)
- “lövhi-məhfuz”; (50/4; 57/22)
- “ümumi kitab”; (28/49; 17/93)
- “öncəki kitablar”; (35/25; 26/96)
- “h.z.Davuda verilən kitab”; (4/163; 17/93)
- “Rəsulun öyrətdiyi kitab”; (2/128-129)
- “elmin qaynağı kitab”; (27/40)
- “əl ilə yazılan kitab”; (2/79)
- “oxuma” / “yazma”; (5/110)
- “məktub”; (27/28-29)
- “yazışma”; (24/33)
- “sözləşmə”; (43/4)

(Ardı var)

Siraceddin Hacı

Ermənistanda növbədənənar parlament seçkiləri ərəfəsinde gərginlik artmaqdadır. Sanki ölkə baş nazir səlahiyyətlərini icra edən Nikol Paşinyanın tərəfdarları ilə keçmiş prezident Robert Koçaryanın tərəfdarları arasında iki qütbə bölünüb.

Yeri gəlmişkən, eks-prezident Levon Ter-Petrosyanın, sabiq prezident Serj Sarkisyanın müdafiə etdiyi Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin keçmiş direktoru Artur Vanesyanın da tərəfdarları az deyil. Avropayönlü sayılan və sədri Edmon Marukyan olan işıqlı Ermənistan Partiyasının da tərəfdarları var. Sonuncu parlamentdə əsas müxalifət sayılan Qaqik Sarukyanın Çiçəklənən Ermənistan Partiyası da özünü ciddi müxalifət sayır. Daşnaklar, kommunistlər və başqaları da parlament seçkiləri uğrunda yarışa qoşulublar. Bütövlükdə iyunun 20-də keçiriləcək siyasi kampaniyada 26 siyasi partiya və blok qeydiyyatdan keçib. Amma baxışlarına və hədəflərinə görə bunları Paşinyan və Koçaryan qruplarına bölmək olar. Ter-Petrosyan və Edmon Marukyan indiki baş naziri tənqid etsələr də, daha çox Nikolun siyasi xəttini müdafiə edirlər. Daşnaksütyun və kommunistlər və ya onların bənzərləri də daxil olmaqla Vanesyan və Sarkisyan Koçaryanın yanında dururlar. Odur ki, Ermənistanda siyasi səhnədə özlərini Qərbyönlü sayanlarla Rusiyayönlülərin mübarizəsi davam edir. Paşinyançılar Qərbyönlü sayılsa da, onlar Kremlə əlaqələrə daha çox üstünlük verirlər. Koçaryançılar isə birmənalı olaraq Rusiyayönlüdür. Onları revanşist də saymaq olar.

Əslində, Azərbaycana münasibətdə keçmiş üç prezidentin və indiki baş nazirin bir-birindən heç bir fərqi yoxdur. İndi Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərin qurulmasından danışan Ter-Petrosyanın prezidentliyi dövründə Xocalı soyqırımını törədilib, Azərbaycan torpaqları işğal olunub. Koçaryan və Sarkisyan isə Qarabağda törədilən bütün faciələrin təşkilatçıları və baş icraediciləridir. Nikol Paşinyan bu üçlüyün işğal etdiyi torpaqları Ermənistanın əlində saxlamağa cəhd etsə də, gözləmədiyi şəkildə zərbə aldı. Bununla da Ter-Petrosyan, Robert Koçaryan və Serj Sarkisyanından qalma ordu barədə yayılan mif və qoşun darmadağın oldu. Rusiyasız Ermənistanın mövcud ola bilməyəcəyi bir daha təsdiqləndi.

Seçkilərin keçirilməsinə üç həftəyə yaxın müddət qalıb. Ermənistanda siyasi, hərbi, sosial sahələrdə gərginlik yüksələn xətt üzrə davam edir. Levon Ter-Petrosyan ölkədəki vəziyyəti şərh edərək deyib ki, daxili siyasət partlayış təhlükəsi törədir, vəziyyət az qala vətəndaş müharibəsinə keçmək təhlükəsindədir: *“Nikol Paşinyan və Robert Koçaryanın tərəfdarları arasında kəskin ziddiyyət mövcuddur. Əgər bu düşmənçilik dayanmazsa, baş verə biləcək hadisəni təsəvvür etmək dəhşətlidir”*.

Onun fikrincə, Ermənistanı ol-duqca ağır günlər gözləyir. Görünür, Levon 1999-cu ilin oktyabrında Koçaryanın rəqiblərini terrorla məhv etməsini yada salmaq istəyir. Onda parlamente hücum edən silahlılar Robertə müxalifətdə olan siyasi liderləri aradan götürdü. Ter-Petrosyan xəbərdarlığı ilə 2008-ci ilin martında Koçaryanın dinc aksiya iştirakçılarına atəş açılmasına da eyham vurub.

Deməli, Ermənistanda sosial vəziyyət hazırda ağırdır və onun seçkilərdən sonra da düzəlməyəcəyi ehtimalı az deyil. Nikol Paşinyan hökumət başına gələndən sonra kabinetin çox ciddi fiqurları və onunla birlikdə hakimiyyət dəyişikliyinə iştirak edənlər istefa verdi: Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin keçmiş direktoru Artur Vanesyan, qurumun başqa bir sabiq direktoru Mikael Ambarsumyan, polis rəisi Valeri Osipyan, Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisi Onik Qasparyan və başqaları. Son günlər isə xarici işlər naziri səlahiyyətlərini icra edən Ara Ayvazyanın istefası höku-

Qalstyan istefa ərizəsi yazıblar.

Yeri gəlmişkən, Ermənistan ordusunda da vəziyyət acınacaqdır. Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargahının rəisi Artak Davtyanla müdafiə naziri səlahiyyətlərini icra edən Vaqarşak Arutyunyanın münasibətləri gərgindir. “Joxovurd”un yazdığına görə, ordunun rəhbərliyində fikir ayrılığı var. Qeyri-rəsmi mənbələr bildiriblər ki, Baş Qərargah rəisi A.Davtyan verdiyi əmr və tapşırıqları müdafiə naziri V.Arutyunyanla müzakirə etmir, onunla məsləhətləşmir. Məlumatlara görə, Müdafiə Nazirliyində əsas fiqur Baş Qərargah rəisinin birinci müavini Arşak Karapetyandır. O, nazirlikdəki bir çox məsələləri idarə edir: *“Başqa*

minalamağa və başqa təxribat əməlləri törətməyə cəhd göstərib. Nəticədə düşmənin birinci kəşfiyyat-diversiya qrupundan 1-i zabit olmaqla 4, digərlərdən isə 2 hərbi qulluqçu, ümumilikdə 6 nəfər tərksilah edilərək saxlanılıb. Nikol Paşinyan isə iddia edib ki, guya onlar sərhəddə minalanmış ərazilərə tanınma nişanı qoyarkən “oğurlanıblar”. Baş verən hadisəyə görə üzr istəməkdənsə, Paşinyan yalan danışmaqla həm də öz hərbiçilərini gülünc vəziyyətə qoyub. Təəssüf ki, bu ölkədəki vəziyyəti Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri fonunda tənzimləməyə çalışır, idarə edirlər. Bu, onsuz da qulluq etdikləri ermənilik ideologiyasından kor olan Erməni-

Parlament seçkiləri Ermənistanda sabitlik yaratmayacaq

mət daxilində ciddi narazılığın olduğunu göstəricisi sayıla bilər. Onun keçmiş müavini Qaqik Qalaçyan, Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Anna Naqdalyan da tutduqları vəzifədən istefa veriblər. Yerli KİV-in yazdığına görə, istefalar bununla məhdudlaşmayıb. Nikol Paşinyan Azərbaycanla sərhəddəki gərginliyi azaltmaq üçün planını açıqlayandan sonra Xarici İşlər və Müdafiə nazirliklərində, hətta Milli Təhlükəsizlik Xidmətində kütləvi istefalar olub. Məlumatlara görə, Ermənistan xarici işlər nazirinin 4 müavini, habelə Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisinin müavini Stepan

sözle, *Arşak Karapetyan Baş Qərargah rəisi və müdafiə nazirinə tabe deyil və nazirliyin kölgə meneceridir. O, Müdafiə Nazirliyini idarə edir”*. Vaqarşak Arutyunyan az qala hər gün Rusiyanın müdafiə naziri Sergey Şoyqu ilə ya görüşür, ya da telefonla danışır. Bütün bu və başqa faktlar Ermənistan ordusunda vəziyyətin sabit olmadığını göstərir. Nəticə etibarilə belə bir hökumətin ordusu Azərbaycanla dövlət sərhədində təxribat törətməyə çalışır, gərginlik yaradırlar. Mayın 27-də Ermənistan-Azərbaycan dövlət sərhədinin Kəlbəcər rayonu sahəsində Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin kəşfiyyat-diversiya dəstəsi dövlət sərhədini keçib və Azərbaycan ərazilərini

stan cəmiyyətində böhranı daha da dərinləşdirir.

Son günlər Ermənistan ordusunda ölüm hallarına dair xəbərlər yayılır. Mayın 26-da Ermənistan ordusunun əsgəri Mher Ovannisyanın intiharı ilə bağlı cinayət işinin başladığı məlum olub. Müdafiə Nazirliyi hadisənin silahdan ehtiyatsız davranma nəticəsində baş verdiyini bildirmişdi. Ancaq sonradan İstintaq Komitəsi əsgərin intihar etdiyini açıqlayıb.

İyunun 20-dən sonra vəziyyətin normallaşacağı ehtimalı azdır. Tərəflər rəqib deyil, bir-biri ilə barışmaz düşməndirlər. Seçkilərdən sonra Ermənistanda problemlərin həllinə silahlı qarşıdurma ilə cəhd ediləcəyi də istisna olunmur. Qeyd edək ki, Qarabağda işğalçı Ermənistan ordusunda xidmət etmiş hərbiçilər Azərbaycan ərazilərindən qaçarkən özləri ilə çoxlu sayda silah-sursat da aparıblar. Ötən illərin təcrübəsinə və Ermənistanın siyasi səhnəsindəki fiqurların düzülüşünə əsasən bu silahların seçkilərdən sonra atəş açacağı gözlənilir.

Beləliklə, yaxın aylarda Ermənistanda sabitliyin bərqərar olacağı inandırıcı görünmür.

Sədrəddin İsmayilov

Azğın ermənilərə qarşı yenilməz ordumuzun apardığı 44 günlük müharibənin demək olar ki, hər günü yaxın dostum, tərətli Şakir Ağayevə zəng vurur, dərdlərimizi bölüşürdük. Şakir Bakıda yaşasa da onun əzizlərinin hamısı cəbhə bölgəsində-Tərtərdə yaşayır. Növbəti dəfə də biz telefon əlaqəsi yaradanda Şakir dostumuz mənə dedi ki, qardaş, Şəhid Xudayar heç bilirsən kimdir? Bildirdi ki, bizimlə Bakıda görüşən Yusif dayı yadımdadır. Poeziya həvəskarı Yusif dayını deyirəm. Həmin anda bu sadələvh, şair qəlbi ağsaqqal kişi yadıma düşdü. Şakir dostum məyus halda bildirdi ki, şəhid Xudayar Yusif dayının nəvəsidir. Bu bəd xəbər mənə də hədsiz kədərlandırdı. Axı şəhidlərin hər biri bizim əzizlərimizdir, doğma balalarımızdır, namus və qeyrətimizi qoruyanlardır. Mən Şakir qardaşımın dəstəyi ilə Yusif kişi ilə əlaqə yarada bildim, ona təsəlli verdim. Xudayar haqqında Yusif babadan çox şey öyrənə bildim.

İgid eloğlumuz, xalqın sevimlisi şəhid Xudayar Müslüm oğlu Yusifzadənin həyat tarixçəsinə nəzər yetirək: Xudayar 15 iyul 1998-ci ildə qədim tarixə malik olan Bərdə şəhərində dünyaya göz açıb. 2005-ci ildə Z. Əliyeva adına məktəb liseyinə daxil olub. 2016-cı ildə Bərdə şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbini bitirib. 2016-cı ildə həqiqi hərbi xidmətə çağırılıb. X. Yusifzadə hərbi xidmətini Bakı şəhərindəki "N" sayılı hərbi hissədə başa vurub. O, daxili qoşunların dövlət sərhəd

Qurbanov gözəl qarmon ifaçısı olub. 1998-ci ilin 12 avqustunda atası vəfat edəndə Xudayar bir aylıq körpə idi. Bu ailədə bir bacı, 3 qardaş dünyaya gə-

Ölümsüzlüyə qovuşub

lib. Çox çətinliklə, əzab-əziyyətlə böyüyən Xudayar əsl vətəndaş kimi böyüyüb, elinə, obasına, Vətənə bağlı bir gənc kimi yetişib. Bu vətənpərvərlik, torpağa bağlılıq onu göylərə qaldırdı, elin sevimlisinə, əzizinə çevirdi. 2020-ci ilin 27 sentyabrında döyüşlərə qatılan Xudayar Yusifzadə erməni quldurlarına qarşı amansız mübarizə aparır, onlara qan uddurur. Xudayar 22 oktyabrda Zəngilanın Ağbend qəsəbəsi uğrunda gedən ağır döyüşlərdə şəhidlik zirvəsinə yüksəlir, cənnətməkan olur. Özünün mələhətli səsi ilə hamını valeh edən, musiqimizə qəlbən bağlı olan eloğlumuz ən yüksək bir zirvəyə yüksəldi. "Vətən

bölməsində ləyaqətlə xidmət edib. Dəfələrlə hərbi hissə komandanlığının təşəkkülərini alıb.

Xudayarın atası Müslim Yusif oğlu

yaxşıdır" mahnısı ilə xalqın qəlbine yol tapan Xudayar Vətənin hər şeydən şirin olduğunu, Vətənə bağlılığını sübut etdi. O, Murov dağı, Füzuli, Zəngilan,

Kəlbəcər, Cəbrayıl istiqamətində gedən qızğın döyüşlərin önündə güdüb. Ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Zəngilanın azad olunmasına görə" medalları ilə və "Azərbaycan bayrağı" ordeni ilə təltif edilmişdir. Şəhidlər heç vaxt ölmürlər, onlar ölümsüzlüyə qovuşur, ürəklərdə əbədi məskən salırlar. Və sonda üzümü Xudayarın əzizlərinə, öncə 81 yaşlı Yusif babaya, iradə anaya tutub deyirəm: Başınızı dik tutun, Xudayar yaşayır, onun əziz ruhu və xatirəsi hər birimizin qəlbindədir. Əzizimiz Xudayar haqqında yazdığım yazını qəlbimdən süzülüb gələn aşığdakı misralarla sonlamaq istəyirəm.

*Şux səsiylə o, sevdirdi özünü,
Hər əzaba vardı onun dözümlü,
Öz qanılı söylədi öz sözünü,
Ən yüksək bir orden aldı Xudayar!*

*Vətənə can dedi, düşməna qan-qan,
Mələhətli səsi hər kəsə dərman,
Fəxr edir onunla el-Azərbaycan,
Xalqın istəklisi oldu Xudayar!*

Emin Baratoğlu, AYB-nin və AJB-nin üzvü, "Qızıl Qələm" media mükafatı laureatı,

Prezident təqaüdçüsü, "Həkəri"nin

81 yaşlı Yusif babanın da nəvəsinə həsr etdiyi şeiri oxuculara təqdim etməyi özümə borc bildim.

Ruhun şad olsun!

Xudayar

(Vətən uğrunda şəhid olmuş mərd eloğlumuz Xudayar Yusifzadəyə)

*Qədim Bərdə torpağında doğuldu,
Əlçatmaz bir zirvə oldu Xudayar.
Qeyrəti, vicdanı oldu amalı,
Çiçəktək açılıb, soldu Xudayar!*

*Körpə ikən yetim qaldı atadan,
Acı tale yazdı ona yaradan,
Aldı ata iyini də anadan,
Qanadsız quş kimi qaldı Xudayar!*

*Qədəri, qisməti gətirdi acı,
Kəsildi hər yandan sanki əlacı,
Tək bacısı oldu başının tacı,
Döyüşlərdə zəfər çaldı Xudayar!*

*Füzulidə Polad kimi döyüdü,
Şəhidliyə Zəngilanda yetişdi,
Adı nəğmə olub dillərə düşdü,
Ürəklərdə məskən saldı Xudayar!*

"Qəbələ müxbiri.

Vurdun, Xudayar

(Şəhid nəvəm Xudayar Yusifzadənin əziz xatirəsinə)

*Qeyrət, namus vardı sənin qanında,
Düşmənlə üz-üzə durdun, Xudayar,
Əmr verən kimi Ali Baş Komandan
Düşmənin başına vurdun, Xudayar!*

*Murov dağın siz mərdliklə aldınız,
Cəbrayıl uğrunda zəfər çaldınız,
Diğaları vəlvələyə saldınız,
Baxıb sən onlara güldün, Xudayar!*

*Vətən məhnisini oxudun, güldün,
Murdarların izin Vətəndən sildin,
Kişi tək döyüdü, kişi tək öldün,
Şəhidlik adın aldın, Xudayar!*

*Tanrı mənə bu itkiyə döz dedi,
Baban Yusif dərd əlindən söz dedi,
Xudayara sən bir dastan yaz dedi,
Neçə orden, medal aldın Xudayar,
Əbədi tarixdə qaldın, Xudayar!*

Yusif Qurbanov, Bərdə şəhəri

Vətən müharibəsi şəhidinin ailəsi üçün ev tikildi

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən sosial tərəfdaşın

dəstəyi ilə Vətən müharibəsinin şəhidi Asif Əlovşat oğlu Abışovun ailəsi üçün

də fərdi yaşayış evi inşa etdirilərək təqdim edilib.

Nazirlikdən bildirilib ki, Bərdə rayonunun Lək kəndində yaşayan ailənin mənzil şəraiti nəzərə alınaraq, sosial tərəfdaş vasitəsilə ailə üçün ev tikintisi qərara alınmışdı. Tikinti işləri zamanı ailə üzvlərinin istək və təklifləri nəzərə alınmaqla, ev müasir tələblərə uyğun şəkildə tikilərək, tam təmirli halda ailənin istifadəsinə verilib.

Şəhid ailəsinin üzvləri

onlara göstərilən diqqət və qayğıya, fərdi yaşayış evi ilə təmin edilmələrinə görə minnətdarlıqlarını ifadə ediblər.

Vətən müharibəsi zamanı torpaqlarımızın azadlığı

uğrunda savaflarda şərefli döyüş yolu keçən Asif Abışov Xocəvənd rayonu istiqamətində gedən döyüşlərdə 6 noyabr 2020-ci il tarixdə şəhidlik zirvəsinə yüksəlib.

Yeni Azərbaycan Partiyası "91-lər" in müraciəti əsasında 1992-ci il noyabrın 21-də Naxçıvanda Heydər Əliyevin sədrliyi və 550 nəfərdən ibarət təşəbbüs qrupunun iştirakı ilə keçirilən təsis konfransı ilə yaradılan, 1992-ci il dekabrın 18-də Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən rəsmi qeydiyyatdan alınan siyasi partiya. 2020-ci ilin mart ayına olan məlumatlara əsasən Yeni Azərbaycan Partiyasının 756 min nəfərdən çox üzvü var.

"91-lər"

1992-ci ildə Naxçıvan Ali Məclisinin sədri Heydər Əliyevin Azərbaycanda hakimiyyət uğrunda açıq və fəal mübarizəyə səsleyən, onun hakimiyyətə qayıdışı üçün müraciətə imza atmış, Yeni Azərbaycan Partiyasının "qızıl fondu" elan olunmuş 91 nəfər tanınmış ziyalı var idi.

Cənab Prezident İlham Əliyev YAP-ın sonuncu Qurultayında "91-lər" haqqında belə demişdir: Mən bu gün bir daha, o vaxt bu milli maraqları hər şeydən üstün tutan "91-lər"i qeyd etmək istəyirəm, onların fəaliyyətini yüksək qiymətləndirirəm. Bu gün də onların bir çoxu bizim sıramızdadır. Bundan sonra da onlar fəal işlərlə məşğul olacaqlar. Yeni Azərbaycan Partiyasının Veteranlar Şurasında fəaliyyət göstərəcəklər və ictimai həyatda fəaliyyət göstərəcəklər. Onları Azərbaycan xalqı unutmamalıdır. Mən Prezident kimi hər zaman onların fəaliyyətini yüksək qiymətləndirirəm. Təkcə ona görə yox ki, Heydər Əliyevə müraciət ediblər. Ona görə ki, qorxmədilər, çəkinmədilər, ölkə maraqlarını öz şəxsi maraqlarından üstün tutdular.

Müxalifət partiyası kimi yaranan YAP 1993-cü ildə partiyanın sədri Heydər Əliyevin prezident seçilməsi, 1995-ci ildə keçirilən parlament seçkilərində qalib gəlməklə Azərbaycanda iqtidar partiyasına çevrildi. Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri 1992–2003-cü illərdə Heydər Əliyev olub. 2005-ci ildən isə YAP-ın sədri İlham Əliyevdir. Yeni Azərbaycan

Partiyasının namizədləri 1993, 1998, 2003, 2008, 2013 və 2018-ci illərdə baş tutan Prezident seçkilərində qalib gəlib. 1993 və 1998-ci illərdə ulu öndər Heydər Əliyev, 2003, 2008, 2013 və 2018-ci illərdə isə İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilib.

Yeni Azərbaycan Partiyasının rəsmi rəmzinin təsviri belədir:

Ağ bayrağın ortasında göy rəngdə dəfnə ağacı var.

Dəfnə ağacının ortasında qızıl rəngdə 8 guşəli ulduz var.

Dəfnə ağacı Azərbaycanın zənginliyini, rifahını, xoşbəxtliyini və azadlığının rəmzidir

Ulduzun daxilində göy rəngdə YAP yazılıb.

Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanda böyük siya-

diqətdə saxlamışdır. Təşkilati məsələlərdə YAP Lerik rayon təşkilatının sədri Cəlil müəllim başda olmaqla bütün üzvlər əllərindən gələni əsirmədən çalışırlar. Rayonumuzu təmsil edən YAP-ın üzvü, millət vəkili İqbal müəllimin və rayon rəhbərliyinin təşəbbüsü ilə rayonun sosial-iqtisadi inkişafı və rayonda aparılan abadlıq-quruculuq işləri daim diqqətdə saxlanılır.

YAP-ın təşəbbüsü ilə Vətən müharibəsi zamanı təlim-məşq toplanışlarına cəlb olunan, qismən səfərbərliklə əlaqədar döyüş bölgəsində vuruşan əsgər və zabitlərin ailələrinə, həmçinin şəhid ailələrinə dəstək kompaniyaları təşkil olunur. YAP Lerik rayon təşkilatı şəhid və qazi

publikasının ərazi bütövlüyünə, dövlətçiliyə, xalqın rifahına, milli-mənəvi dəyərlərin təbliğinə və dövlətin inkişafında əvəzsiz xidmətləri olan şəxsiyyətlərin istər doğum günü, istərsə də anım günlərində yaddaqalan tədbirlərin təşkil olunması bütün Lerik ictimaiyyətinin ürəyincədir. Covid-19 virusuna qarşı peyvənd olunma kompaniyasında təbliğat işlərinin həyata keçirilməsində YAP üzvlərinin rolu böyükdür. Bütün respublikada, eləcə də Lerik rayonunda həyata

timizin siyasəti, cənab Prezidentimiz tərəfindən ölkə iqtisadiyyatının inkişafı naminə gördüyü işlər haqqında

Yeni Azərbaycan Partiyasının Lerik dalğası...

si nüfuz qazanaraq ümum-xalq Partiyasına çevrilmiş-

aillərini ziyarət edir, onların problemlərinin həllinə yardı-

keçirilən siyasi və sosial tədbirlərə xalqın dəstəyi, həvəslə maraq göstərməsi bu partiyanın Azərbaycanın lider Partiyası olduğunu sübut edir.

Ölkəmizdə gənclər siyasəti uğurla həyata keçirilir. Azərbaycan əhalisinin 30%-dən çoxu gənclərdir. Sosial həyatın bütün sferalarına nəzər salsaq, görərik ki, orada gənclər əksəriyyət təşkil edir. Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyində 15 nəfərdən ibarət olan İdarə Heyəti və 62 nəfərdən ibarət olan Şura mövcuddur.

YAP Lerik rayon təşkilatı GB-nin gənclərlə iş üzrə xidmətləri, müxtəlif mövzularda keçirilən tədbirlərin üstün səviyyədə təşkili, rayonda fəaliyyət göstərən idarə və təşkilatların gənc mütəxəssislərinin YAP Lerik rayon təşkilatı GB-də birgə fəaliyyəti, sosial dəstək kompaniyalarının əsas tərəfi kimi çıxışlar müasir gəncliyin düzgün formalaşmasında birbaşa rol oynayır. Pandemiya səbəbindən gənclərlə görüşlər adətən online formatda təşkil olunur, onların fikirləri dinlənilir, müxtəlif mövzular ətrafında diskussiyalar aparılır. Gənclərə dövlə-

geniş məlumatlar verilir.

Yeni Azərbaycan Partiyası dünənün bu günün və gələcəyin partiyası olduğunu bütün sahələrdə göstərir. YAP Lerik rayon təşkilatı GB-nin sədri Nüsrət müəllimin və Lerik Rayon Gənclər və İdman idarəsinin rəisi Natiq müəllimin birgə fəaliyyəti nəticəsində bu günkü Lerik gəncliyi intellektual düşüncələri və bilik səviyyəsi ilə Respublikanın ali dərəcəli yarışlarında bizi layiqincə təmsil edir.

Yaşasın müstəqil Azərbaycan Respublikası!

Yaşasın Yeni Azərbaycan Partiyası!

Lerik şəhəri

dir. YAP-ın Azərbaycanın 9 şəhərində (Gəncə, Lənkəran, Mingəçevir, Naftalan, Sumqayıt, Şəki, Şirvan, Yevlax və Naxçıvan) və 63 rayonunda, o cümlədən Lerik rayonunda, həmçinin Bakı şəhərinin 12 rayonunda qərgahı vardır. YAP Lerik rayon təşkilatı partiyanın qarşıya qoyduğu bütün vəzifələri layiqincə yerinə yetirir. Ötən dövrlə müqayisədə sıralarını xeyli genişləndirmiş, istər əvvəlki, istərsə də sonuncu VII Qurultayda qəbul edilmiş qərarların, eləcə də, partiyanın İdarə Heyətinin qərarlarının icrasını daim

mçı olur, bu istiqamətdə köməklərini əsirmirlər. İkinci Qarabağ müharibəsində şəhid olmuş rayonumuzun qəhrəman oğullarının məzarları "onlar bizim qürur yerimizdir" devizi ilə ziyarət olunub, məzarlar üzərində gül-çiçək dəstələri düzülüb. Təkcə Lerik rayonunda deyil, ölkəmizin digər şəhər və rayonlarında Bakı şəhəri, Lənkəran, Biləsuvar, Cəlilabad, Masallı, Salyan və Neftçala rayonlarında dəfn olunan şəhidlərin məzarları vaxtaşırı ziyarət olunur.

YAP Lerik rayon təşkilatı tərəfindən Azərbaycan Res-

Məstiyev Ramal Kamaddin oğlu

Paralel

Son
səhifə

www.paralel.az

e.mail adresi:

paralel_qazeta@mail.ru

№ 215-216 (3509-3510) 3 iyun 2021-ci il * Gündəlik ictimai-siyasi qəzet * Qiyməti 20 qəpik

Portağal və alma şirəsinin faydası

Şirələr orqanizmdə çox tez həzm olunur və mənimsənilir. Həzmetmə sistemi minimum enerji sərf etməklə həmin prosesi bir neçə dəqiqəyə həyata keçirir, şirələr orqanizmin hüceyrə və toxumalarını ən yaxşı və münasib üsulla ən

vacib element və vitaminlərlə təchiz etməyə qadirdir.

Portağal şirəsinin tərkibindəki karotin maddəsi ona sarı və qırmızı rəng verir, güclü antioksidant təsirə malikdir, şişlərin yaranmasına və inkişafına mane olur. Amerikalılar

səhər, günorta və axşam yeməyindən əvvəl təzə portağalın şirəsini içirlər. Həkimlər hesab edirlər ki, həmin şirə ən güclü antikanserogen təsirə malikdir.

Portağal şirəsinin tərkibində yüksək miqdarda C vitamini olduğu üçün qış vaxtı profilaktik və müalicə məqsədilə soyuqdəymə və avitaminoz xəstəliyi zamanı əvəzsizdir. O, tonusu yüksəldir, yorğunluğu aradan qaldırır və qan damarlarını möhkəmləndirir. Həkimlər ateroskleroz və hipertoniya, habelə qaraciyər xəstəlikləri zamanı portağal şirəsi içməyi məsləhət görürlər. Portağal şirəsi bakteriyaları öldürür, immuniteti qaldırır, artıq çəkini azaldır. Onda orqanizmi xolesterindən azad etmək və peristalti-

kanı normallaşdırmaq keyfiyyəti də var. Lakin mədə və onikibarmaq xorası, bağırsaqlarda pozğunluq və qastrit zamanı şirədən imtina etmək lazımdır.

Alma şirəsi aşağı kalorilidir, tərkibində çoxlu dəmir olduğuna görə qanazlığında xeyirlidir və böyrək daşlarının xaric edilməsinə səbəb olur, orqanizmi şlaklardan təmizləyir. Alma şirəsi qaraciyər və bronxlarda problemi olanlar üçün çox faydalıdır. Piylənmə zamanı 100 qram alma şirəsi, 50 ml yemiş şirəsi, 5 ml pomidor şirəsi və 25 ml limon şirəsi qarışığından istifadə edirlər. Şirə qanazlığı və avitaminoz zamanı qəbul edilir.

Turş alma şirəsi aşağı turşulu mədə xəstəlikləri və qəbizlik zamanı qəbul edilir. Ateroskleroz, piylənmə, hipertoniya və öd kisəsi xəstəliklərində yeməkdən 15-30 dəqiqə qabaq yarım stəkan alma şirəsi içilir.

Alma ilə yerkökü şirəsinin qarışığı ürək və bağırsaq xəstəliklərinə qarşı səmərəli müalicə vasitəsidir.

Təbrik

Kiçik qızlar dünyanı çox şirin edən fidanlarıdır, qızım Rüşqəyə də belə gözəllərdən biridir. Əziz qızım, atan Şövqi səni ürəkdən təbrik edir, sənə uzun ömür, cansağlığı və xoşbəxtlik arzulayır. Ulu tanrıdan diləyirəm ki, xoşbəxtlik payız xəzanı kimi ayaqlarının altını bəzəsin, üzün Günəş kimi daima gülsün! Ad günün mübarək!

Bu təbrikə şirin balamızın nənələri Rüşsarə və Heyran, babaları Mübariz və Vüqar, anası Səringül, əmisi Şamil, bibisi Türkanə, xalası Aytac, dayısı Adil və Fuad, əzizləri Reyhan, Narxanım, Seyran, Aynışan, Xatirə, Zərbəyim, Rəşad, Yolçu, Murtuza, Ramiz, Alim və Zamin də qoşulur.

Hipertoniyadan əziyyət çəkən insanlarda sistolik və diastolik arterial təzyiqin yaxşılaşdırılması üçün onların sudan əlavə bəzi başqa içkilər də içməsi məsləhətdir.

Paralel.az bu cür insanlar üçün faydalı içkilər barədə söhbət açır.

Nar şirəsi. Bu içkinin hipertoniya üçün faydalı olması çoxsaylı elmi araşdırmalarla sübut edilib. Nar şirəsinin antihipertenziv xassələri onun tərkibində polifenol adlanan maddənin bol olması ilə izah edilir. Polifenollar aterosklerozun inkişafının qarşısını alır, damar toxumalarını iltihabdan qoruyur. Alimlərin hesablamaları

Hipertoniya

çəkənlər üçün faydalı içkilər

peritoniklərin sistolik arterial təzyiqi 4,96 mm civə sütunu, diastolik arterial təzyiqi isə təqribən 2.01 mm civə sütunu qədər düşür. Alimlər nar şirəsinin bu təsirini gündə 1 stəkan (240 ml) şirə içən hipertoniya üzərində müşahidə ediblər.

Quşüzümü və albalı şirələri. "European Journal of Nutrition" nəşri elmi tədqiqat məlumatlarına istinadla yazır ki, hipertoniya əziyyət çəkən insanların qida rasionuna bu şirələrin

yaxşılaşdırır. Jurnalda göstərilir ki, quşüzümü şirəsi sistolik təzyiqi orta hesabla təqribən 3,68 mm civə sütunu, diastolik təzyiqi orta hesabla 1,52 mm civə sütunu qədər aşağı salır. Albalı şirəsi üçün müvafiq rəqəmlər 4 mm və 3,11 mm civə sütunu qədərdir.

Çay. Bu içkinin qan təzyiqinə təsiri Pekindəki Milli Ürək-Damar Xəstəlikləri Mərkəzinin alimləri tərəfindən öyrənilib. Onların qənaəti belə olub: mütəmadi olaraq yaşıl çay içmək sistolik arterial təzyiqi 2,1 mm,

diastolik təzyiqi 1,7 mm aşağı salmağa kömək edir. Qara çay üçün müvafiq göstəricilər 1,4 və 1,1 mm qədərdir.

İtburnu şirəsi. İtburnunun tərkibində qan damarlarının vəziyyətinə müsbət təsir göstərən flavonoidlər çoxdur. "Express Health" nəşrinin yazdığına görə, mütəmadi olaraq hər gün tərkibində 40 qram itburnu tozu olan şirə içmək 6 həftədən sonra sistolik arterial təzyiqi 4 mm civə sütunu qədər azaldır.

na görə nar şirəsi içən hipertoniya xəstələrinin qan təzyiqini

Təsisçi və baş redaktor:

Tapdıq Abbas

Birinci müavin:

Akif Nəsirli

Baş redaktorun müavini:

Şahnaz Salehqızı

Sosial-siyasət şöbəsinin müdiri:

Mahir Abbaszadə

İnformasiya şöbəsinin müdiri:

Röyal Əsədli

Qarabağ bürosunun redaktoru:

Elman İsmayıloğlu

www.paralel.az sayının

operatoru

Murtuza Sudeyifloğlu

Bölgə müxbirləri:

Vaqif Cəmilovlu

Rəşid Nəcəfli

Əlizadə Nəhmədağaoğlu

İlkin Əsədzadə

Qəzet 16 fevral 2002-ci ildən çıxır.

Ünvan: AZ 1073, Azərbaycan, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, 6-cı mərtəbə "Azərbaycan" nəşriyyatı
Tel: 510 15 07, Fax: 510 15 06
E-mail: paralel_qazeta@mail.ru
Qəzet "Son Dakika" MMC-nin mətbəəsində çap olunub.

Əlyazmalara rəy verilmir və geri qaytarılmır.

Qeydiyyat №257

Sifariş: 2185 Tiraj: 2050